

IZBOR

DUGOVÁNYH

VSAKOVERZTNÉH

ZA

HASZEN, Y RAZVESZELÉNYE

SZLUSÉCHÉH

PO

Tomášu Miklóshich

*Plebànushu Ztenyevchém izpiszan, y
na szvétlo dàn.*

VU ZAGREBU

PRITIZKAN VU NOVOSZELZKOJ SZLOVARNICZE

1821.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

LIBRARIUS
D. H. G. O. V. A. N. Y. II
BIBLIOTHECA
MUSEI HISTORICO-NATURALIS
MAGNIFICENTIAE
MAGNIFICENTIAE
MAGNIFICENTIAE
MAGNIFICENTIAE

Neznam, kak vre od natúre
Prelyublyèna Domovina
Vszéna vu Szerdczu szlázt zrokúje,
Y na lyúbav vsze nagíba.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

PREDGOVOR.

Teda negda, zdávna vre ochituvanomu nakànyenyu mojemu, y vrédnoj iztinzkéh Domovine lyubitelov selyi zàdozta vuchiniti morem. Pred dvémi létmi, taki najmre po dovershènyu mojega ztolétnoga Dnevnikà najavilsze bìl jeszem vszém, y szlédnyém Horvatzkoga Jezika lyubitelom, da, pokéhdòbh imam vnogoverztnéh dugovànyh, od mladozti zkerbno popìszanéh, kojeszè vu ztolétni Dnevnik pozta-viti nészû mogle, oszebujno iz czi-lya nash domorodni Jezik kuliko oszvétlati, da, rekoh, po ovakovéh vàn dávanyu mojemu terszenyu, ako szami necheju, ali nemo-

reju, barem pripomoreju: ter ova-
kova z-malum za pol léta, ili 12
arkushev, trideszet groshev vu o-
véh, na poloszmu ztràn vre izva-
lyenéh, pénèzih czénum szebi do-
bàviju. Ali — salozi! — potlam
kak najavlènye moje vre czélo lé-
to dàm vu broju jezera oglaszov o-
kolo jesze potezalo, nekuliko lé-
ztor, y to szamo na vúzta, jeszeih
oglaszilo bìlo: vnogi pako zpricha-
lisze jeszu, da za vsze nikaj ne-
znaju: ada y pàk nòvi léto 1820 z-
pervém Szúshcza oglasz vàn dàm je-
szem, y takovoga, za czily naperv-
vzeti lehkshe zadobiti, z-dràgovoly-
ném velike Szlàvnoga Duhovno-
ga Ztola Piszarnicze nagnenyem
po GG. V-Jaspristi GG. Dushzker-
bitelom (kojém domorodni Jezik
kakti naj bolye je potreben, tak
naj vishe pri szerdczu lesati mòra)
y oztàlém takaj Domorodczem raz-
poszlal jeszem. — Ter nut! za
pól léta kesznéje komaj vishe od-
zto podpisov ojavlanye prijelje-
szem: *Mal zaizto Horvátov broj!*

Zprichàvajusze najmre nekoji,
da z-takovém predbrojìvanyem vre

povkanyeni poztali jeszu, y dasze toga bojèchi rajshi gotovu, kada izide, knyigu kùpiju. — Morebiti, da je gde kada koi vkanyen, ali ja, akoprem szlab zevszema trideszet groshih, koji vu szrebru 12 szamo valyaju, izneszek napervo potrebuval nészêm, nego léztor se- lel jeszem, da moj trùd y ztroshek, poleg hman nàvade, nebùde zahman. — Nekoje pako jàlnike glàsziti chul jeszem, dabi ja po tom rad obogatéti: — ali — takov, pro- szim, po vszéh dersavah, kadé nò- ve izhàdyaju knyige, naj izpita, po chem jeden z szlovami priti- shnyen arkush tersisze, y zezna, da naj menye chetiri, pèt, shézt, y vishe groshih ztojì: ov pako niti na oszem krajczeroz nedójde, tak da komaj pritzkanya, ili Stampa- nya ztroshek naplatitisze more: y najbi, poztavémo tri ztò knyìgh prodalosze, kajsze vu Horvàtzkom nepripetì, izishlo bi tri ztò talé- rov: veliko zaízto blágo y bogàt- ztvo! gdé je k-tomu stampanye, zkerb, trùd y oztáli ztroshek? o kakbi ja se lel, dabi vishe domorod-

czev mojéh náchinom ovém bogat-
ztvo szebi izhoditi naztojati hote-
lo! — Léto 1818 izishelje na szvé-
tlo vu Bechu Diachko-Vugerzko-
Nemski Réchnik (*Dictionary*) za
ovoga vre léto 1816° péneze naper-
vo dàli jeszmo: szlositel toga Réch-
nika *Jósef Márton* dobil je ober-
szedem jezèrh Predbrojenìkov, y
szamo od nyih ober szedemdeszèt
jezerh Ranychkov: potlam pako y
z-podràsanyem knyige za one, koji
Predbrojenìki nészû bìli, y z-daru-
vànnyem vnògéh Premogùchnéh ne-
szamo hválu od Domorodczev je
szebi ztekel, nego, y ne malo blá-
go nazpravil: — ovakovém onda
nàchinom domovine szìni szebe,
za mochi kaj hasznovitoga vàn da-
vati, prikladne vuchiniti surétisze
vre moreju! — Léto 1787, y szlédè-
cha (kada ja vu velikom Vugerzke
zemlye várashu, Pestu, vu vékivé-
chnoga zpomenka vredném Shemi-
nariumu Obchinzkém Josefinzkom
Bogoszlovzke návuke poszlushal je-
szem) nekuliko léztor Vugrov (iz
pochetka szamo chetiréh) drustvo
jesze podignulo bìlo, kojisze nato

poztavili jeszu bìli, da szvoj nàro-
dni Vugerzki Jezik popràvijù, o-
szvétlaju, y izvìsziju: ter nut! ku-
liko ovo drustvo z-polehschiczum
Premogúchnéh nàvuka y domovine
lyubitelov je napréduvalo, zdà-
vnya vre vèdisze, kad Vugerzki Je-
zik med pervemi zkoro Europe Je-
ziki, kakti z-kojém vszi poszli, tak
duhovni, kak szvetzki, y Orszàchki
zevszema prikladno opràvlyatisze
moreju, rachunasze: * Zakaj to izto
biti nebi moglo y z-Horvatzkem,
koi pred vnogémi z-plodnozjtum ré-
chih dichitisze more? Ove zadnyich
szréche jàsze nedochàkam, medtém-
toga mene vu grobu joshche mojem
batrivélo bude mishlènnye ono, da
budúchi negda domorodczì zpomi-
nyali budeju =Bìl je jednoch domo-
rodecz zmed oztàléh jeden, koi imel
je gorúchu selyu domoviné szvojoj
po oszvétlanyu narodnoga Jezika
díku pribaviti, ali — terszenya
nyegova koi bi se lel, né mogel, koi
bi mogel, podpréti néje hotel=

* Glej zpomenùtoga Réchnika Predgo-
vor v.liztu V.

Nazochni moj poszel, akoprém, kak zpoznàjem, zàdnyi, kajti obechal jeszem, y réch moju vech, kak koi szvéta Ladavec, prestimàvam, poleg moguchnozti dogotoviti selim. Pri vàn dàvanyu mojega ztolétnoga Dnevnikà selyu moju, kratk Krályev Horvatzkéh izpiszek vàn dati na szvétlo bìlszém ochitival: zato ovéh Krályev, ali Bànov, ali Vodyih y Ladavczev zpomenek szada na kratkom zpelyàvam: da pako delu mojemu zorneshi pogled priprúdim, pervi pochestek, y poszlédnya napréduvànnya Nàroda nashega predpoztàvlyam: ne kak dabi ja ova kakti ztanovita dersal (ar Piszczì vu ovéh neszlàsejuszè, y zato ova nigdo pravedno znati nemore) nego za kratku zabavu, y veszelo zpominyanye iz vishe knyìgh izebral jeszem. *P. Andrie Kachicha* knyiga pod imenom „*Razgovor ugodni Nàroda Szlovinskoga* „z-vugodnoztjum chtéjesze, morebiti y ov moj poszel kojemu Domovine lyubitelu oduren nebu-de. Zatém Szlovàrniczh vu Orszàgu nashem pochetek, y naprédek

zpomènem: národa nashega Piszni-
ke, y knyige imenuval budem: pri-
losim nekoja na gozpodàrztvo y po-
trebchine domàche zpadajùcha:
nadalye, kuliko mézto dopuztì,
kaj za razveszelénye szlusèchega
pridàm: y na pod konecz koncza,
da od ztráne domovine dobroná-
gnyeném poszla mojega preczénite-
lom vrédnu hvàlu izkàsèm, nyiho-
va Imena y Pridovke za budùche
Poszledkov zpominyanye prilosim.

Jedno josh zpomenuti imam,
da ja namenènnye moje po dva vsza-
ki mészecz arkushe vàn dàvati za-
radi pomenkanya prílike razposhì-
lanya tak preméniti jeszem móral,
da knyigu gotovu na jeden pùt raz-
poshlyem: itak vszàkomu povoly-
neshe, szúdim, bude, czélu, ako-
prém kuliko kesznéje, na jenpùt
knyigu prijèti, kak dugshe vréme-
na po nekuliko arkushev zcheki-
vati: pokéhdóbh vu tom szréche
techaju nahádyamosze, dabi lehk-
she iz Becha, ali Pesta velike
vrédnozti ztvàr pribaviti mochi,
kak màlo szamo piszémcze iz Va-

rasdina, Karlovcza, ali Posege dochakati.

Ter ovak ja moj,, *Izbor vszakoverztnéh dugovànyh za haszen, y razveszelènye szlusèchéh*, dovershim, z-kojém mene vu iztinzku dréchnéh Domorodecev dobrohotnozt izrùeham. Vu Ztenyevczu dan 1. Szùshcza 1821.

Iztinzki Domorodecz

Tomáš Miklóushich

Plebanush vu Ztenyevczu m. p.

D É L I.

*Od Pochetka Nàroda Szlàvinkoga, y
nyegovéh Ladavczev.*

P o g l a v j e I.

*Ilirov, Szlavinczev Izhod, Jezik, Ime-
na, Ladavcziz y Medye.*

§. 1.

Izhod. Nàrod ov izhàdya iz pokolènya Jafeta, Szina Noëmovoga naj mlajshega, koi po obchinzkém potopu z-naj ztaréshem bratom, koi zvalsze je Szém (za prokletztvém na szrédnyega brata Kama hitcheném) od Otcza Noëma blagoszlov vékivéchni je zadobil. — Kadabisze najmre tréh ovéh brátov odvétel na tuliko povnòsal, dagà kotàri, vu kojéh ztanuvali jeszu, zdersàvati nebi mogli, mòrali jeszu razìtisze, y czéloga szvéta med sze razdélyiti: Léto od

pochetka szvéta 1770 ili po potopu 104.
a) Vu délènyu ovém pokolénye Jafeta Eu-
ropu z - Aziu menshum je zadobilo; ar
Jafeta szini bili jeszu: Gomer, Magog,
Madaj, Javan, Tubal, Moshok, y Tirasz:
Gomer pako rodil je Aszczenesza, Rifata,
y Togormu: Javan pako rodil je Eliszu,
Tarzisha, Czetima, y Dodanima: Med o-
ve anda (kak szvédochi Sz. Piszmo vu knyi-
gi Naroda pogl. 10) razdélyena jeszu me-
dyimorja poganinov vu dersavah szvojéh,
da vszàki poleg jezika szvojega (ar Jezik
negda jedini vu zidanyu na polyu Szenaar
Turna Babilonzkoga, koi vre vu trinajztém
zidanya létu do oblakov je doszigał, b)
zevszema zmeshan je poztal) y z-drusinum
szvojum vu pokolènyu laztovitém prebiva.

Ovak ada Gomer naj ztareshi Jafetov
Szin doshel je naj pervich vu Skandinaviu,
naj vekshe czéle Europe Polomedymorje,
koje, kakti po obchinzkém potopu púzto
budúche, je naszelil. Ali — kadabisze y
ovde prevech povnòsali bili, shirshu ztràn
szvéta izkati primòrani jeszu, y zato po vo-
dyenyu Madaja velika ztràn ovéh vu Me-

a) Steph. Katona Synops. Chron. Hist. A. M.
1770. *Orta confusione lingvarum, opus inter-
rumpitur: genus humanum in varias mundi
plagas dispergitur: Japheti progenies — ver-
sus Boream proficiscitur.*

b) Idem: *In campo senaar turris Babel inchoa-
tur: 13 annorum labore prope nubibus aequa-
tur. ibid.*

díu, y odonud vu Szarmacziu (pod kojum razmévasze: Moskovzka, Ruzka, Polyzka, Litvanzka, Pruzka, Pomeranzka, y zapadna Tatarzka) odishli, y potlam po vszéh kotaréh do morja Adrianzkoga, to je: po Panonie, Szlavonie, Horvatzkoj, Dalmatinzkoj, y oztaléh razishlisze jeszu: vu kojeh méztah púk vszáki poszeb Ravnitele, y vodye szvoje je imel, na tuliko, da ako po neszréchi orusja od drugoga pokolènya bi bil y oblàdan, pod laztovitimi véndar Ladavczi zvekshinum je obztal: koje Ladavcze, Supane, Knèze, Vodye, potlam takaj Báne, y Králye ozivali jeszu: odkuda ochiveztno je, da, akoprém pokolènye koje k-drugomu budi z-szilum jesze vrinulo, ali z-dobra prilosilo, vszi véndar, kakti Jafetovi poszlédki, zpodoben med szobum Jezik do deneshnyega dnèva zadersali jeszu.

§. 2. *Jezik.* Jezik ovéh púkov je ov izti bil negda, koi szada; ar nyega zadersati vszigdar terszilisce jeszu: zato blùdiju jáko, koji vu negdashnyem Iliriumu, y Panonié drugi kak szlavinzki Jezik zmi-shlyavaju. c) Medtémtoğa ov negda ob-chinzki Jezik po tulikém narodov presze-livanyu, nepriatelov navalivanyu, zhog pomenkanya neszamo Knyìgh, nego y pi-szanya, ter vekshe zkerbi taborov, kak nà-

c) Jos. Mikòczi Otiorum Croat. Cap. IV.
§. 1. 2.

vukov zevszema jako tak vu réchih vnogéh, kak iztom zgovarjanyu na tuliko jesze poméshal, da národ národa komaj razmeti more, y zato od ove plodne matere, koja pervich iz Medie jesze podignula, doshla vu Paflagoniu, zatém do Tanaisza potokaszepreneszla, potlam vu vsza ova dersanya, od kojéh pishem, dojdúcha vszigdészvoju dètczu je oztavila, vnoge kchere izishle jeszu: najmre: Jezik Horvatzki, Szlavonzki, Dalmatinzki, Albanzki, Vlaski, ili Traczianzki, Rischanzki, Boshnachki, Szerbzi, Bulgarzki, Iztrianzki, y Furlanzki, Kranyzki, y Stajerzki, Koruski, Pemzki, Polyzki, po Vugerzkéh vekshéh ztránah Totzki, ili Shlovachki, Litvanzki, Ruzki y Moskovzki: dapache vu iztom Czarigradu ov izti Jezik je *Dvorni*, tak da koi nyega nezna, za nikajsze dersì: med vszèmi véndar, koje zovemo Illirichke, ili Szlavinzke, Jezik Horvatzki, vu lehkoché izgovàrjanya Diachkomu vnogo zpodoben, kakti naj pokornésha Kchi Mater szvoju kaj naj blise naszléduje.

§. 3. *Imena Szarmatov, Sczitov, Ilirov, Szlavov, y Horvatov.* Glaszoviti Piszecz Herberstain vu knyigé od Moskovov velì, da, pokéhdòbh Szlavinczi, ih Ruszi niti szlòvh imali nészû, z-kojemi zpomének negdashnéh chinov bisze popisati bìl mogel, zato niti pochetek nyihov znatisze nemore, nego kuliko potlam, kada vre szlove od Sz. Czirilla znajdene (oko-

lo léta 860) jeszu, iz pripovédanya ztare-
shéh szvojéh popiszali jeszu: vu Kronikah
ada nyihovéh nahádyasze, da národ Szla-
vinov izhádyia iz pokolènya Jafeta, y da
josh negda nekoji z-med nyih okolo Du-
naja naszelilisze jeszu, — — potlamsze po-
vszud razishli, y dobili imena ali od vite-
stva, kakti: *Szlavi*, od szlàva, dika: ali
od razhádyanya, kakti: *Ruszi*: ili: rozsze-
jani: ali od mézta, kakti: *Moskóvi*, od
Moskue varasha: ali od potoka, kakti *Mo-
ravczi*, od Morave: nekoji od pokolènya,
kakti *Szarmate*, koji poleg Pliniusha, d)
Odvetki Medov bíli jeszu: ar poleg Bokar-
ta e) réch Kaldeanzka *Szear*, *Szar*, zna-
menùje, *oztanek*, *Madaaj*, *medianecz*:
nekoji od prebivanya, kakti *Sczite*, Szar-
matov rodyàki, od gerchke réchi σκυτος,
scutos, *kòsa*; ar pod kosnatemi Shatori
ztanuváli jeszu: k-chemu iztoga národa iz-
hodek szvédochi; ar Moski, Sczitov poko-
lènye velìjusze izhádyati, od *Moshok*, ali
Meshek, kaj pri Sidovih y Kaldeànczih *kò-
su* znamenùje: ali od szvojéh Ladavczev,
kakti: *Chehi* od Cheha; *Iliri* od Ilira, *Pa-
nonczi*, od Panona, f) *Horvàti*, ali Kro-
vati od Krovàta g) akoprém Czeszar Gerch-
ki *Porfiroget*, deszetoga ztolétja Pi-
szecz, veli, da Krovatov ime dohádyia od

d) Plin. l. 6. c. 7. e) glej Mikòczia Otiorum
Croat. c. III. §. 8. f) Idem: c. II. §. 2. 4.
g) Herberstain comentar. de reb. Moscov.

ladanya vnoge zemlye, *h) Ratkaj i)* od Hervanya, ar navék z-drugémi harcзуvali jeszu. *Timon* od Cubrata, vodye Bulgarzkoga, *k) Thom. Jasprist Spalatzki* od negdashnéh Kuretov, ali Koribantov zbog nyihovoga vu taboru navadnoga derchanya, *l)* kak dabi *Lukàn* pervoga ztòletja Peshmik na nye czilyal, kada je rekel: *Illic bellaci confisus gente Curetum, Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto*: Nekoji izvàdyaju ovo ime, od *gòrh*, na kojéh z-vekshìnum ztanuvali jeszu: kakti *gorvati*, y poleg nekojéh Szlovinczev mézto *g*, potrebujuchéh, *h*, *hora* mézto: *gora*: *Horvati*: *Jordan* pako, *m)* kojega takaj *Mikoczi n)* naszléduje, velì, da ovo ime bìloje laztovento nàrodno; ar od Krobata kakti najmlajshega zmed bràtov, nészûsze mogli ozvati: medtém toga, zato, kajti zadnyi zapisanje, morebiti né bìl naj mlajshi: ali ako je y bìl naj mlajshi, akoszeje vszému púku tak dopalo, ja nevidim, zakaj negovo ime szebi pridati nebi bìli mogli: Da pako *Szlavi, Szlavinczi, Szlovencki* ime szvoje imaju, od szvoje réchi, *Szlàva dika*, vu tom, stimam vszi szlasejusze; ar,

po-

h) de admin. Imp. c. XXXI. *i)* Memoria Regum et Banorum Regnor. Dalm. Croat. et Slav. *k)* Imag. nov. Hung. c. XVII. *l)* Hist. Salon. c. VII. *m)* Appar. Hist. ad orig. Slav. Sect. 51. n. 712. *n)* otio. Croat. c. III. fol. 60.

pokéhdobh poleg návadne réchi,, *Szlastisze z-imeni vechput dugoványa szvojemi*, kajti národi ovi szebe vszigdar dréchné y bahatné, gyegyerne y viteske kazali jeszu, zato od vszéh *Szlàvni*, odicheni, ozváni jeszu: odkuda, kak opasùje Petr. Kohl, o) y Kulczini p) *Szlavi*, ne *Schlavi*, ali *Sclavi*, *Szlavonia*, ali *Slavonia*, ne *Sclavonia* píszatisze mòra.

§. 4. *Ilirov*, y *Szlavinov pervi Ladavci*. Pokéhdobh do Mojsesheve níkalkova knyiga na szvétu nenahádyasze, ov pako po potopu ztoperv okolo 887 léta knyigu Národa je píszal, zvun toga kajti potlashni Píszci, Gerchki najmre, y Franczuzki, med szobum neszlosni jeszu, zato vsza, koja od negdashnéh *Ilirov*, *Szlavincev*, y *Horvátov* povédajusze, jako nezta novita jeszu: Prokop, Juztín, Strábo, Apian, Ptolomeush, Apolodòr, y izti Konstantin Porfirogenet od ovéh nekaj povédali jeszu, koja z-*Píszci Franczuzkémí*, koji vu dugoványih na szé zpadajùchéh redko gda iztinu valújú, komaj kaj szlasejusze: y kajti vsze potleshnéh *Píszceve* znanye jedíno iz ovéh je izvadyeno, zato vu ovéh iztinitozti prez vszake dvojímbe naj nigdo neische: ako ada y ja poleg mojega szúda nekoja napervoztávím, naj nigdo

o) Hist. cod. Sacri Slav. pag. 13. p) append ad Specim. Ec. Ruth. pag. 101.

ogrizljivo nepretrésza; ja szamo nekója za chtéjenye mojém domorodczem, navlazitito za oszvétlati kuliko nash Jezik napervoztaviti nakanyenye imam. —

Povédasze ada, da, kadabisze Jafeta poszlédki vu vszéh ovéh kotàrih vre naztànili bìli, ztanoviti verlo vuchen Kràly, imenom *Kadmush*, iz Beòczie od Argivov ztiran, z-vnogémi szvojémi vu ove kraje je doshel, doneszel z-szobum návuke, y vszakojachke mestrije, naredil ladvariu y tergovine *q*) y zato ztanovníki ovdeshni nye-ga za Ravnitela szvojega izebraли jeszu: Ov iz tovarushicze szvoje *Harmonie* rodil je dvà szine: *Czelta*, Némczev y Franczúzov pochetnika, y *Ilira*, od kojega vesz Orszàg od morja Adriaanzkoga tja do Dunaja ime je dobil — — *Ilir* pako rodil je med oztálémi *Autaria*, koi bìl je Otecz *Panona*: *r*) Ov pako zpravivshi vnosinu pùka z-nyim pervích Maczedoniu, zatém y kotàre Szegeztanzke, kadé szada Szìszek nahàdyasze, je naszelil, y one puztil vu dersanyu y jeziku gerke poztati, ovém pako ime szvoje predal.

Iliri chez nèkuliko léth vu jakohti y bogatztvu na tuliko napréduvali jeszu, da z-Maczedonczi, y Traczianczi zvekshinum vojuvali jeszu: od kojéh véndar bojev malosze znà, tulikosze véndar glàszi, da, ka-

q) Glej Du Fresne *Illyric. vet. et novum* c. II. §. XIII. *r*) *Idem*: c. II. §. XVI.

dabi Iliri po szmerti Filipa Argea na Maczedoncze navalili, ovi od nenadejanoga navalènya oplasheni, y kakti oblادani, na chelo harcza poztavili jeszu pokojnoga Kràlya Szina Eurupa, josh vu zibké budùchega, ter potom takszusze oszegurali, da Ilire razbili, y pregnali jeszu: Iliri véndar po ovém pomoru lyuteshi poztavshi, potlam léto od pochetka szvéta 3672. Amin-tasha III. Maczedonzkoga Kràlya oblادavshi szebi dàchnoga vchinili jeszu: Po szmerti Aminte Shandor I. predavshi nyim vu zadavek brata szvojega Filipa od nyih mira kùpiti je mòral: Á ov Filip predàn za chuvanye Tebanczem, koji z-Iliri zavezni mir dersali jeszu, vu hisé Epaminonde vodye je odhranyevan, doklam (kada bi po szmerti Aleksandra, Perdika vodya hotèchi z-orusjem jarem Ilirov izhititi od Ilirov z-4000 szvojéh vojnìkov bìl poginul) od Tebanczev je vushel, y Pauzaniu vodyu izhitivshi, szàm Kràlyeztvo Otchinzko je prijel. s)

Klitush Bardilov Szin Ilire je ravnal, kada Filip uzkok po Poszlenìkih Vàrashe Maczedonzke od Ilirov je potrebuval, y kajti oni nye z-dobra predati hoteli nészù, Filip nye z-szilnum rùkum po vodyé Parmenionu je odtel, on izti dàn kadamùsze Szin Shandor, potlam *Veliki* ozvàn, je na-

s) Idem: c. II. §. XX.

rodil, t) Léto pred narodyènyem Kristusha 356.

Medtèmtoga z-vrémenom priatelztvo med Iliri y Maczedonczi je naztalo; ar y Shandor, kadabi Otecz Filip Olimpiu senu pretiral, y z-drùgum szvatbu dersal, razszerdivshisze z-materjum k-Ilirom je preshel, y Filip takaj czélu gerchku predobivshi, naj vekshe iz Ilirov y Liburnov sherege je zpravil: zadnyich Shandor szvéta vkrotitel, nye takaj podszè je zpravil, ne tuliko z-jakoztjum orusja, kuliko z-nyimi proti drùgém nàrodom harczujùchi: y záto, kadabi zpoznal Szlavincze vérne, ztalne, y jáke, z-kojémi kakti naj hrabreneshemi pajdàshi y drùgmi szvojemi vu tulikéh taborih jeszi szlùsil, nye zadnyich na zahvalnozt, y vréden pokaz zaszlusbih nyihovéh z-oszebujnem szlobodném Liztom je nadélyil, kak szlédi,,

„Mi Shandor, Filipa Kràlya Maczedonzkoga Szin, Herczeg Szamoladanya vchinyen, Gerchkoga Czeszarztva Pochetnik, Velikoga Jupitra Szin nazvéztchen, Gozpon Bragmanczev, y Harapov, od izhoda szuncza do zahoda, y od poldnèva do pòlnochi, Perzianczev y Medov, y Szvéta Gozpon, Szuncza, y Mészecza Tlachitel, Plemenitomu Nàrodu Szlavinczev, y nyihovomu Jeziku milozt, mir y zdràvje, od nasz, y od nashéh Na-

t) Idem: c. II. §. XXII.

měztnikov, koji na szvéta izideju ladan-
ztvo. Kajti vszigdar nam ztálni vu vé-
ri, bahatni vu orusju, y dréchni Pomo-
chniki nashi jezte bili, zàto vàm dáje-
mo, y darùjemo, z-czélum szlobodno-
ztjum, na véke vesz zemlye kotàr od
Szevera do zadnyéh krajev proti Poldne-
vu z-tem nàchinom, da nijeden drùgi
pùk, y nàrod, onde prébivati, ztanu-
vati, ali ládati kaj goder szmé, nego
vash. Y, akosze koji ondé ztanujùchi
najdeju, naj budeju Podlosniki, y Szusni
vashi, y Szini nyikovi Szusni Szinov va-
shéh. Dàno vu Alekszandrié, od nasz
podignjenoj, na velikém Nilusha brégu,
léto dvanajzto Kralyuvànya nashega, z-
povolynoztjum velikéh Bogov, Jupitra,
Marsza, Plutona, y Minerve. Szvédo-
ki Nadelènya ovoga jeszu: Plemeniti
Vitez Blagaj (Thesaurarius) nash, y je-
denajzt Herczegov, koje po Szmerti na-
shoj prez odvétka, Nameztnike nashe
naredyujemo,, Ov szlobodni Lizt, koi ne
malu zaizto Nàroda Szlavinzkoga dïku ochi-
veztno pokasùje, od nekojéh, kakti zmi-
shlyen, zahitavasze: ovak Dufresne, u)
veli, da je iz zidình vu Pragu zvàdyen, ali
dasze niti z-vitestvi Shandora Velikoga, niti
z-govorènyem, niti z-nachinom piszànya,
niti ztálisem onoga vrémèna, niti z-pochi-
manyem y Tàbori Nàroda Szlavinzkoga ne-

u) Idem: c. II. §. XXIV.

szlase: medtém toga ovo on szamo veli, nego z-nichem nepotverdyàva, zato ov Veneczianecz, ali Mletchan, kak y vu drugéh vnogéh z-oztalémi Mletachkemi Piszczije falel; ar znajdyen Lìzt ov je vu veliki Kni-sarnicz (Bibliotèki) Czarigradzki, kak szvédochiju *Orbinus*, *Shenlebiusz*, *Joan. Minelli*, *Cromerush* (de origin. et gest. Pol. f. 1.) y Gregor. *Pethö*: à *Juraj Ratkay v*) iz Ferencza *Glavinicha* (de vit. Sanctorum) je izvadil: zvun ovéh pako Ivan *Zakmardi* od plemenschine y znànya naj glaszoviteshi *Peszmik* szvoje pészme pochimlye ovak,,
„*Illa ego Slavonia, ac jam dicta Croa-*

tia tellus,

*Pars quondam Illyrici, Pannonii-
que soli,*

*Adstiti Alexandro per bella Monar-
chica Magno;*

*Gentem etiam indultis extulit ille
meam,,*

Po szmerti *Shandora Velikoga* Iliri vidèchi, da *Kràlyeztvo Gerchko* med vnòge razdélyeno na nikaj ide, negdashnye szloboschine lyubiteli, od *Gerkov* jesusze odrusili, y pod laztovitém *Krályem Pleuratom* sivéli, ter z-blisnemi *Iztrianczi*, *Liburni*, y *Japodi* szloseni na szuhom y na vodé premogùchni poztali: za *Pleuratom* *Krály* nyihov bìl je *Szin nyegov Agron*, viteski *Vojnik*, vodya jàki, na szuhom y

v) *Memoria Regum et Ban.* l. 1. pag. 10.

na vodě vù moguchnozti vsze perveshe Ili-
richke Ladavcze nadhoděchi, czělu ztràn
poleg Ionzkoga morja, z-ztrànnum Epira,
Korczirum, Epidamnom y Farom z-Orus-
jem podsze je zpravil: kadabi, od Deme-
tra Maczedonzkoga Kràlya za plàchu na-
proshen, Midionczem proti Etolom ztò la-
dyih z-oborusnum Ilirov rúkum na po-
moch dopelyal: y ovi od tulikéh ladjih
preztrasheni véndar szuprotztavilisze, dré-
chnu Ilirov jakozt vù pomoru szvojem zpo-
znali jeszu. — Ali - obládanye ovo Nàrodu
zadnyich szlavnu dïku, Kràlyu pako szmert
je zrokuvalo; kadabisze z-velikemi pléni y
dobichkom povrachali, Kraly z-obladanyem
glaszovitem preneshen vù goztchènya y
prekoredno pilo jesze puztil, ter po tom
od bodcza pograblyen, malo potlam, ka-
dabi ravno Rimlyani Poszlenike za previ-
dėti krivicze Talianzkém tergovczem vuchi-
nyene k-Hirom poshilyali, sivrènye je do-
konchal.

Jeszu y Rimlyani, kojéh véndar jàrem
Szlàvìnczi zadnyi zpoznali jeszu, na nye
guzto vudirali, ali vechput od ovéh razbiti,
obládani, y outirani bili jeszu: prez dvoj-
be y dugshe takovu szréchu bi bili
imali, da nebí oholnozt senzka, y podztu-
pnozt *Teute* Kralyìcze, Agrona vdovicze,
nyim priliku bila dàla: ova po szmerti to-
vårusha Agrona szàma ládati pochemsha,
hotela je vszéh Szùszedov biti nepriateljca
obchinzka; né szvojem szamo, nego y

drùgém lad'am dopuztìla je razbojnichtva délati: záto od ovéh morzkéh razbojnikov Talianzki ladvari y tergovczi velike kvàre terpèchi na Vechnichtvo Rimzko tushu predali jeszu: odkuda dvá Poszleniki Kajush, y Lucziush k-Teuti poszlàni, kadabi mlajshi nekuliko prezvetneshe govoril, od nye je vumorjen, drùgi vu selezje poztavlyen: zverhu toga Demetru szvojemu pri morju Poglavàru, krivo obtusenomu, pochèlasze je groziti; zato kadabi ov od ztràka, ali fantenya z-szvojemì vojniki szebe pod oblazt Rimlyanov podlosil, C. Fulviush Centimalus, od Rimlyanov z-sheregom proti nyoj poszlan, ztrané Primorzke (gdéje szad Dalmacia) prez protivenya vszakoga je vzel: léto od poztanka szvéta 3829. pred Kristushem 212. x) Ali Dalmatinczi, da pokaseju, na kuliko szloboschinu lyubiju, ravnanye Rimlyanov vechputi izhitivshi one, koji z-Rimlyani dersali jeszu, preganyati nészû preztali: od tulikéh Kriviczh razlyuteni Rimlyani, Aniczia Prætora z-jakém sheregom na nye poshleju, koji predobivshi Skodru, Gencziusha Kràlya je vlovil, y z-vszum Rodbinum v-Rim vu szusanztvo odpelyal: Velikashe pako Szlavinzke zkupa zezval, y nyim ochituval, da oni vu szloboschinah szvojéh oztànejú, léztor razbojnichtva na morju naj preztaneju, y pòl szamo dàche, kulikoszû Kràlyu

x) Du Fresne e. II. §. XXVIII.

szvoiemu dávali, vu Rím naj plàchaju: ovak vchinivshi mîra, Szlavincze na tri Orszàge je rozdelyil y) ali oni iz szloboschine szvoje vszigdar zpomenuvshisze, jarem Rimlyanov zpoznavati nészû hoteli, nego szvoje domorodcze, koje Rimlyanom podlosno jeszu znali, preganyali, robili, y sgali jeszu: doklam vre szàmi med szobum naj vishe szebe zkonchavshi, po Kristushevem ztoperv Nàrodyenyu za tulikemi harczi zevszem pod oblazt Rimlyanov dozpele jeszu.

§. 5. *Medye negdashnyega y vezdashnyega Iliriuma.* Da Orszag ov zmed vszéh naj shirshi, y pùk Szlavinzki naj obilneshi je bìl, vszi Piszczì od negda vre izpiszali jeszu: z-med oztaléh Sz. Hyeronim veli, da od Czarigrada do planinh Juliushev pretesesze: Kluverin pako, da od Franczuzke, y jezerischa Brigantinkoga do morja Chernoga doszise: ovak ada vzet med morjem Cherném, Afrikanzkém, y Adrianzkém je ztál: ili: med országom Gerchkem, Talíanzkem, Franczuzkem y Nemském do Dunaja, ter imal je; 1 *Panoniu zapadnu*, v-kojoj nahadyasze negdashnya Horvatzka, Krainzka, Stajerzka, Kotàr Vindov, y Koruska, veksha ztràn Austrie, y ovoj blisneja ztràn Vugerzke. 2. *Panoniu izhodnu*, v-kojoj je Szlavonia, Beshnia, y ztràn Vugerzke Dunajzke. 3. *Meziu obodvoju*, v-kojoj je Szerbzka, Bul-

y) Idem: c. II. §. XXXIII.

garzka, Raczka y Dardania. 4. *Tracziu*, ili: Romaniu. 5. *Liburniu*, v-kojoj je Iztria, Dalmacia, Albania z-Epirom. 6. *Dacziu* ztarinzku — Potlam pako czéla Ilirichka zbog prevelikéh táborov, y poserlyive pohlepnozti blisnéh národov, koji nyu od vszéh krajev prischipali jeszu, zadersavala je szamo: Dalmacziu, Horvatzku, Szlavoniu, Szerviu, Boshniu, Bulgariu, y nekoje menshe kotàre: Od léta pako 1809. po neszréchném Napoleonu Bonaparte, koi ludzka Kràlyeztva pod sze zpraviti je hlepel, y kojega Pravicza Bosanzka z-vekivechném Szusàntvom vu dalechnom medyimorju Anglianzkem, Sz. Helene zvanem, je kastigala, novo Kràlyeztvo Ilirichko je zmishlyeno, koje vsze kotàre od morja Adrianzkoga iz jedne ztràne do Boshnie, y Szervie, iz druge do Stajera, y Szave zadersàva, ter tak laztovitém Ladavezem nyihovo Pravo z-szilnum rukum odteto je.

Poglavje III. *Od ztarinzke Horvatzke Poglaninzke.*

§. 1. *Horvátov Izhod.* P. Peter Kantanchich vu maloju knisiczé 1790. vu Zagrebu vàn dané,, *Indagatio Philologica in veter. Croatorum Patriam*,, pokasùje, da Horvāti vszi zkupa, kak nye pervi Lucziush izpishùje (morebiti vkanyen z-dvojmbeneri réchmi Konstantina VII. Porfirogenet, zvanoga, deszetoga ztòlétja Piszca, koi vu

Czeszarztvu Izhodném od léta 912 do 959
 czeléh 46 léth je ladal) niti pod Herakliu-
 shem okolo léta 636. niti predi odnikuda
 vu ove kraje naszelilisce nészû, nego kakti
 pràvi Ilirov y Szlavinczev Odvetki, y Po-
 szlédki vu ovéh iztéh kotàrih zachelisce y
 rodili jeszu: P. véndar Mikòczi vu knyigé,
Otiorum Croat. C. III. §. II. VIII. velì,
 da on to morebiti szebi, ali ne drugém jo-
 sche dopovédati je mogel; medtemtoga vu
 iztém §. VIII. múdro izpelyáva, da tak
 Horvàti, kak Szlàvi, ili Eneti (kaj vu gerch-
 kém jeziku takaj *Szlavne*, znamenùje)
 iz Szarmatov, ovi iz Medov, y Azianczev
 izishli jeszu: y vu pogl. IV. §. 1. dokazùje,
 iz Lucziusha, y Herodota, da Eneti, ili
 kak je recheno, *Szlavi* pràvi Ilirichki nà-
 rod jeszu; odkuda: pokéhdobh Szlavi nàrod
 jeszu Ilirichki, Horvàti pako Szlavinzki,
 ada vszi zkupa jeden izhod imati mòraju:
 naj govori, kaj je komu dràgo, ja velim:
 dabi Nashi Horvati iz za Karpàtianskéh gòrh
 iz Pemzke, y Polyzke bìli doshli, ni mo-
 gùche, da nebi ali od nyih izgovarjanye
 ono nyihovo shviztavo, ali píszanye szim
 bìli doneszli: medtémmtoga y to dopuztiti
 bi mogel, da jedno szamo pokolènye od
 drugud je doshlo, ali da ovo szamo po vo-
 dyenyu pèt bratov, z-dvémi szeztrami, koji-
 szû bìli: Kluka, Lobel, Konszencz, Mu-
 klo y Krovat, Tuga y Buga, ni moguche
 véruvati, dabi, rekoh, tak jaki nàrod, ka-
 kov je bìl Avarczev, koji ne od zdavnya

Dalmatincze predobili jeszu bili, porobiti, zkonchati, y pod sze zpraviti bilo moglo: zaizto ov nàrod jedini mòralsze je z-drugemi Horvati, vre predi vu méztah ovéh ztanujuchemi szlositi, y ovo vitestvo z-pri- volènyem Heraklia Czeszara dovershiti; y zaizto da od negda Horvati zkupa z-Szla- vinczi kraje ove lādali jeszu, odperto vidi- sze iz Lukànusha Glaszovitoga Rimzkoga josh pervoga ztòletja Kristushevoga Pészmi- ka, koi nàrod ov pod imenom Kuretov (ar od navadnoga vu boju derchanya y ber- zoche od Rimlyanov mézto *Krovati*, Kureti zvalisze jeszu) izvishùje govorèchi: *Illic bellaci confisus gente Curetum, Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto.*

§. 2. *Medye Horvätzke ztarínzke.* Pretezasze je od potoka Czetina poleg morja Adrianzkoga proti goram od jedne ztràne, od druge pako do Szerbžke, (kak szvédochi Porfirogenet) poleg drugéh pako do Szibenika velikoga vu Dalmaczii tergo- vechkoga mézta, y zadersavala je vsza na morju Adrianzkém lesècha medyimorja.

§. 3. *Horvátov ztarínzkeh Véra y Bogi.* Y ov nàrod, kak vszi oztàli, zvun pùka izebrànoga, krívém Bogom je aldu- val, doklam Szin Bosànzki, chlovékom po- ztavshi, nòvi Zàkon milosche po Sz. Evan- geliumu je vszemu szvétu ochituval. Hor- vati véndar od szvojéh Predyev vu zapovédi imali jeszu nàvuk oztàvlyen, da zmed Bo- gov jednoga vszáki ztrélh pochetnika kakti

jedinoga vszéh ztvarih Ladavcza, kojemu vole y druge aldove chiniti moraju, véruvati mora: zato koi budi doma zbetesajúchi, ali vu taboru budúchi sív je oztal, móral je za sívlénýe obchúvano poleg zavora vchinyenoga Bogu ovomu aldova zveršiti: Bogu ovomu ime bilo je *Lado* kakti *Ladavec*: kaj iz ztarinzkéh szada josh pri proztém puku navadnéh, navlaztito pri kola igranyu, popevkih vidisze: nekoji povédaju, da vu Biskupii Zagrebechkoj *Lado* je prebival: okolo Varasdina zvaliszú Boga takaj *Peren*, ali *Peravicza*, gdészúmú krésze nalágali, y zpévali: Vu Moravzkoj zvalsze je Bog *Szvantovid*, y vu Olómuvczu imal je czirkvu, mézto kojega Sz. Cziril czirkvu Szv. Vida Muchenika je ozval: Zvun velikoga pako Boga véruvali jeszu y Vile Gorzke, Shumzke ili Polyzke, y Potochne y nyim aldujúchi prorokovali jeszu: da takovi aldovi pri drevju, pechinah, y zdenczih tja do vréména Ladislava Králya bivali jeszu, vidisze iz knyige I. naredbili (Decret.) pogl. 22. kadésze naredyúje, kojigoder po shegi Poganinov pri zdenczih aldove chinili budeju, ali pri drévuju, y pechinah alduvali, za birshág najvola platiju.

§. 4. *Ztarinzkéh Horvátov Vitestvo, Oprava, y Ravnitelichtvo.* Naj bahatneshi junáki, gyegyerni, y drechnoga szerdcza vu táborih, harczi, boju, vojzkah y ratih bili jeszu: harczujúchi peshicze z-

z-vekshinum na nepriatela vudirali jeszu, y to derchéch, vu rukah Schite, Lúke y ztrélicze noszéchi, okloпов nészû imali, kasûchi pripravna vszigdâr persza za obchuvati domovinu, y pravicze szvoje: — Opravu vu taboru zevszem lehku oblâchilijeszu, oblechke najmre chez ztegna viszéche: brâde nészû brili, nego glavu, mâlu léztor oberchela nad levém Vuhom zavezanu kechkiczu oztavivshi: y kajti vu goztchényu, y kinchenyu níkakovo dobro dersali nészû, zâto sivilénye ostro y zapuztcheno vodèchi vu hutah, dalko med szobum razlûchenéh, priprozto ztanuvali jeszu: Szloboschine pako lyubiteli veliki mîr med szobum zadersati zkerbelisze jeszu, jedinomu nad szobum gozpoduvati dopuztchali nészû, nego vekshe poszle z-obchinzkem tolnâchem dokânychali, y kaj ondé je dokonchano, to nevraseno obdersano je bìlo (kak povéda Prokop. de bel. goth. l. 3. Profirog. de adm. Imp. C. XXIX. velì: *Herzegov ovi pûki némaju, nego Supane ztâre.* to jezt: kak velì Mikoczi c. 6. §. III. kadabi Horvâti obladvaczi kotâre Avarov podsze zpravili, vsze na jedenajzt ménshéh, y tri vekshe ztrâne razdelyili jeszu: ove tri zvâli jeszu *Panie*, ali *Banie*, od *Pan*, ili *Gozpon*: one pako *Zapanie*, ili *Supanie*: kakti za Paniami menshe, y poglavâre onéh *Bane*, ali *Pane*; oveh *Zapane* ili *Supane*, ali krajshe *Spâne* zvali jeszu: z-vrémenom pako nadoshle jeszu y druge chazti, kakti

Krály, Vodya, Szednik, ili Ztotnik, ali bolye: Deszetnik, koji menshe pravde krojili jeszu: imali jeszu y Krályi szvoje Chaztnike, kakti bìlje *Poztelnik* (Camerarius, vel: Cubiculariorum) *Schitonoszecz* (Armiger Regis) *Obrusar* (Præfectus mensæ seu Dapiferorum) *Volàr* (Agazonum vel Stabulariorum) *Szvidoz* (Pincernarum Regalium magister) *Dvornik*, Curia Regia magister: *Knez*, Comes: Szedniki pobirali jeszu dàchu: (quasi: Quæstores) Lucziush velì, da Supania dohàdya od *Zupa*, kaj znamenùje poleg nyega zpravische lyudih; ar vszàka supania ztanovita vrémèna zkupzhadyatisze je mórala, y ovo zhadyanye zvano je *Zbar*: okolo morja y vezda Plebanushe zoveju *Supane*.

§. 5. *Pomenkanya nyihova*. Prokop (v-knyigi III. od Gotov) dve falinge nyim zpoganya: najmre: da po navadi Maszagetov jakosze gnyuszno dersiju, y da (zprichavajùchi nye véndar od vkanlyivozti, shegavozi, y zlochinzta) Hùne naszedùju vu roblenyu, otimanyu, y zgrablyivozti: medtémtoga pokéhdobh Prokop Szlavincze, y Horvâte z-Gotmi mésha, falinge one bolye ovem, kak oném laztovite bile jeszu; ar dabi ovi Szlavi y Horvati bìli, ni mogùche, dabi vu Szlavonii y Horvatzkoj, kakti szàmi vu domovini szvojoj kervolochnozti takove chinili bìli, kakove Prokop povéda.

Poglavje III. *Od ztarinzke Horvatzke ili: Szlavinzke Kerschanzke.*

Porfirogenet (l. de adm. Imp. c. 10.) pishe, da Horvati pod Herakliom Czeszarom od Bagibarie, ili, kak veli Lucziush, *Babjeh Gòrh* iz Velike Horvatzke dojdúchi po dovershenem z-Avarczi bojem, y zavjetum nyihovum dersavum Sz. Kerzt prijeli jeszu, govorèchi: „*Bilje pako za ono onda vrème Herczeg, Porge Otecz, y Herakliush Czeszar iz Rimu po Poszleniku (Legatus) Redovnike zezvaushi, ter po naredyeném z-med nyih Ershegom, Meshniki, y Diakoni Horvate je kerztil,*“ koi pervi Kerzt med Létom 636 — 641 dogoditisze je móral, akoprém Farlatush nyega na léto 670 pod Konstantinom Pogonatom Czeszarom je odvlékel: Drúgi Horvátov Kerzt od Farlata poleg Porfirogeneta ztavlyasze na léto ono, vu kojem Horvati szebe zpod jarma Franczuzkoga izvadi-li jeszu; ar, kadabi Horvati jedno vrème pod oblajtjum Franczúzov bili, y ovi proti nyim tak kervolochnesze kazali, daszú dět-czu iz naruchaja materjam odtimali, y na ochi rásali, oni razlyúteni vsze pri szebi budúche na jeden dan pomorili jeszu, kaj chujúchi Krály Franczuzki z-velikem sheregom proti nyim je izishel, ali oni szedem léth z-nyimi boj bijúchi, nye preobladali, y Vodyu nyihovoga Koczilim pogubili jeszu: ter onda poszlavshi szami Poszlenike

vu Rím od Sz. Otcza Pape proszili jeszu, dabi nye kerztiti vchinil. Zadnyi Kerzt Szlavinov Narentanov povédasze vchinyen pod Baziliom Czeszarom okolo leta 870. Medtém toga tosze nerazme, kak da nebi y predi vu Horvatzkoj, Szlavonii, y Dalmaczii bili Kerztcheniki; ar vre od iztéh Apostolov Véra Kristusheva vu ovih krajih zachelasze je: zaizto ztarinzko je iz vúzth do vúzth predávanye, z-kojem vnoge Czirkve okol morja Adrianzkoga dichijusze, daszû od Sz. Petra naredyene; ter ako, y on morebiti szám vu Iliriumu né nazvéztchal, Vuchenik zaizto nyegov Sz. Domnion pervi vu Szaloné Biskup je bil: y drúgi nyegov Vuchenik Sz. Marko Evangelista obhádyal je czélu Dalmáciiu, y Horvatzku nazveztchajuchi Poganinom; dapache nekoji Piszczí govore, da Sz. Marko je nazvéztchal na iztom méztu, gde je szada Gerchka Goricza vu Zagrebu (glej Kerchelicha Hist. Cath. Ec. Zagr. C. 4. fol. 10.) Zatém y Czirkva na chazt Sz. Marka je podignyena: Da pako y Sz. Pavel veliki Narodov Apostol vu Iliriumu je nazvéztchal, dvojitisze nemore, pokéhdobh szám vu listu Rimlyanom pisaném délu 15 redu 17—19 povéda, *Dichimsze vu Kristushu Jesushu — da od Jeruzalema vu obkrùg do Iliriuma napunil jeszem Evangelium Kristushev*, Y da nebi gdo miszlil, da szamo do Iliriuma, ne pako vu nyem je nazvéztchal, *Nut!*

(velì Sz. Pet. Damnian vu Prodecht. od Sz. App. Petr. y Pav.) *Poglej Pavla po czélém Iliriumu hodèchega, osivlajùchega mertve, y rushèchega czìrkve bolvanov.* Poprijel je potlam za Sz. Pavlom zkerb Czìrkve Dalmatinzke Sz. Lukàch Evangelista, nyegov vu nazvetchanyu drusbenik, kak szvédochi Sz. Epifan. (hær. 51.) Kaj izto potverdyavati vidisze oszebujna Dalmatinchezv proti ovomu Sz. Evangelisti pobosnozt: potlam y Titush, y Hermesz. (Glej Ratakaja Memoria Reg. Croat. fol. 33.) Zvun Sz. Petra y Pavla, y nyihovéh Vuchenikov poleg nekojeh szvétì takaj Jakop idùchi vu Spanyolzku, y odonud vu Sidovzku, chez Ilirium je prehàdyał, dapache y Sz. Andràsh y Tomàsh szvoj pút chez Ilirium nazveztchajùchi imali jeszu.

Zvun toga znásze, da vishe takaj Biskupiih vu Iliriumu y Panonié negda bílo je: ovak vu Panonié dolyni bile jeszu: *Oszechka, Szingidonzka, Czibalzka, Karpenzka, y Kurtenzka.* Vu Panonié gornyi: *Szambotelzka, Szakarbantinzka, y Bechka:* Vu Panonié Szavzki: *Lyublyanzka* (æmonensis) *Noviodunzka, Sziszechka,* vu kojoi Sz. Kvirin Biskup pod Galeriuszem Poglavàrom okolo léta 304 odichenu muchenichtva korunu je zadobil. Marko Sziszechki Biskup vu Zboru Szardiczenzkom podpisan vidisze, kak y Kaztusz pod Deciom Czeszarom vu naredbah Kornelia Pape, y Konstancz pod Graczianom Czesza-

rom vu Zboru Akvilee. Vu Valerii, Biskupie bilejeszu: *Optujzka*, y *Czilejanzka*: one nahádyasze Biskup Sz. Viktorin léto 303. Muchenik, ove pako Tenaksz léto 233: y da zpuztím oztàle, gdo nezna, da vu *Szrimu* bila je ne szamo Biskupia, nego y *Ershegia*? da bilje Biskup y vu *Stridonu*, koi od *Gotov* je raztepen? nut *Agapit* Rimzki Papa okolo léta 535. pìszalje ovak (Pri *Laziu* glej *Kerchelicha Hist. Cath. E. Z. v. liztu 14—17.*) *Ztanovito je, da poleg czirkvenéh náredbih vszakomu poszeb Orszàgu oszebujni dajesze Ersheg, zato razdeliti, y odlúchiti vam Fare za dobro y mirovno dersímo, da poleg razdelyenoga na dvé Dersave Iliriuma, Heraldu Ershegu Juvavinzkomu (Szalczburgzkomu) Zapadne Panonie zkerbsze predà y chùvanye: Tebi pako, y nameztnikom tvojem — — — Prigledanye Izhodne Panonie, y Dersavu Avarczev, y Moravczev, nego y Szlavinczev, koi szada Kerztcheniki jeszu, y okol ztanujùchéh predàjemo.* Odkuda gdo nevidi, da ne ztoprav ob dobé *Heraklia Czeszara* ili okolo léta 630—640. nego tja od dobé Sz. Apostolov vu *Iliriumu*, *Panonii*, *Dalmaczii*, *Horvatzkoj* y *Szlavonii* Kerztcheniki, *Czirkve* y *Biskupie* bile jeszu? Nego po navalènyu *Kervolochnéh Poganinzkéh národov* ova vsza na nikaj doshla jeszu: ovak okolo léta 383. vu *Panonii* vnóga mézta *Goti* tak

zaterli jeszu, da *niti Dúsha chlovechanzka*, *niti kakovo marshe sívo je oztalo*: *Atila*, Hunzki Vojvoda, okolo léta 442 vnòge Várashe, y navlaztio Szrima je z zemlyum zjednachil. Izti Goti po vodyenyu Alarica léto 410. Rím predobili y popalili jeszu, ter ovak Czeszarztvo Rimzko prehitcheno, na vszakojachke ztráne y nová Krályeztva podrapano poztalo (glej: Petr. Lud. Danes Generalis Temporum notio fol. 166. Venet. 1733.) navlaztito ovo Ztòlétje pèto vesz szvét po navalényu ovéh Kervolochnéh národov puntalsze je. Okolo léta 455 Alani, Vandali, Shvabe robìliszû Francuzku, potlam preshli vu Spanyolzku, Luzitaniu, Afriku, y Bœócziu: Okolo léta 490 Zeno Izaurusz y pak Gote vu Italiu je domamil, y oni po Vodyenyu Teodorika dojdúchi zadnyega Kràlya Rimzkoga Odoakra vumorili, ter léto 493 novo szvoje vu Italii Kràlyeztvo, koje 60 léth pod Oszmemi Gotzkemi Kràlyi je terpelo, vtverdili jeszu: Vu Ztòlétju Sheztém y pak Goti na Panoniu, Boshniu, Dalmacziu y Iirikum navalivshi, vsze podsze zpravili jeszu, y zmed szvojuh vu ovéh ztranah Kràlye y Ladavcze naredili jeszu, kak iz szlèdèchéh ochiveztno videlosze bude.

Poglavje IV. *Králji Szlovénzki od Lé-
ta 547.*

Pîsheju z-med oztâléh Diokleash, Marulush, Ratkaj (negda ztolne czirkve Zagr. Kanonik y Lektor) y P. And. Kachich, da, kadabi vu Czarigradu Zapovédal Juztinian Czeszar, okolo Léta 538. neizmerna vnosi-na Gotov po vodyenyu, dvéh Szvevlada Gotzkoga Králya Szinov, Totile, y Oztroilla, iz Polnochnéh ztránh jesze podigla, y kadabi nekoliko lèth po Vugerzkoj Szadashnoj harachili, y vsza zaterli, ishli jeszu vu Panoniu, y proti Dalmaczii: Krály zadnyich Dalmatinzki vu Szaloni, varashu chudnovito velikem, prebivajùchi, z-Krályem Iztrie szlosivshisze proti nyim izishli jeszu, ali po prepuztchényu Bosjem, koi gréhe szvojech prekershitelov kastigati je navaden, Krály Iztrie je poginul, Dalmatinzki ranyen vu Szalònu zaneshen, malo potlam takaj sitek dokonchal, oni pako vsze kotàre pod sze zpravivshi, gràde y szela po Boshnii y Dalmaczii porobili, y razmetali jeszu: zatém Totila vzemshi poloviczu Sherega chez Iztriu, y Akvileu vudrìl je nad Italiu y Szicziliu, y vszigde velike kvare y neprilike zrokuval, Oztroil pako ztoliczu szvoju izebrał vu Diokleì varashu, y kadabi Szina Szvevlada z-Sheregmi poszlal proti ztráni Horvatzke, koju on nepripravnu najdùchi takaj pod sze je zpravil, za toga Juztiniana Czeszara Sheregi na Oztroilla vu-

drili jészu, y nyega zkonchali, kaj chujúchi Szin Szvevlad paschilsze je nazad za fantitisze zarad Otcza szvojega: medtém-toga Sheregi Juztinianovi z-velikemi pléni vre odishli jészu, zato on szebe za Kràlya je imenuval: ada Kràly bilje.

I. *Szvevlad*, koi budúchi Poganin, terpeti né mogel Kerschenike, zato pod nyim tak vu Boshnii, kak Dalmaczii, y Horvatzkoj Véra Katoliehantzka zevszema oszlablyena je poztala: ladal je 12 léth y léto 559 szvoj sitek neszrechno dovershil: z-Gerki nepreztancze vojujúchi.

II. *Selimir*, Szin Szvevlada za nyim Krályujúchi, akoprém y on Poganin budúchi, vnogo véndar vu sivilényu od Otcza razlúchen je bíl, veliku dobrotu y chlo-vechnozt proti podlosnikom je kázal, med szvojemi poganini y kerscheniki vu däche pobiranyu nikakovu razluku ni imal, zato vszi Kerztcheniki, koji pod Otczem nyegovém po gorah y jamah pozkriliske jészu bili, nazad povernuliske jészu, y ovak Krályeztvo nyegovo vu kratkom vrémenu je verlo obilno z-pukom poztalo: Ladal je 31. léto, y preminul 590. Ztanuval je vu Skadru.

III. *Mladin*, ali *Vladan*, po szmertí Otcza ládanye prijemshi, vu dobroti, poniznoztí, praviczí, y lyubeznivoztí iztoga Otcza je nadladal, vszakomu praviczu chinечи, y podlosnike tak lyubechi, da ztranzki, kakti Bulgari, szvoja mézta oztavivshi,

pod nyegovu obrambu vteklisze jeszu. Pre-
neszel je Ztoliczu Kralyevzku vù Szolin,
koi tak zmosen varash je bil, da vu nyem
izti Czeszari Rimzki prebivali jeszu: chez
10 léth Krályuvanya je Ztoliczu Szinu ozta-
vil léto 600.

IV. *Razimir*, ali: *Radimir*, dobroga
dréva zevszema zlochezta szvers, koi za si-
voga josh Otcza za Gozpoduványem hlepè-
chi, nezaszitcheni naztor na Kristusheve
Naszlednike je noszil: zato zapovéd dal je
szvojem Banom y Vodyam, da vsze gràde
y mézta po morju okolo Dalmacie, koja
josh pod Rimlyani bila jeszu, kakti: Zader,
Szibenik, Trogir, Split y oztala, poszvoji-
ju, y niti Dùshi Kerschanzkoj neoproztiju:
ada vnogi Vérniki, ali po jamah vu plani-
nah zakriveni od vszega zla pogibali jeszu,
ali vu Italiu pobegnuli, da pod ztrashnemi
mukami, ali Vèru zatajiti, ali sivilènye po-
gubiti nebi mòrali: povédasze od nyega:
kadabi jednòch Dagobert, Krály Franczu-
zki, Opravitela k-nyemu poszlal, za potre-
buvati nazàd robu Franczuzkém Tergov-
czem vzetu, y bil rekel Razimir, da on
seli priatelztvo imati z-Krályem Franczu-
zkém, odgovoril je Poszlenik, da ni szmèti
Szlúgam Bosjem z-czuczki priatelztva der-
sati, nato odgovoril je Razimir: *Pokèh-
dobh dersite vi vasz za szlùge Bosje, nasz
pako za czuczke, tak, koja vi szlúgi
malouredni proti volyi Boga chinite, szlo-
bodno je nam z-griznenyem fantiti, y*

ztémgâ je z-pred szebe ztiral. Ni dugo làdal: prez odvetka je sitek dokonchal: Zanyim potlam chetiri bìli jeszu, jeden od drùgoga gorshi, nego, kajti nyihova Imena nigde zapiszana nîszû, od nyih nikaj povédatisze nemore,

V. *Szadimîr*, ali: *Szvètimîr*, nehotèchi vu zlocheztòchi Kràlyev perveshéh nashléduvati, vsze dobrote, y krépozti kàzati je pochel, vérne preganyati preztal, dapache vszém jednáko praviczu chiniti jesze terszil: zàto y pak Kerscheniki, koji od ztràha pod perveshemi kervoloki bìlisze jeszu razbésali, nazad vu szvoja mirno povernulisze jeszu: nego, salozt! ovak pùn Krépoztih y dobrote Ladaveczech komaj léto zvershivshi na vszéh salozt je premi-
nul 640.

VI. *Budimîr*. Za sívoga josche Szvetimîra miloszerdnozt Bosànzka szmiluvalasze je pùku ovomu, y nyega z-selyum pràve Sz. Vére nadehnula: ali Gozpodin Bog dîku ovu (kaksze je potlam Gejzi y Stefanu godilo) ni Szvetomîru, nego Színu nyegovomu Budimîru prikazati hotel: zàto Budimîr, krotkoga szerdcza, y velikéh krépoztih budùchi, taki po szmerti Otcza preporuchil je nekojem, koji Diachkoga Jezika bolye razmeli jeszu, naj lyudztvo okolo morja prebivajùche nagovoriju, da mézta pod perveshemi Kràlyi porushena nazad podigneju: y vidèchi puke razluchénoga Jezika y pokolènya poméshane, vsza-

kém lazto vita mézta, y naredbe je predal: hotel je y medye Kralyeztva szvojega poznamenuvati, ali nigdomû vu tom tolnâcha dati né mogel: zato Poszlenike vu Rîm k-Sz. Otczu Papé je poszlal. Szedel je na ztoliczé Papiŋzki vréme ono Ivan IV. Dalmatin rodóm, koi vre predi vnoge péneze razposzlal je hil Domorodczem szvojem, od perveshéh Kralyev zatertém: chujúchi Ivan Pàpa selyu Budimira, kruto veszel, zproti poszlal je dva Kardinále z-dvémi Biskupi, y nad ovemi tretjega *Honoria* Kardinála. Dojdúchem ovém izishelje naproti Budimir, y na polyu Hlivno poleg Gràda Klisze lyudi Apostolzke z-velikashi y púkom zpravlyenem z-doztonyem postuvànyem je prijel: kadé oszem dnevih dokanchali jeszu, kakbisze Zàkon Sz. Vére po Kralyeztvu razshiril, y naredbe Sz. Otcza Pape vpelyale: zatém dva Ershegi, jeden vu Szaloné, à drúgi vu Dioklei, kak y Biskupi ovém podlosni poszvetcheni jeszu: redyeni takaj Meshniki, y vsza na Véru zpadajúcha, y novém Kerztchenikom potrebna, naredyena: chtéjena jeszu chetiri dnève na vszéli chujenye Sz. Píszma, razdelyene medye, y Fare, y podelyene pravicze. Po dokonchku ovéh Poszleniki Apostolzki z-Sz. Krizmum namazali jeszu Kràlya, y znavadnemi blagoszlovi potverdili: czirkve negda opuztchene nazad ponovlyene jeszu y poszvetchene: Krály dálje naredbe, da koigoder kaj czirkvenoga odpítatisze pod-

ztùpi, ali kriviczu kojemu Redovniku, koji od nikoga, nego od Szvojéh Duhovnéh Poglavárov szuditisce moreju, napravi, krivecz vredenoga Velichantzva (reus læsæ Majestatis) szúdilsze bude. Razdelyeno je takaj y Krályeztvo na Banie, kojém vszakož zmed szvojech bratov y Rodyakov *Bane*, ili: *Pane*, ali *Bojane* je predpøztavil: y hotel je da vszaki Bân pod szobum imal bude szedem *Szednikov* ili: ztotnikov, koji y menshe pravde bi szudili, y dachu pobirali: zvun ovéh y Supani, ali Knezi naredyeni jeszu, zmed kojéh vszaki jednoga pod szobum Szednika imati more. Za vszemi ovémi ovak naredyenemi lyudi Apostolzki, z-velikemi dàri od Králya nadelenyeni, vu Rím, Bani, Supani y Szedniki z-szvojem lyudztvom vszaki k-szebi povernulisze jeszu. On pako vu szvéti Véri pravichno czéléh 40 léth Krályujüchi dan 17 Szùshcza szvèto je preminul, y z-velikum vszéh saløztjum vu Czirkvi B. D. Marie vu Dioklei je zakopan, léto 681.

VII. *Szvetolik*, vu zibki josche budüchi vu iztoj Czirkvi, gde je Otecz Budimír zakopan bil, od Ershegov y Biskupov za Králya namâzan, kadabi iz detinzstva izishel szléde szvojega Otcza véno dersèchi, vszacomu pravo je chinil, vboge pomagal, Czirkve, Klostre y Redovnike za razshiravanye prave Vére podignul, y ovak chez 22. léto ladanya zemelyzkoga na vékivech-

no preshel léto po Kristushevem Narodnyu 703.

VIII. *Vladislav*, akoprém vu jakozti téla, y szerdcza gyegyernozi viteski, szléde véndar Déda y dobroga Otcza oztavivshi, vszakojachkém zlocham jesze povdal; pravicze né je lyùbil, zapovédi ni obdersàval, stimajùchi, da nyemu vsze szlobodno je, kajgoder bi hotel. Zàto y neszréchno je dokonchal; ar jednòch vu lovu budùchi, koi jedini nyegov bíl je poszel, z-konyem vu nekakovu prepazt je opal, odkuda vszega potertoga y mertvoga vàn izvadili jeszu: zbog zlocheztoche nyegove niti léta Kralyuvanya nepoztávlyajusze: nekoji velê, da 4 léta je làdal.

IX. *Boleszlav*, ali: *Polislav*, vidèchi zt ashnu példu Otcza szvojega, vjestvo szvoje z-velikemi krépoztmi je okinchil, y kadabi 17. léth dréchno kralyoval prez odvetka je vumerl okolo léta 724. Iz Kchere véndar vudate dva Vnuke je imel, zmed kojéh

X. *Szebeszlav*, ztareshi na ztoliczu Kralyevzku je izishel: Dersal je velike Taboré z-Gerkmi, y Vugri: ali Gerke pod Skadrom tak je potukel, da vech nigdar neszúsze podztupili na nyega iti: Vugri pako vechput nyegova Szela y vârashe palèchi, y robèchi, kakszû zachuli, da Szebeszlav na konya je izjahal, kakti od ztréle poplasheni povushli jeszu. Med dva Szine Razbina y Vladimira razdelyivshi

Králýeztvo chez 24 léto ládanya je iz szvéta preshel.

XI. *Razbín*, ali: *Razbivoj y Vladimír*: dobivshi Razbin za ládanye vsze dolnye ztráne od morja chez szedem léth vumervshi, czélo nazad Králýeztvo bratu Vladimíru je oztavil: ov vzal je Vodye Vugerzkoga kcher za Tovarushiczu, iz koje rodil je Karamíra, y potlam kak 20 léth vu ládanyu je dovershil, na drúgi szvét je odischel okolo léta 768.

XII. *Karamír*, ali: *Kanimír* Vszéh Krályev perveshéh moguchnozt z-velikém blágom y bogaztvom néje szamo doztigel, nego y dalko nadishel: iz prevelike zkupozi, vsze szám imati selèchi, vsze vekshe y vekshe podanke, y dàche potrebuval je, tak da lyudztvo vech zmagati nemogùche proti nyemu podignutisze je mòralo: Horvâte perve je proti szebi zbuchil: zâto za ove potishiti iz Albanie, Maczedonie y Gornye Mezie Sherege proti Horvâtom je izpelyal; ali kadabi na polyu Hlivno dugo vrémèna obodve ztrâni dréchno vojuvale, Horvati zadnyich obladvaczi y Kanimíru sivlenya y Tabora konecz vchinili jeszu: okolo léta 802.

XIII. *Tverdoszlav* na mézto Otcza Kanimíra na Králýeztvo ztupivshi, vidèchi peldu Otcza szvojega, z-dobrotum y miloszerdnoztjum podlosnike ravnati je pochel: y zâto Horvâte, koji doshli jeszu szvoj chin proti nyegovomu otczu zbog

prevelikoga obtershenya zprichàvat, lyublyeno vu miloschu je prijel: Kadabi vu mìru vsze dersave vnogo léth ladal, je sitek dokonchal okolo léta 823 prez Szina.

XIV. *Ostrivoj*, Tverdoszlava Szeztrich takaj vu mìru je sivél 23 léte, y Szinu Tolimìru Kràlyeztvo prédal okolo léta 846.

XV. *Tolimìr*, ali *Zolomìr*, Budúch muder, y dober, ználje podlosnike szvoje vu mìru y pokornozti zadersati, tak dasze je vsza zemlya pod ladanyem nyegovém raduvala: ali szamo 11 léth je Kralyuval, y na vékivéchnozt preshel okol léta 857.

XVI. *Prédiszlav*, ali *Trébiszlav*, Odversek Otcza dobroga vinu y senam povdalsze je, zàto za ove podmititi podlosnike gùlyiti je pochel, nyihovo právo z-szilum odtimal: odkuda na nyega vszi merzelijeszú, y od nyega povszud zlo govorili, navlaztito pako Boshnyàki, koji teskoche tulike podnezti vech nemogùchi, od nyega zevszem oddrusilisze, y szamo Bána szvojega za Poglavàra zpoznavali: kaj zachuvshi *Prébiszlav* szerdit zkupil je *Sherege*, y na Boshnyake shetuval, ali oni nyega z-velikum pripravum dochekavshi, nyegovu vojzku razbili jeszu, nyemu glàvu odsekli, y télo vu vodu hitili, menèchi, da, koi vsze chlovechnozti bílje nepriatel, niti chlovechjega pokopa ni vréden, okolo léta 872.

XVII. *Czepimìr*, ali: *Krépimir*, ztupivshi na ztoliczu Kralyeztva taki z-velikemi

Sheregi na Boshniu je navalil, Bana, y vnoge druge kervolochno pomoril. Pod nyim oholen narod Némczev je bil navalil, y predobil Iztriu, kadabi pako na Dalmacziu ishli, izishel je pred nye Krály, y lehkem nàchinom bojazlive, prez toga, lyúdi, je pomoril, tak da komaj nekoji z bésanyem sivilénye oszlobodili jeszu: kaj vidèchi Nemski Herczeg, bojèchisze, da Szlovinczi z bog krivicze nebisze fantili, Kcher Czepimira Králya za Szina szvòga je proszil, koju kakti krivichen ludzkoga Krályeztva poszvojitel tesko y z-velikemi mitmi je dobil: ter ovak med nyimi priatelztvo vchinyeno je. Czepimir ladal je 25 léth, ober szedem mészeczh, y sivilénye dokonchal okol léta 898.

XVIII. *Szvètoszlav*, ali *Szvètorad*, pravichen, dober, Boga bojèchi podlosnike szvoje lyùbil je, v-boge nadelyival, vu velikom miru je prebival vech 18 léth, na tuliko je lyùbil Szina Radiszlava, da potlam nyemu Ravnanye je predal.

XIX. *Radoszlav*, da lyúbavi Otcza szvojega szebe vrédnoga izkàse, po szmerti Otcza ne szamo Krályeztva, nego y Krépoztih nyegovéh szebe naszlédnika je pokàzal. Jedino neszréchen, da Szina Cziaszlava, ali; Szeiszlava vszéh zlocheztòch punoga je zadobil; ar ne szamo Otczu, nego y Sz. Materi Czìrkvi nepokoren je bil, tak, da od vszéh za odmetnika práve Vére jesze dersal, za Krályeztvom pako za sivoga Ot-

cza hlépèchi szvojum nechlovechnoztjum y kriviczami vszém oduren je poztal: z-ovoga nagadyanyem zbantuvàn Bàn Horvatzki od Like y Kerbave, Binikush, z-svojemi podlosnemi od Kràlyà je odztúpil: Kràly bojèchisze, da nebi kaj gorshega izishlo, podignul je Vojzku, na dve ztràne razdelyil, jednu szam je pelyal, drùgu Szìnu prédal: Ali oni Kràlyu szàmi povdalisze jeszu, da, kada Szìna krivichnoga terpeli nészû, proti Kràlyu dobromu nepokorni biti nebisze szúdili: Bàn jedini je pobegnul, drugem Kràly je vszém oprozil: ali Szìn nyegov kervolochno je vsze ràsal, y szusne vojnikom szvojem prédal: kaj vidèchi Vojníki Kràlyà, vszi na ztràn Szìna Cziaszlava merzko preshli jeszu: kadabi pako vidél, da vszi pri nyem jeszu, Kràlyà Otcza je iz ztolicze iztiral, y zapovédal ali vmoriti, ali sivoga k-szebi dopelyati: zeznavshi pako to nevolyni Otecz, z-nekulikèmi szvojèmi vérnèmi bésal je, naj predi vu gore, potlam k-morju, y chujúchi nepriatele za szobum iti, puztilsze je vu plavanye, ter do jedne pechine doplàval, koja y den dèneszni *Pechina Radoszlava* zovesze: zatém po prepuztchènyu Bosiem ladjicza jedna brodila je mimo, koju Kràly k-szebi dozvavshi, szréchno na brég Apulie je izishel, pak odonud vu Rìm peshicze preshel. Potlam anda,,

XX. *Cziaszlav* oztal je Kràly, doklam rúka Bosànzka je nyega ztignula; ar, ka-

dabi jednóch vu lovu bìl z-nekojém Velikashem iz Panonie, imenom Vidom (nekoji velìju Kìshom) y med nyimi (nezna-sze, zarad chesza) szvada naztala, Cziaszlav Vida z-nyegovémi vu bég je natiral, ter nye preganyajúchi, szad jednoga, szad drùgoga székel, doklam je Vida doztignul, kojega iz konya obalil, y glávu je odsze-
kel: kaj chujúcha Vidova Tovàrushicza, ozojna drugach Sena, od Vodye Panon-
zkoga Sherege velike je izproszila, koji Cziaszlava iz nenàda obkolyili, y sívoga Vidovi Vdoviczi predali jeszu, ona pako, za mùsa jadovita, z-vsza kojachkum mùkum nyega muchiti, nosz y vúha odrézati, vszém lyudem na vcliku obshanozt nazta-
viti, zadnyich z-smehkém selezjem v-poto-
ku vtopiti je vchinìla: ter ovak Pravicza Bosanzka Szìna puntarzkoga z-onakovum mùkum je zkonchala, z-kakovum on Otcza zkonchati je hotel. — Radoszlav, vu Rímu budùchi, y ove glàsze chujúchi Vishnye-
mu je zahvalil, koi gréshne kastiguje, nad pravichnemisze szmiluje, vzemshi od Sz. Otcza Pàpe blagoszlov domom jesze pover-
nul, krivnye szebi od podlosnikov zarad Szìna vuchinyene odprozil, y vsze nazád vu miloschu prijel: rodil je josche Szìna Kolomana, ter potlam dugo vrémèna med szréchnemi, y neszréchnemi dogadyaji blaseno sìtek dovershil okolo léta 965.

Drùgi pako povédaju, da on vu Rimu je vumerl, y vu veliki czirkvi Lateranen-
zki zakopan: predi véndar po nagovárja-
nyu szvojéh, dasze pléme kràlyevzko ne-
zatore, z-jednum Divojkum Rimzkum ose-
nilsze, y z-nyum imal Vnuka *Paulimira*,
kojega Rimlyani zarad velike sznàge ztrù-
ka y lépote *Bello*, iliti: *Lépi* zvali jeszu:
ovoga pako Dalmatinczi Tribinyani, prez
Kràlya budùchi, ter velike od Szaraczénov,
ili: Turczev krivicze dobivajùchi po Poszle-
nikih zproszili jeszu, dabi na mézto Otcza
szvojega opuztchenéh orszàgov ladanye po-
prijel: kak y vchinyeno je.

Kak pisheju Diokleash y za nyim P.
And. Kachich, za Paulimìrom bìl je Krály
Szín nyegov *Tishimìr*, josh vu zibki oko-
runyen, ali vnogi nehotèchi déte nad szo-
bum krályuvati, od nyegasze odvergli je-
szu: Mati pako nyegova, kadabi bìl narà-
szel, vchinilagà je oseniti z-kcherjum *Czi-
domira*, ili: *Godemira*, Bana Horvätzko-
ga, t. j. od Kerbave, Like, y Kotora,
z-kojum *Tishimìr* imal je dvě Színe: *Prel-
mìra* y *Krezimìra*: ovoga Otecz poszlal je
k-Dédu *Czidomìru* proszèchi pomoch, za
predobiti nazàd dersave, kojese od nyega
odvergle jeszu: koi proshnyu poszluhnuy-
shi Boshniju je predobil, y predal Vnuku
szvojemu, zvun toga y po szmerti je nye-
mu oztavil czélu szvoju Banovinu, tak da
Krezimìr velik y zmosen je poztal: potlam

y Tishimìr z-Szìnom ztareshém Prelimìrom vudrivshi na dersavu Prevalitanzku, Bàna je pogubil, vojzku nyegovu zkonchal, y dersavu pod sze zpravil.

Vréme ono navalili jeszu Gerki na Rasziu, y nyu predobili: Bàn pako Raszie z-Senúm y détczúm vtekelsze je pod obrambu Tishimìra, y nyemu szebe, y Banovinu szvoju povdal, ako Gerke iztira: imal je pako oszebujne lépote kcher, vu koju Prelimìr jesze zalyúbil, y nyu vzal: zkupivshi ada obilnu vojzku, Gerke je poszékel, y Rasziu Taztu predal: za toga vumerl je Tishimìr, y oztal je za Kràlya Prelimìr, kojemu vszi nàrodi Szlavenzki, y Bàni podlosilisze jeszu: imel je pako chetiri Szìne: *Hvalimìra*, *Boleszlava*, *Dragiszlava*, y *Szvevlada*, kojém za sívoga szebe razdelyil je dersave, y vu ztarozti iz szvéta preshel.

Krezimìr imel je Szìna *Stefana*: ov pako zvun prave détcze imel je naravzkoga Szìna *Legleta*, koi kakti nepràvi brat, od drùgéh odurjavan, iz Boshnie pobegnul je vu Tribiny k-Rodyaku Boleszlavu, od kojega lépo prijet, y osenyen je bìl z-jednum lépum Gozpúm, imenom *Loriczum*, y z-nyum rodil szedem Szìnov, vszéh dréchnéh Junàkov: kadabi pako Szìni Prelimìra prevech ostro ravnali, vsza Gozpoda od nyih odztúpila jeszu, ter Legléta y Szìne nyegove nagovorili, da nye pomorìju, kaj y vchinili jeszu vszém, zvun jedìnoga Shil-

veztra, koi z-Materjum vu Dubrovník je vushel, y z-vréménom Krály poztal; ar, akoprém *Leglet* z-Szinmi szvojemi dersave ovè bi bìl poprijel, Pravicza véndar Bosan- zka kervolochnozt tuliku prepuztiti nehotè- cha, Legleta y Szine z-kugum nàglum je kastigala, kaj Szlavinczi bojèchisze Szil- veztra za Králya korunili jeszu, koi ze- vszema dobrotiven y Bóga bojèchi je bìl, y vu míru dugo ladajùchi, Szina za szobum oztavil je Králya *Tugimira*, koi takaj kré- pozten budùchi, y vu míru ladajùchi zto- liczu szvoju oztavil je Szinu *Hvalimiru*: Ov pako vumìrajùchi Krályeztvò trém Szì- nom, *Petriszlavu*, *Dragimiru* y *Miro- szlavu*, koje jednàko lyúbil je, je razdelyil: hotèchi pako *Miroszlav* jednoch pohoditi Petriszlava, kadabi vu mali ladjiczi po Je- zerischu Zkaderzkem putuval, podignulsze je viher, ter szlàpi nyega z-pajdashi zale- jali jeszu: zatém Petriszlav y nyegovu ztrán je poprijel.

Imel je *Petriszlav* Szina *Vladimira*, koi zvun naravzke lépote z-vszemi krépoz- mi bìlje nakinchen, nego jako neszréchen, y zadnyich Muchenik je poztál; ar Krály Bulgarzki *Szamuél* podignul je proti nye- mu szilni boj, kojemu Vladimír szuprot- ztavitisze nemogùchi z-malum vojzkum vu- gnulsze je vu planine, vu kojéh vnogo che- mernéh káchh nahadyalosze je, tak, da vszaki od nyih vpichen je poginul: Vladi-

mir z-gorùchum molitvum od Boga je zprószil, da one kache josh den deneshni nikomu skodéti nemogu. Szamuel vidèchi, da Vladimira vu planinah predobiti nemore, pochel je nyega na izliku mamiti, priszigajüchi, damû nikaj zla vchiniti neche, léztor z-nyim szuszedzki od krályevzkéh poszlov zpominatisze selèchi. *Vladimir* iztinzkoga Szerdcza izide iz planine, kojega taki Szamuel zvezanoga vu vuzu vu Bulgariu je poszlal: zatém czélu Dalmácii porobivshi z-neizbrojenemi plenmi domom odishel. — Kchi Szamuela, *Koszara* imenom, jako krépoztna divojka oszebujno pomiluvanye zverhu vbogeh, navlaztito Vuznikov je noszila, kojem almustvo delyila, y szama rubjè prati je znala: ova vu temniczu jednòch dojdücha zapàzi Vladimira verlo szasnoga, y krépoztnoga Mladencza, y zproti na tuliko vu nyega jesze zalyubila, da od Otcza nyega za Tovarusha je izproszila, koju Otecz jako lyubèchi, selyi je privolyil: ter onda Vladimir z-krályevzkemi szvitami oblechen z-Koszarum jesze poruchil, y nazad vu szvoje Krályeztvo povernul.

Po szmertí Szamuela Szin Radomir tak viteskiszè je dersal, da boj proti Baziliu Czaru podigshi vszu vojzku je razbil, dersave porobil, y do Czarigrada vsze oszvojil: bojèchiszè Baziliush, damû neotme y Czarigrada, szuprotztati nemogúchi, tolnacha je vchinil, kakbigá zkrovno pogubil: skomcze anda poshlye Poszlenike *Vladi-*

szlavu Radomira Rodyaku, nagovarjajúchi nyega, da naj Radomira zkoncha y szebe za Kralya poztávi, kaj y vchinyeno je; ar *Vladiszlav* jednoch Radomira vu lovu vidèchi szamoga je zkonchal, y z-pomochjum Bazilia Krály poztal: ali — bojalsze je Vladimira, vumorjenoga Radomira Szvaka, zato y nyega zkonchati je dokonchal: ada poshlye Poszlenike k-Vladimiru, pozivajúchi nyega na jeden lyublyen y za nyega hasznoviti razgovor: Vladimir nyegovu shegavozt poznavshi odperto je odrekel, da on k-nyemu nejde, da nebi z-nyim vchinil, kak je y z-Radomírom: dagâ anda preszlépi, poshlye nyemu zlâti krís, y poruchi po dvéh Vlaskéh Vladikah y jednem Puztcheniku, dasze priszise na on krís, damâ nikaj neche: Vladimir krís zlâti poshlye nazád, govorechi, da Zvelichitel nash néje na zlatom, nego drévènom krísu viszel, da on priszegi, na takov krís vuchinyennoj, nevéruje: á ktomu odishla je y Koszara mézto nyega k-Vladiszlavu za vidéti, kakove on miszli ima: ali Vladiszlav Koszaru na izliku lépo je prijel, y priatelzki dvoril: Vladimiru pako poshelye krísa drévènoga: preobladan zadnyich Vladimir, krísu jesze naklonil, y pobosnogâ kushnul, tersze k-Vladiszlavu odpravil: Naredil je pako Vladiszlav na pùtu zaszéde, da Vladimira zkonchaju: ali — josh ní bila vura nyegova; kajti zaszédniki poleg Vladimira vidèchi Angele z-mechmi pobégnuli jeszu,

ter ovak Vladimír do Dvora Vladislava sív je doshel, kaj Vladislav chujúchi jakosze je vusgal, y pri obedu szedèchi zapovedal, da Vladimíra, kada vu czírkvu pojde molit, zkonchaju: kak y vchinyeno je; ar dojdúchega, po navadé, vu czírkvu taki vojníki obzterli jeszu, y sitka konecz obznani: vidèchi ovo Vladimír Vladikam, y Puztcheníku reche: Hajztê z-mene napravili, moja Gozpoda? zakaj ja priszegam vašem verujúchi pravichen vumíram? ali — onisze nészû niti pogledati nyega podztupili: onda on moliti pochne, zpoved vchiní, y krísa szebi poszlánoga vu rukah dersèchi reche: Moléte za mē, krís ov zkrpa z-vami na szúdu Bosjem szvedok bude, da nekriven vumíram: onda krísa kúshne, zprichasze Biskupom, y kadabisze vszír azplakali, izíde iz czírkvve, y pred czírkvum gláva mú je odszéchena dan 22 Rosnyaka: Biskupi zatém télo med navadnémi popévkami nazad vu czírkvu zaneszli, y pokopali jeszu: Ali — Bog hotèchi vérnoga szlúge szvojega, y Mucheníka díku pokazati, chuda je chinil; vnogi, z-vsza-kojachkemi betegi obtersheni, pri grobu nyegovém zdravje zadobili jeszu, y v-nochi videlasze je vu czírkvé szvétlozt velika: Tovarushicza nyegova dugo vréména je nyega tuguvala, kaj vidèchi Vladislav, dopuztil je Koszaré, da naj télo Tovarusha odnesze, y gdé hoche, pokopa: onagâ pakko je odpelyala vu Kírean, y vu czírkvé B.

D. M., doztojno pokopati vchinila, gdé y den deneshni czélo josche nezmerno lépu duhu dàje: ona odishla je med Opaticze, y pobosno sitek dokonchavsha pri nogah Tovarusha pokopana je.

Vladislav taki za nyum z-sheregom je ishel, y dersave pokojnoga Vladimira obshedyuval: budùchi pako jeden vecher pod Varashem Drachem (Durachium) pri goztchényu, zapazi oborusnu zpodobu z-mechem, y preztrashen pochme vikati: Zchochete, vojniki! branite mē, hoche mē Vladimir: ovo zgovorivshi pochme bésati, ali od Angela vudren opal je mertev predi, nego vojniki doderchali jeszu.

Kada ovo *Dragimir* zachùje, zpràvi sherega, y szebe za Kràlya je poztavil: ali — Kotàrczi besnesze zpuntali, zato proti nyim iti je mòral: oni pako dojduchega z-vszum doztojnoztjum na izliku prijeli jeszu, y goztchénye napravili: à pod goztchenyem na nyega navalili: kaj on zpaživshi, y viteskiske branèchi, vu czirkvu blisnyu Arkangela Gabriela je pobegel, kam nigdo iti nésze podztùpil, nego nekoji krova prederli jeszu, y z-kamenyem nyega vubili.

Za ovem potlam recheni goré Piszczii imenùju Kràlye Szlavinzke: Dobroszlava, Mihàlya, Radoszlava II. Bodina, Dobroszlava II. Vladimira III. Juraja, Grubishu, y Draginu: ali: Gradinyu: kojéh sitek koi

seli znati, naj nagleda Diokleaska pri Lucziushu, ali P. Andr. Kachicha.

Marulush pako pri iztom Lucziushu, y Ratkaj pisheju, da po smerti Radoszlava Szin nyegov Koloman (kak vre goré zpomenyeno je) zaradi dobe kralyuvati nemoguchi zaoztal je, nego z-obchinzkem izvolènyem (poleg Baroniusha) poztal je Kràly

XXI. *Branimir*, velike krépozti chlovek, koi z-mudroztjum, y praviczum szrechu ravnanya szlositi znajuchi, oszebujnu proti Bogu pobosnozt, y proti Glavi Sz. Matere Czirkve podkosnozt je kàzal: chez 24 léta ladanya na blasenu vékivéchnozt je odishel: ter, kajti y Szin Radoszlava Koloman je bil preminul, zato ztoliczu kralyevzku dobil je Szin Branimira,,

XXII. *Goztomil*, koi vsze dusnozt dobroga Ladavcza kasuchi, potlamkak 12 léth vu kralyuvànyu je izpunil, prez odvetka sitek je dokonchal; ar, akoprém imal je Szina Ivana, ov véndar, da Bogu jedino szlúsitì more, josh za sivoga Otcza vu puztchinu Pemzku po Angela vodenyu je zashel, kadé 50 léth vu ostròché veliki zprevodivshi blaseni konec z je vzél.

XXIII. *Szudimir*: — Po smerti Goztomila Szlavinczi prilosilisze jeszu bili *Ke-anu*, Kràlyu Bulgarzkomu: ali — Szudimir, Bân Horvatzki y Dalmatinzki, dersave vnòge pod sze je zpravil: medtém-toga od ztarozti, y poszlov obtershen za

dvémi létmi prez odvetka je preminul: *Kean* pako z-tulikemi dersavami objáchen, hotèchi krivicze, szebi od Vúgrov vchinye-
ne, fantiti, proti Sz. Stefanu Krályu ta-
bora je podignul, ter, akoprém *Keanu* ni-
ti mòch, niti szerdcze, niti znanozt voj-
nichka za obladata nebi falela, po volyé
véndar Bosanzkoj za teskemi harczi za-
dnyich *Kean* vojzku y sítek je pogubil, ono
izto léto, koje y Szudimír je vumerl.

Ovéh Poszlédniki zbog mùchanya, ali
neszlaganya *Piszczev* prav neznajusze: Iz
razlúcheneh *Piszczev* Imena léztor zpomè-
nem: *Lucziush* (l. 2. c. 1.) izvãdya ovak,,

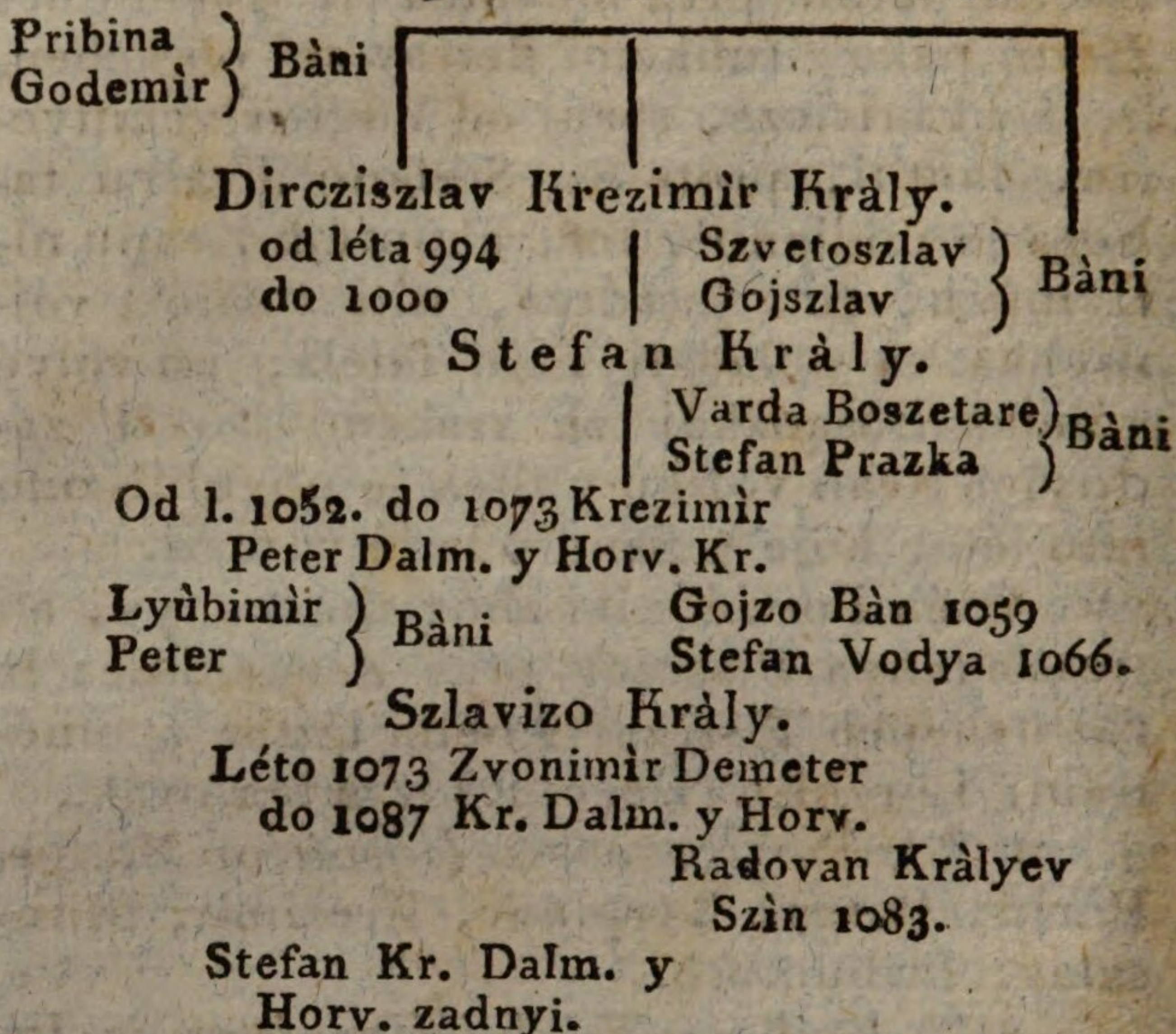
^{1^{vich}} *Iz Porfirogeneta Horvátou Vodye.*
Porin, Porga, Terpimír, Krezimír, Miro-
szlav, Pribuniush.

^{2^{goch}} *Vodye y Krályi Horvátou iz Ja-*
sprista Szalon. Branimír. 914 Tamiszlav.
970 Dircziszlav Kr. Dalm. y Horv. 990 Ter-
pimír Kr. Muchimír Kr. 1015. Krezimír Kr.
Horv. 1060 Stefan Kr. Krezimír Kr. Zvoni-
mír Kr.

^{3^{ich}} *Vodye Horvatzki iz Piszemh, y*
Szlobodnéh Líztoy. Porin, Porga. 818
Borna Vodya Dalm. y Liburn. 821 Lada-
szlav, Miszlav. 838 Terpimír. 840 Uuszlav,
y Diodor: Dominik, ali Demogoy, y Ini-
kush. 879 Szedészlav. 880 Branimír Knéz.
890 Braszlav. 892 Muchimír. 920 Mihaly
Bán.

Izti *Lucziush Vodye Horvátzke iz Pi-*
szemh izvãdya ovak,,

Krezimír Vekshi.

P. *Mikòczi* (Otio. Croat. C. VI. §. 11.)
 Vodye izvàdya ovak,, I Kluka. II Porga. III
 N. IV N. V N. VI Borna Vodya Dalm. Lyu-
 tovid Vodya Panon. VII Ladaszlav Vodya
 Dalm. VIII Porìn. IX Miszlav. X Terpimír.
 Unuszlav, y Diodor: Dominik, ali Demo-
 goy, Inikus. XI Szediszlav. XII Branimír:
 Braszlav. XIII Muchimír. XIV Krezimír.
 XV Miroszlav. XVI Pribunius XVII Ta-
 miszlav. XVIII Czidomír, ili: Godemír:
 ovoga kchi N. koju vzel je Tishimír, y
 z-nyum zadobil Szina Krezimíra II koi *Vek-*
shi zovesze. Takaj (c. VI. § 12.) Szleduvà-
 nya Krályev Horvatzkéh: 1 Krezimír II
Vekshi zvan. 2 Dircziszlav. 3 Krezimír III

Patricziush rechen. 4 Stefan I, kojega *To-varushicza* pervesha *Hiczela*: druga *Veke-nega*, iz koje (5) *Krezimìr* IV. *Peter* ime-nuvan: Y *Krezimìra* IV Brat *Prelimìr*, iz kojega izhàdya Stefan II szedmi y zadnyi *Kràly*. 6 *Szlavik*. 7 *Zvonimìr*, *Demeter* zvàn, kojega *Sena* perva, *Helena* imala je kcher, *Vinike* zvanu, vudatu za *Mihalya* *Lapszanovicha*, iz kojéh je izishel *Martin* *Lapszanovich*. *Sena* druga *Lépa*, iz koje *Radovan* *Pasztorek* *Zvonimìra*.

Ratkaj píshe, da po szmerti *Keana* y *Szudimìra* *Vojvode* *Terpimìra* *Szin*, y *Szu-dimìra* *Zet*, *Krezimìr* z-volyum vszéh *Kràly* nad *Boshnum* y *Dalmacziùm* je poztal, *Léto* 1003. *Koi* *Herczeg* vsze hvàle vréden, y zvsze-mi nàravzkemi dàri nakinchen je bìl, tak da glàsz nyegov chujùchi *Sz. Stefan*, *Kràly* *Vu-gerzki*, za *Szina* *Imbriha* *Kcher* je zproszil: odkuda takaj *Sz. Imbrih* *Vojvoda* od *Szla-vonie* je imenuvàn: potlam kak bìbil 31 *Léto* *Kralyuvànnya* zpunil, je vumerl, — iz nekakovoga *Piszma* *Porfirogenetovoga*, velì *Ratkaj*, vèdisze, da za *Krezimirom* *Szin* nyegov *Miroszlav* *Kràlyeztvo* je poprijel, nego komaj chetiri léta ladajùchi od neko-jega *Bàna* *Privìna* vumorjen. Ova kakgo-dersze imaju, veksha ztràn *Piszczev* vèndar povéda, da za *Krezimirom* na *kralyeztvo* je ztùpil *Zvonimìr* *Demeter*, pod *Krezi-mirom* *Bàn*, *koi* akoprém od pobosnéh *Roditelov* bìlbisze rodil, od *Sz. Vére* vèn-dar z-pochetka odztupivshi na *Czìrkvu* *Bul-*

garzku po vodyenyu Paula Bana kervoloch-
no je bil navalik: ali y ov Pavel Bân, bogat
drugach, y dréchen chlovek, zbantuvan od-
Zvonimira, czélu Horvatzku pod sze je
zpravil, kojega véndar z-Sheregmi Dalma-
tinzkemi nazâd na podlosnozt je priszilik:
Zvonimir potlam od szvoje nevérnosti po-
vernuyshisze, Sz. Vêru Katolichanzku z-pra-
voga szerdcza je poprijel, naj bolshéh Krâ-
lyev viteski Naszlédnik je poztal, od zlo-
chezteh léztor odurjâvan: pod nyegovém
kralyuvânyem tak szréchno vszaszû hodi-
la, da Shalomon, Gejza, y Ladislav Bra-
ti, y Vugerzki Vojvode szvoju nyemu Sze-
ztru, *Lepu* imenom, za Tovarushiczu dâli
jeszu: Tabora néje dersal, nego proti Ko-
rusczem szamo, y ove z-pomochjum Gejze
Szvâka szvojega chizto je vkrotil. Potlam
pako preztaliszû tabori, blâgo y bogatztvo
jesze povekshavalo, pravicza vszakomu de-
lyena, tak da niti szromâki od pohlepno-
zti bogâtushev, niti pomenshi od navale-
nya premogûchnéh nikaj bojatisze nészû
imali: ter kajti vszi zkerb polyodélanya,
odkojivanya marhe, y terguvânya imali je-
szu, zato vréme ono Horvatzka tak z-vssem
obilna je bila, kak josh nigdar: vu Vara-
shih videlasze je prestimâna oprava, szvé-
tlo orusje, nakincheni konyi, izebrano po-
histvo, zlâta y szrebra vnosina preobilna,
drâgo kaménye, gyungyi, y vsze oztâlo,
kaj szerdcze y oko chlovechanzko poseleti
more.

Szlavonia, zkupa z-Horvatzkum, y Dalmacziom gdagda pod lãdanyem jedno-ga bila je, gdagda imala je lazto vite szvoje Ladavcze, z-med kojéh S. Godeskalk, od Szlavonczev, josh poganinov, vumorjen, zadnyi je bil; ov najmre vishe léth ladaju-chni terszilsze je vnoge na právu Vêru ober-nuti, zãto od nekojéh puntarzkéh poganinov pograblyen, kervolochno bijen, od mézta do mézta na obshanozt vodyen, ne-hotèchi od Sz. Kristusheve Vêre odztûpiti, z-odrézanemi rukami, y nogami na vulyic-zu hitchen je bil: zadnyich y gláva od-széchna, na kolecz je nateknyena za al-dov krivomu Bogu, *Radigozt*, zvanomu: zatém y nyegova Tovarushicza, Dãnie Krã-lya Kchi, tuchena y vubita, oztali takaj kerscheniki pomorjeni, y ovak vszi Szla-vonczi na krivu vêru nazadsze povernuli jeszu bili: kaj vidèchi Zvonimír y ovu ztrãn podsze je zpravil, ter ovak vsza tri Krãlye-ztva, Dalmaczia, Horvatzka, y Szlavonia vszigdar zkupa pod jedném oztalejeszu, kak nye zkupa lãdal je Zvonimír, doklam léto po Kristushevém Nãrodyenyu 1084 vsza zkupa szvojoj Tovarushiczi, *Lepi*, Ladislava Krãlya Szeztri oztavivshi iz szvé-ta ovoga je preminul. — Ali kadabi nekoji z-med Velikãshev nyu iz ztoлицe izhititi ho-teli, ona pomoch od Brata dobivsha nye na podlosnozt je prignãla, doklam y ona zadnyich chez 7 léth, vumirajúcha, vsza tri zkupa Bratu Ladislavu, kakti naj blis-

nyemu Rodyàku, vu zadnye vòlye Odluki je oztàvila: kak y dogodilosze je; ar, kadabi po szmerti nyeini Velikàshi hotèchi vszàki szebi ztoliczu kralyevzku privléchi, vszakojachke nezrednoztì povszúd delali, tak da nekoì Velikàsh velike krivicze prijemshi, terpéti nemogùch, berse k-Ladiszlavu Kràlyu je ishel, y nyega nagovoril, da on ova Kralyeztva k-Vugerzki Koruni pribavi: ter on zpravivshi Sherege na naglom je doshel, y nepripravne, ter neszlosne lahko je predobil: medtém toga vidèchi Horvati Sz. Ladiszlava pravichno y mùdro làdanye, y ravnanye zadnyìch y szami szebe k-Vugerzki Koruni pridali jeszu, tak véndar da pod Bàni szvojemi nepreztancze oztali jeszu. Ter od potlam nepreztrancze z-Korunam Vugerzkum ovo troje krályeztvo szloseno je bìlo, doklam po Napoleonu Bonaparte, za vrème Franczuzkem Czeszaru, po kriviczi razdrapano je poztalo.

Sz. Ladiszlav, da Sz. Véru vu ovéh krályeztvah bolye vterdi, naredilje Biskupiu Zagrebechku, y nyu z-28 Kanoniki, ztolnum Czìrkvum, y dohodki dareslivo nakinchil: Kojà Czìrkva tak zbog szvoje ztarozti, kak takaj kincha, med pervemi pod Czeszarztvom ovém Czìrkvami dichitisze more; Ima najmre: 1 *Czélo déte* jedno z-med détczè, po Herodeshu pomorjene, kóje, kak szùdi Vinkovich Biskup Zagrebechki, Krály Vugerzki Andràsh II iz Jeru-

zalema povrachajùchisze ovoj czirkvi je daruval.

2 *Lyubanyu Sz. Stefana I Kràlya Vu-gerzkoga* vu Szreberni zpodobi do perszh obléchenu, koju Kardinal Barberini léto 1635 je prikàzal.

3 *Kris zlàti*, kojega zpodnya' ztràn szreberna, nego pozlatchena, y z-dràgem kaményem nakinchena je, vu kojem nekuliko oztatkov presz. Krisa Kristushevoga chuvajusze: ovoga, kak takaj povéda Vinkovich, Maczelin Biskup negda Zagrebechki je za Czirkvu ovu prezkerbel.

4 *Czipely* od noge ali ruke czélu Sz. Petra Dominikanzkoga Muchenika, od Sz. Augustina negda Biskupa szvojoj Zaruchniczi prikazanu.

5 *Perzta Sz. Ivana Kerztitela*, z-kojem Kristusha je kazal, govorèchi: *Nut! ovo je Agnecz Bosji.*

6 *Plasch Sz. Ladiszlava Kràlya*, y *Rùku desznu.*

7 *Rùku Sz. Shandora Biskupa.*

8 *Rebro, y dva zùba Sz. Petra Muchenika*, dàr Sz. Augustina Biskupa.

9 *Ztràn lubanye Sz. Kajusha Pape y Muchenika.*

10 *Opravilo Sz. Augustina Biskupa Zagrebechkoga iz Reda Sz. Dominika.*

Sz. Ladiszlav ali szàm nekoje hasznovite naredbe je napravil, ali perveshéh Kràlyev, navlaztito Sz. Stefana zapovedi je

potverdil, ter ostre kastige prekershitelom naztavitil: kakti:

1 Koibi na dân Szvetechni, ali Nedélyni délal, za birshàg platiti je mòral konya, ali vola: ako z-chem drùgém je délal, onoga orudelya bìl je kvaren, ali bijen (Decr. 2. Stephani c. 7.)

2 Ako koi po lénoztì vu dân szvetechni vu Czìrkvu nebi doshel, bijen je bìl, y gláva mùsze je obrìla (Decr. 2. S. St. c. 8.)

3 Koibi vu kvaterni dân meszo jél, czél tjeden zapert je poztil (ibid. c. 9.)

4 Koibi vu pètek meszo bìl jél, takaj zapert czél tjeden je poztil (ibid. c. 10.)

5 Koisze pred szmertjum zpovédati nebi hotel, ni bìl med Kerschenike pokopan, niti za nyega molyeno (ibid. c. 11.) ako pako po nemarnozti Domàrov prez Sz. Zpovedi bi bìl vumerl, oni poleg szúda szvojega Duhovnoga Paktíra kastigani jeszu.

6 Koibi bìli nepokorni Duhovném Poglavàrom, do szedmoga pùta, kralyevzkomu szúdu predàtisze jeszu mòrali. (ibid. c. 12.)

7 Koibi drùgoga pripetcze vmoril, zvun kastige Duhovné poztenya, platiti je mòral pensih dvanajzt zlàta: ili: poleg Szambuka, 4 fl. y 80 Vugerzkéh petakov, kojéh ztotina jeden Ranychki chini (ib. c. 13.)

8 Koibi senu vmoril bìl, ako je bìl plemenit, zvun kastige Duhovné poztenya, mò-

mòral je dati 50 telczev ili: 200 fl. ako je bil Vojnik 40 fl. ako priprozt 20 fl. (ib. c. 14.)

9 Koibi krivo priszegel, ako je bil plemenit, odszeklamúsze je rúka, ali platil je 200 fl. priproztomu ali je rúka odszéche-na, ali 48 fl. je platil, kak je najmre, poleg szúda, menshi, ali vekshi zrok bil (ib. c. 15.)

10 Koibi hotoncžè iz szerditozti, y naglozti drùgoga vmoril, platil je 110 pensih, ili 440 fl. (ib. c. 16.)

11 Koibi vu Czirkvi sheptal, ako je bil plemenit, bil je vàn ztiran: priprozt zvèzan pred czirkvum pred vszemi z-korobachi tuchen (ib. c. 18.)

12 Otimnik, ali: zgrablyivecz divojke zvun povernenya pograblyene divojke, plemenit 40 fl. prozti 20 fl. je platiti mòral (ib. c. 25.)

13 Ozkrunyenyè deklè od plemenitoga kastigano je pervich y drugoch z-odrézanyem lászih, tretjich zgublènyem plemenschine, koju véndar z-penèzmi odkupiti je mogel. (ib. c. 26.)

14 Sena vu tatbini zapopadyena zgubila je plemenschinu, koju mùs z-penezmi izkupiti je mogel dva pùti, ali tretjich ne (ib. c. 29.)

15 Czopernicza: ili: shatrie délajùcha mòralasze je vu Sz. Vèri podvùchatì, y po poztenyu pusчена je: drugòch zalatche-

na z-klùchem czirkveném razbelyeném na kris na perszah, chelu, y za vratom je pri pékena: tretjich znajdyena szúdu szvetzkomu je predàna (ib. c. 31.)

16 Koibi drugoga zaczopral, nyemu je predàn, y poleg szúda nyegovoga kastigan: potleshne vréme czoperniki, charavczi, y shatravczi na lomàchu obszudyevani jeszu (ib. c. 32.)

17 Szlùgi v-tatbini zapopadyenomu je odrézan nòsz, ali platilje 20 fl. drúgòch vùha, ali 20 fl. tretjich glàvu je zgubil: plemenit pako pervich plemenschinu je zgubil, potlam zapopadyen, kakti szluga tàt je kastigan (ib. c. 39. 40.)

18 Prilizavec, med Velikàshi neszloge delajúchi, veliku shumú pénèzh platiti je mòral: y vechput jezika je kvaren bìl (ib. c. 54.)

Ovo jeszu negdashnéh pervéh kerschenikov bìle ostròche, koje dabi y vezda szvoju jàkozt imale, stimam, da nebi Pravicza Bosànzka tuliko pùti poleg hmanyeh y dobre kastigati mòrala.

D É L II.

*Od Szlovàrnich, Piszczew, y Knyigh
Orszàga Horvatzkoga.*

§. 1.

Od Szlovàrnich. Da Panonczi josche pod Rimlyani, Szvéta Ladavczì, ne szamo od vojnickoga vitestva, nego y od znànya Diachkoga Jezika, y drùgéh Nàvukov na velikom glàszu jeszu bìli, pìshe Paterkulush. Po zatergnyeném vu Panonié Rimzkém lādanyu, y vszakojachkéh Nàrodov navalènyu, kadabisze Szlavinczi vu Panonié Szavzki vtverdili, ztàre Panoncze naszedujùchi, ne szamo orusja dïku szebi zpravili, nego y zbog znanya Diachkoga Jezika, y drùgéh Nàvukov szlàvu vékivechnu prezkerbili jeszu. Y zaizto dïku vitestva Vojnickoga Nàrodu ovomu gdo zkra-titi more? On negda tulike Vojzke szréchno je izpelyal, tulike boje bahatno y habreno dokonchal, tulike kotàre zavjel, szilu

Mahometanzku tuliko pùti zdersal, premo-
gel, pretiral, y zaterl; tak da zadnyich od
Kràlyev Vugerzkéh za jake zide, y krajev
Kerschanzkéh ztalne chuvàre poztavlyen bi-
ti je mòral. Kulika pako Diachkoga Jezika
veschnozt, y oztaléh vrédnèh Nàvukov
znanozt pri Szlavinzkom Nàrodu vszigdar
je bila szvédochiju Piszczì y pizma vu
Diachkém Jeziku od nyih popisana.

Imali jeszu zadnyich negda Szlavinczi
szvoje laztovíto pizanye, y to dvojverztno:
Czirilianzko, *Chjurulicza* zvàno, y glago-
litichko, Sz. *Hyeronima*, y *Bukvicze*
zvàno. Z-onem y szada szebi vnogi Szla-
vinzki Nàrodi, navlaztito Ruszi, szlùsiju,
ovo pako po Horvatzkoj, navlaztito okolo
Primorja, bìlo je navadno, kaj vnoga pizma
y szada josche kàseju: medtémtoğa da
Diachko pri Panonczih Poszavzkéh piza-
nye vu vszèh poszlih bìlo je zevszema na-
vadno, tulika od nyih popisana zvun
dvojmbè poztavlyaju:

Piszmoznanztvo iz vechverztnéh dugo-
vàných szúdisze: ovak iz obnàshanya veli-
kéh Chaztih, za koje nàvuki y Diachkoga
Jezika znànye oszebujno potrebujesze: ako
odovud Piszmoznanztvo premiszlisze, tak
Szlavinczi vu ovém zaizto glaszoviti jeszu
bìli: pokéhdobh tak velike y vnòge Chàzti
z-velikum òikum obnàsbali jeszu: za ovo
vidéti potrebno bìbìlo napervoztaviti tu-
like Kràlyevzke Tolnàchnike (*Consiliarios*)
Zkrovnike (*Secretarios*) Piszàrnike (*Can-*

cellarios) Bilesnike (*Notarios*) Mestre (*Protonotarios*) Zupane (*Vicebanos*) Velike Knèze (*Supremos Comites*) y oztàle, koji po návuku, y pismoznanztvo vu Kraljevzkéh y Orszachkéh Szlusbah dïku szebi nevmertelnu zpravili jeszu. Ali — pokéh-dobh szada pod imenom *Piszczev* oni szamo razmejusze, koji po szvojem piszanyu, y knyigh ván davanyu za obchinzku haszen zkerbijusze, zàto ovéh szamo zpomenek zahvalen zvershiti selim: Ovi najmre jeszu szlavni oni *Pismoznanczi*, prez kojéh vsza vu skuri tmiczi, y saloztnem neznanju bi lesala, prez kojéh niti imena odichena glaszovitéh lyudih, Obchinh, y Kraljeztvih nebi znali, prez kojéh povédanya széchné ali neszéchné dogadyaje czéléh obchinh nebisze navchili bili, z-réchjum: niti právu krépozt prestimati, niti zla ognutisze nebi mogli.

Ako gdo Szlavinczev biztri razum, viszoku pamet, vitesku za návuke prikkladnozt, y vu vszakoteréh poszlih razbriszšanu prevejanozt premiszli, dvojil zaizto nebude, da vu národu ovém Piszczï nahàdya-lisze jeszu: nego, salozt! zarad pomenkanya Szlovárniczh (*Typographia*) aliszû pizma potepena, ali gde med szamoch-nemi zïdmi y skrinyah perhneju. (*Od vishé zrokov govori Kerchelich. Praeliminares Notitiae v-lizt. 8z.*) Mestria najmre ova, koja vszéh Návukov, napredkov, y sivilénja zdersitelicza rechisze more, zto-

prav vu ztòlétju XV szvoj pochetek je dobila: Pervi zadnyich Kinèzi pritizkanya mestriju imali jeszu, nego neprilichnu; pokéhdobh szamo na czéléh tabliczah réchi zrezavali jeszu, kakov nàchin pritizkanya okolo léta 1300. Marko Veneczianecz, ili: Mlechan iz Kine vu Europu je doneszel: ali pravu mestriu pritizkanya z-oszebnemi zléjanemi szlovami pervi *Ivan Gutenberg* Moguntinecz z-pomochjum *Petra Shefera* okolo léta 1436 je znashel: kajti véndar szlove nyegove nevukretne, y nezklopne bile jeszu, zato vre kesznéje *Henrik Didot* szlove je popravil, y Szakszònecz jeden, *Kenig* ozvàn, czèlu zkupa mestriu y szlòvh zlévanya y prilichnoga pritizkanya je dovershil.

Szada mestria ova vre na tuliku zvershenozt je doshla, da vu Londonu na jedném Rukotvoru (*Machina*) jednu vuru po 900 Arkushev na obodva kraja, ada 14 vùrh, ili: czéli dàn 12600 arkushev pritisznutisze more: kak takaj y Papér vu Berolinu (*Prajzke zemlye poglavitém vàrashu*) délasze ne na arkushe, nego na Réfe, y bale, kakti szukno, z-tulikum ferchnoztjum, da vszàki fertaly jedne minute nekulikov Réfov, y jeden dàn chez 14 vùrh do zto Riszov, ili 2000 Konczev, ili: 48000 arkushev zgotovitisze more.

Mestria potlam ova po czéloj Némski, Franczuzki y Talianzki razishlasze je, okolo leta vre 1473 od dozvànoga iz Talianzke

Andrasha Hesz vu poglaviti vârash Vugerzki Budin dozpela, ter okolo léta 1696. Vu Zagreb, gdé od potlam nepreztanczè jesze zadersàvala, okolo léta 1574 po ztanovitém *Rudolfu Hofhalter*, vu Medyimorzki Varashinecz, *Nedelische* zvâni, okolo léta 1774 po *Tomashu Tratner* vu Varasdin, okolo léta 1776 vu Oszék po *Martinu Divalt*, okolo léta 1790 vu Réku po *Lourenczu Karletzky* y zadnyich pod Franczuzkém navalènyem (koje od léta 1809 do 1814 je terpelo) vu Karlovecz je vpelyana bila.

Vu *Nedelischu* glaszovita knyiga, „*Trojztranchni Piszmotvor Nâvadnéh, Praviczh Szlàvnoga Orszàga Vugerzkoga* po *Stefanu Verbeczy Diachki* izpisan, y na *Horvatzki Jezik* (neznasze, pokòm) preneshen, vu *Nedelischu* pritizkan po *Rudolfu Hofhalter* 1574 na czélém arkushu je izishla.

Vu Zagreb léto 1696 *Pavel Ritter*, ili: *Vitezovich* vpelyal je Szlovárniczu, y szvoju *Kroniku* ovo izto léto pritizkati vchinil. Léto 1700 dàl je van knyigu, „*Croatia rediviva: 1702 Stemmato-graphiae Illyricanae 1703 Plorantis Croatiae Sæcula duo Carmine descripta.*

Léto 1714 — Bilje Szlovotizkaveczech vu Zagrebu *Venczeszlav Haivel*: kaksze vidi iz knyige, „*Jacobi Pejachevich S. J. Veteris et novae Geographiae compendiosa congeries. Takaj: Pabulum spirituale*

ovium Christianarum à Stephano Capucino Pars I. Zagr. Typis Vencz. Hejvel 1715. Pars II Conciones Festivales ibidem 1716.

Léto 1723. Bilje Szlovotizkavecč vu Zagrebu *Joa. Bapt. Pallas*: kak szvedochi knyiga,, *Pars III. Sermones Ascetici Pars IV. Conciones super Dominicas* ibi 1727. 1734 Bilje vu Zagrebu Szlovotizkavecč *Ivan Veitz*, pri kojem izishla je,, *Pars V. prioris authoris*. Ov Veitz je pervich pritzikal knyigu,, *Flos Latinitatis* 1747. Y: *Gazophylacium Joannis Bellozténecz* 1740.

Léto 1742 Imaliszû takaj PP. Jesuviti szvoju Szlovarniczu, vu kojoj zmed drùgéh izishel je,, *Dictionarium Jambreshich*. Y: *Mulih Georgii Cathechismus Croaticus* 1742.

1754. Vu Zagrebu bil je Szlovotizkavecč *Ant. Reiner* poleg knyige,, *Controversiae Ecclesiae Orientis, et Occidentis* *Ant. Verntle S. J.*

1759 Vu Zagrebu pritzikal je knyigu,, *Tractatus de incertitudine Scientiarum in Academia Zagrabienſi: à Croata Glinensi Marco Krajachich*,, *Cajet. Fr. Höri* Pred létom 1769 vu Zagrebu Szlovàrniczu je imal *Ferencz Czeraushek*; kajti *Balthazara Kerchelicha*,, *Historiarum Cath. E. Zagr.* po Antonu Reineru pochetu, je pritzikal, y *Ant. Jandera* szlàvnoga kapto-loma Zagrebechkoga vu novi Vészi stampar dokonchal: ada,,

1769 Anton Jandera je vre stampal iztoga Kerchelicha, „*Notitiae Praeliminares*: ali ovo léto ova szlovarnicza je bila zgorela, y szlavni Kaptolom drügu je podignul. Léto 1773 pod *Julianum Vdoviczum Antona Jandera* izishel je, „*Calendarium Zagradiense*.

1774 Ivan Thom. Plemenit od Trattner vpelyal je szvoju vu Zagreb Szlovàrnicy, iz koje z-med oztaleh izishla je, „*knyiga Pupkorezna, y Izpiszavanye Vòdh Vrachtvenih Horvatzkoga y Szlavonzkoga Orszàga 1779 po Ivanu Lalangue Doktoru. Y: Verntle Ant. S. J. Epistola, qua S. P. Q. Làtii sibi gratulatur Inclyta Heroum Regna Hungariae et Croatiae suo rursus ore loqui &c. Litteris Joan. Th. Trattnern 1790.*

1780 Szlovàrnicy je podignul Jos. Karol Kotsche, koja po nyegovi szmerti y vezda josh zapuztchena ztoji: z-med vnogeh knyigh iz ove izishla je, „*Potverdnyeni nàchini lyudi, vu vodi vtoplyene, zadushene, y drugém nàchinom nezrèchne prikladno pomochi 1780.*

Okolo léta 1796 Tomasha Trattnera Szlovàrnicy po kupichku prenesena je na *Antona Novoszel Nyih Exzellenczie Gdna Bisk. Max. Verhoyacz, de Rakitovecz Knèza Dvornoga (Comes Curialis)* y ova potlam pod Imenom Veliko-zvishene gozpe *Consiliariushicze Francziske od Novoszel, rechènoga Ladavcza Vdovicze, josh y den*

deneshni, jedina szamo, za veliku véndar Obchinzku haszen, y návukov naprédek vu Zagrebu vu Laski vulyiczé nahàdyasze: Bog bi dàl! dabi y josh vnogo léth z vekshém Domorodczev terszenyem, y napreduvànyem nahadyalasze!!!

§. 2. *Piszczí Horvátzkoga Nàroda.* Akoprém z bog pomenykanya Szlovàrniczh, y z gòra zpomenùtéh zrokov malo Knyìgh od Szlavinzkéh Domorodczev nahàdyasze, vnòga véndar ztranyzkéh Orszàgov Piszczí od Szlavinzkoga Nàroda popisali jeszu: ovak: *Czarigradzki Piszczí*, med kojemi oszebujni je, *Konstantin VII Porfirogenet* Czeszar Czarigradzki od léta 912 do 958 czé!éh 46 léth ladajùchi: potlam Piszczí Franczuzki: kakti: *Eginhard* potlam y drùgi po prilike zpomenuli jeszu nekoja od Nàroda Szlavinzkoga: kakti: *Plinius*: *Juztin*: *Strabo*: *Apian*: *Czedrenush*: *Zonarash*: *Jornandesh*: *Prokopiush*: *Baroniush*: *Pavel Diakon*, y oztàli, ali ove, akoprém nyim velika zahvalnozt od Nàroda Szlavinzkoga datisze mòra, pokéhdobh nészù Domorodczí Szlavinzki, oztavlyam: ter domàche nekoje (ar gdobi vsze vu ov tészen Izborzkupa zpravil?) léztor zpomenem: Ada

Ztòlétja XIV. Piszczí.

Sz. Augustin Gazotti Czìrkve Zagrebechke Biskup vu Trogìru vu Dalmaczié rodyen, kajti véndar Biskup Zagrebechki

je bil léto 1304 y dvoje Prodechtvo priti-
zkano chtéjesze: jedno vu zpravischu Bis-
kupzkom, drúgo vu Zpravischu Velikem
Kralyevzko Vugerzkem za Karola Roberta
(iz kojega vnoga tak na duhovnu, kak
szvétzku obchinu zpadajúcha zeznatisze mo-
reju) zâto med Piszczé Szlavinzke poztavi-
tische bilje vréden.

*Ivan Jasprist od Gverche ili: Go-
richky*, y Kanonik Zagrebechki prikàzal je
Szlavn. Kaptolomu Otchinzki dél szvoj léto
1349. Faru Novovesku, czìrkvu predi Sz.
Ivana podigshi, z-privolènyem Biskupa
Jakopa II. naredil 1347. Ladiszlav II Biskup
veliki Vuchenéh lyúdih preczenitel, y lyu-
bitel jednu knyigu, vu kojoj dugovànya
na czìrkvu ztolnu zpadajúcha, naredbe, y
Fare ove Biskupie bisze zadersavale, po
Ivanu ovém izpiszati je vchinil 1334. Ov
izti takaj Biskupe Zagrebechke do ono-
ga vrémena je izpiszal: ter ovak, ako-
prém nyegove knyige na szvétlo izishle né-
szû, drugém véndar Piszczem: kakti, Vin-
kovichu, Levakovichu, Vitezovichu, Far-
latu, y Kerchelichu veliku pomoch vu pi-
szanyu dogadyajev vchinile jeszu.

Piszczí Ztòlétja XV.

Ivan od Zredna, kojega Math. Bel-
liush vu Predgovoru szvojém Tom. II za
Szlavincza, ali Horvata dersí, bilje Krà-
lyevzke Piszarnicze Zkrovni Tolnachnik

(Secretarius) pod Ivanom Korvinom: pìszal je Lizte vu vszakojach: éh Obchinzkéh poszlih od léta 1445 do 1451. koji v-Bechu prestampani jeszu za haszen obchinzku.

Pavel od Ivanich, Mashnik, kak szám povéda, Biskupie Zagrebechke, Piszarnicze Kràlyevzke Notariush: Lizte Ivana od Zredne na proshnyu, y nagovor Pavla Jasprista Varadinzkoga je zkupa zpravil, y raztolnachil.

Ivan od Gretz Kanonik Zagrebechki y Jasprist od Urbocz 1450 idùchi z-Grofom od Czileje Friderikom vu Rim na Obileum na pùtu je vumerl: pìszal je knyigu, *Expositio Evangeliorum*, koju prikázal je ztolni czirkvi, y med nyeinemi Rukopiszi y szada nahádyasze.

Blas od Maroucha, Kanonik Zagrebechki y Jasprist Kemlek, vuchen vu Praviczah Duhovnéh naredbih, y vu Padué obchinzki navuchitel. Je V Knyigu naredbih raztolnachil: y V-Zagreb nazàd dojdùchi 1474 je vumerl.

Jànush Vitéz (Janus Pannonius) poleg Tuberóna, y Bonfinia (Decr. 4. l. 3.) rodyen vu Szlavonii, gdé josh y szada nahádyasze Vitézov pleme: od Ztricza, Ershega Ostrogonzkoga, odkojen vu Návukih vu Veróni z-tulikém naprédkom, da (kak pishe Bonfin) Navuchitel nyegov znal je vechputi zpominyati, *da niti z-med Talianov, niti ztranzkeh né je imel vuchenika, koibisze Jànushu Panonzkomu vu*

*verlòché, nàvuchnozti, y pameti prizpo-
dobiti mogel: kad je govoril Diachki,
vu Rìmu Vàrashu, kada Gerchki, szrédi
Athène rodyenoga bi rekel,, Vsziszû zai-
zto dersali, da vu czéloj Panonié bolshega
Diachkoga Vitiznancza (Poëta) od Jànusha
Panoncza néje. Kràly Ladiszlav V. pozta-
vilgà je Biskupa Pechuhzkoga: pod Ma-
thiashem Kràlyem za Kasimira Polyzkoga
proti Matiashu je ztál, zàto vu szerdu Ma-
tiasha dozpel, y pobégel vu Szlavoniu, ter
sze pri Osvaldu Biskupu Zagrebeckém za-
dersàval, y léto 1472 preminul: pìszal je
Diachke Pészme, y szebi za grob nadpi-
szek szàm napravil,,*

*Hic situs est Janus, patrium qui pri-
mus ad Istrum*

*Duxit lanigeras ex Helicone Deas.
Hunc saltem titulum livor permittite se-
pulto;*

*Invidiae non est in monumenta lo-
cus.*

Bonfin pìshe, da, kada zarad szerde
Matiasha Kràlya, kakti Obchine nepriatela
dersànoga mertvoga nigdo v'édno pokopati
nebisze úfal, Redovniki nyega vu lézu,
z szmolum oblejàném, v-Kapeli Czìrkve Pe-
chuhzke dugo chuvali jeszu, à kadabi je-
dnòch Matiash Kràly vu Pechuh y Czìrkvu
doshel, proszili jeszu nyega, da télo Jànu-
sha Pészmika, zbog ztràha nyegove szerde
josh nepokopano, v'édno pokopati dopu-
zti: sàl je bìlo Kràlyu za pokojnoga, y

nyihovu bedaztu bojazlivozt pokaravshi, je zapovédal nyega z-vszum doztójnoztjum zprévoditi.

Fr. Marko iz Dombre, vu Dubravi, Biskupa Zagrebechkoga Imanyu, rodyen Reda Sz. Paula Puschenika, od kojega Kronika Pavlinzka l. 2. c. 33. velì: *Vu nàvukih oszebujno vesch, pervi nashe Kronike: ili Létnicze (Annales) Piszecz, y zato vszém zeuszema dràg, dabi léztor, kaj je pochel, zarad sitka na haszen Reda dokonchati bil mogel.* V-Remetah kakti Vikàr budùchi Turna za szegurnozt z-ztroskom Matiasha Kràlya zezidal je, y dàlmû ime Korvina: V-Lépoglàvi Vikàr vumerl 1497.

Piszczì Ztòlétja XVI.

Stef. Broderich Zagrebechki Kanonik, y po preporùchanyu Juraja Zakmardi pri Kràlyu Ludviku II Dvòra Veliki Piszàrnik, izpìszal je vesz pomor Mohachki, koi na konczu knyige Bonfinia nahádyasze.

Ivan Zermek iz Bontushovecz, po pomoru Mohachkém Ivana Zàpolyu je szlédél, pri Kràlyu zkrovni Tolnàchnik (Secretarius) bìl: poztavshi Chaztnik Konyanichki vu Szlavoniu je doshel szvojéh Imànyh gledét: y potlam chez nekoliko vrémèna na domovini obztał, y pìszal Piszmotvor pod imenom, *Joannis Zermek rerum gestarum intra Ferdinandum et Joannem*

Hungariae Reges Commentarius. Vu Amstelodamu pritizkan 1662.

Mikula Olah vu Erdelyu drugach rodyen: léto 1493: nego léto 1543 vu měsieczu Velikomeshnyaku Biskup Zagrebechki, y Veliki Piszarnik Krályeztva Vugerzkoga je poztal: vnoga pìszal vu Pészmáh, y neveznom govorenju (prosa) y vu pogl. IX. od Szlavonie (glej Kerchelicha Hist. Eccl. Zagr. à pag. 224.)

Pavel Gregorianczi, Biskup Zagrebechki, jako vuchen, navlaztito vu Praviczah Duhovnéh y Szvetzkéh: vu poszlih jako prikladen: Poszlenik y k-Sz. Otczu Pape, y drugém Krályem: dapache y vu iztom Velikém Zboru Tridentinzkém: od Ferdinanda Králya poztavlyen, da Pravicze popràvi, kaj y vchinil je pod imenom, *Quadripartitum*, koi Piszmotvor pred nekulikemi léti po dareslyivé zkerbi Preizvishenoga Gozpodina Biskupa *Maksz. Verhovacz* vu Szlovarniczé Novoszelzkoj je nasvétlo vàn dàn (Gl. Kerchelich Hist. E. Z. pag. 228.)

Pavel Zondi, Kanonik Zagrebechki, odidùchi v-Rim poztal je Zpovédnik Papinzi, (Pœnitentiarius) zatém iz Rima povrachajùchisze vu Bononie kúpil je mézto, na kojém podignul je bìl Sheminarium, *Vugerzki* ozvàn, za kojega y naredbe je bìl napravil: nego — Salozt! vech zatert! léto 1549 24 Szvéchna imal je Blagoréchno govorenje pri vpelyivanyu na Chàzt Bis-

kupzku Vuka Gyulaja vu Zagrebu: bit je potlam y Lektor, y Prepust Zagrebechki y Ostrogonzki, kakti Biskup Rosnienzki je preminul 1558.

Juraj Draskovich, Biskup Pechuhzki, Zagrebechki, y zadnyich Gyurzki, zmosen y vekshi, kak da ja nyegovoj hvàlé vu ovom kratkém izpiszu kaj dopridati bi mogel: nyegove chine, krépozti, Chazti pri vno-géh Piszczih nahadyajusze (vidy Kerchelich Hist. Ec. Z. à pag. 236.) vnogo je piszal: 1 *Philosophum verum* 2 *Prodechtva vu Zboru Tridentinzkem*, zpravischah, y nad púkom 3 *Pitànya od Vére* 4 *Romani Pontif. Autoritas contra Germaniae sensum demonstrata*. 5 *Historiam et acta Concil. Trid.* 6 *Epist. ad Diæcesanos ut Ep. Quinque Eccl.* — Vumerl v-Bechu Prezimcza dan 31. 1587.

Juraj Virfel Zagrebecz, od Némczev Roditelov, Meshnik poztavshi zarad oszebujnoga razuma, y návuka, navlaztito vu Vitiznantvu (Poësi) izkàzanoga pod Biskupom Mat. Bruman vchinyen je Kanonik, y Plebanush Sz. Marie na Kaptolomu. Vidy Pészmu nyegovu na chàzt *Juraja Draskovicha* Biskupa Zagrebechkoga, y Dalm. Horvatzke, y Szlav. Bàna izpisanu (vu Kerchelichu Hist. E. Z. à pag. 251.) v-Bechu 1572. Ima takaj jeden Igrokaz, *Hevonomus*, zvàn, josh Rukopisz (M.S.)

vu koïém preporùchasze dobro odkojènye za zadobiti szréchen ztalish, y zvànye.

Ant. Vramecz, Plebanush Sz. Marka vu Zagrebu, potlam Kanonik, y Jasprist Varasdinzki, y potlam Bekshin, pìszal je *Dogadyajev* zpìszanye (Historia) y *Prodechtva*: vumerl okolo léta 1572.

Andràsh Dudich, iz Orahovicze, Varmedyie Varasdinzke rodyen, *Sbardelatus* ozvàn, tak viteskoga bìlje nàvuka, da Kanonik Ostrogonzki, y Biskup Tininzki je poztal, y vu Zpravischu Czìrkvenom pod Olahom Ershegom 23 Travna 1561 obvershavanem, vu imenu Czìrkve Vugerzke z-Ivanom Koloshvariem Biskupom Chanadzkm za iti vu Veliki Zbor Tridentinzki odredyen, y zatém Biskup Pechuhzki od Makszimiliana vchinyen: preszléplyen od téla, odidùchi vu Polyzku, od Czìrkve Rimzke je odztupil, y dve sene, jednu za drugum y détczu imal, zato pìszma nyegova z-Rimzke Sz. Czìrkve Vèrum neszlasejusze.

Mihaly Buchich, na Beliczi vu Medyimorju Plebanush, potlam Odmetnik od Sz. Vère Kalvinzkoy jesze povdal, koju takaj povszud po Szlavonii y z-pìszmi y prodechtvi razshiriti jesze terszil: ada na szúd zvàn, vechputi opomenyen preztati nehotèchi, po szúdu vu Nàrodnom Zpravischu od Juraja Draskovicha Biskupa je obszùdyen, y nyegov Pìszmotvor kakti zlochezt, y zpachni pokàzan: odluka ova poszlana

je takaj Krályu Makszimilianu, gdé véndar-
nikaj proti Mihályu Buchichu ni dokon-
chano; kajti najmre Buchich vre napervo
szvoje Piszmotvore, najmre: *Novi zákony*
y Kerschanzki Návuk vu Horvatzkém Je-
zíku Krályu Makszmiliànu je alduval: ztém
bolye, kajti izti Zrinii Kalvinzke Vére je-
szu bili, koja Véra dasze bolye objàchi, vu
Nedelischu y Szlovarniczu okolo léta 1547.
vpelyali jeszu, iz koje vnoge Kalvinzke
knyige, navlaztito: Kerztchanzki návuki y
Bogoszlovzke, kak takaj *Trojztranchni Pi-*
szmotvor Stef. Verbeczia, izishla jeszu.

Juraj Cvětínovich, Sziszchan, kak
y Matiash Chehovich: on je jedno szlos-
noréchje (Oratio) napravil na vpelyiva-
nye Novoga Biskupa Gaspara Ztankovach-
ki, ov pako za nyegovo poszvetchenye,
léto 1590.

Mikula Szelniczey drugach: *Ztepa-*
nich, Biskup Zagrebechky, vuchen jako
chlovek, y oszebujnoga szerdcza, koi nad
nepriateli naj bolyeszeje fantil, nyim do-
bro chinèch: pìszalje Dogadyaje szvoje do-
be, navlaztito: Petrinzke, y obszédyenye
Szizka, odkud y Kerchelich, y Istvanfi
vnogo haszné vzeli jeszu: Vumerl je 1603
na szàm Badnyak.

Mikula Istvanfi (Vuger, ali Szlavì-
necz rodyen, neznasze) Okolo Varasdina y
Zagreba velika Imanya je imal, y vech
Chaztih odìcheno obnàshal, zadnyich y
Pod - Palatinus Kralyeztva Vugerzkoga

poztal: pìszal je zvun *Opàsenya* (notas) zverhu Turoczia Knyige, koja niszû na szvétlo izishla, szvoju takaj glaszovitu *Dogàdyanyh* (Historiæ) Knyigu, y to nekuliko na Paukovczu, nekuliko na Viniczé, gdé je y preminul 1vi Travná 1615. y poleg szvoje Sene Jalsicze zakopan, kak szvédochiju nadpizki szlédèchi,,

*Debueras superesse diu, mea dulcis
Elisa!*

Tanta fides in Te, tanta fuit pietas.

Ast quia lex fati non evitabilis urget,

Conderis hic, et ego mox tua facta sequar.

D. O. M. Rudolpho II Imp. Cæsare. Augusto. Pio. Felici. Nicolaus Istvanfius. Regni Hungariae Pro - Palatinus, hac curá posteros levare volens, sibi, et Elisabethae Bot de Banya conjugii Pientissimae posuit; ut qui XXXV amplius annis conjunctissime vixerunt, unà etiam quiescant, unaque resurgant. Anno Christi Servatoris MDCVII. Vitite superstitibus mortalitatis memores.

Piszczì Ztòlétja XVII.

Gudilich Ivan: Oszmar izpievan léto 1621. P. Ferencz Glavinich Munus Christi amoris. Venet. 1625.

Boltisar Napuli, Zkerbjum Valentina Ztricza, Ztolne Czirkve Zagr. Kustosha odhrànyen, zarad zaszlusbih iztoga Ztricza vre vu 21 létu dobe poztalje Kanonik léto 1581. zatém odishel je vu Bononiu, gde vu Praviczah tak Duhovnéh, kak Szvétzkéh tuliko je napréduval, da czéle 4 dnève z-dikum velikum pred Vuchenemi jesze pregovarjal (disputabat) y léto 1588 Navuchantzva (Doctoratus) Cházt je dobil: dojdúchi nazad vu Zagreb priatelztvo je vchinil z-glaszovitemi Pravdoznanczi: Gasparom Petrichevichem, y Ivanom Kittonichem: 1590 budúchi vu Bononié Ravnitel zpiszal je Knyigu,, *Methodica Processuum Directio*, koju dál je Kittonichu, da bi on nyu poleg Praviczh Vugerzkéh priredil. 1618 kadabi ova Knyiga van izhádyala, hotel je Kittonich nyu pod imenom Boltisara Napulia van dati: ali on bil je szuprotiven; kajti je nyu Kittonichu prikázal, y vekshu czénu pod imenom jednoga Pravdih Kràlyevzkéh Ravnitela Kittonicha bi imala. Napuli potlam, poztavshi Prepust, doma je vu Praviczah navúchal, iz kojega skole glaszoviti izishli jeszu: *Stef. Patachich*, potlam Kràlyevzki Oszobnik (Personalis) *Benko Vinkovich* Biskup Zagr. *Ivan Szomogyi*, *Jak. Kapronczay*, *Juraj Chegely*, y óztáli. Ov je vtemelyitel, ili: Pochetnik Collegiuma v-Bechu za nashe Cherne Diàke y v-Zagrebu pobosnéh Glavníczh (*Piarum Summarum*) 1624.

28 Szushcza pred Oltárom Sz. Ferencza, po szebi podignyenem, zakopan z-nadpizkom,, *Hic perpetuus Religiosorum Advocatus, Studiosorum Mæcenas, pauperum Curator, et Communis Pater Patriae R. S. S. D. Balt. Napuli (tit.) piis Summis Institutis ab anno D. 1624 die 29 Marty requiescit.* Dobe léth 64. Kanonié 43.

Ivan Kittonich tuliku znanozt *Pra- vích Orszachkéh* je imal, da nyegov *Piszmotvor* (opus) z-iztemi poglavitemi *Zbornemi* (*Diœtales*) *Naredbami* zkupa van dà- jesze, tak, dagâ vszi kakti za jednoga *Zapovedníka* (*Legislator*) postújû, ter iz nyega szvoja dugovànya potverdyavaju: vnogo je k-tomu doprineszel, da y *Verbechiev Trojztranchni Piszmotvor* za naredbu vszem szlúsi.

Ivan Mernyavchich, ali: *Tomko*, kojega pokolènye, iz Szervie negda dojdù- che, ovdé vnòga *Imanya*, med kojemi y *Brezovicza* rachunasze, je imalo, léto 1622 po smerti Stef. Medák Kanonik Zagreb. vchinyen, léto 1624 Ztolni Jasprist: 1631 od Verbana VIII Pape za Biskupa Boshnie potverdyen y Lektor Kaptol. Zagr. poztal, medtémtoğa, kajti bi poszle Papinzke oba- vlyal, z-vekshinum vu Rimu je prebival, gdé je y Duhovne Knyige Ilirichke popra- vlyal, y léto 1639. preminul.

Piszalje vnogo Knyìgh: (1) *Vita Petri Berislav Ep. Vezprim. Dalm. Croat. Slav. Bani:* edit. 1621. 2) *Regiae Sanctit.*

Illyr. fœcunditas 22 Muskéh, y senzkéh glávň pobosneh sivot. 3) *Unica gentis Aureliae Valeriae Salonitanae nobilitas*. 4) *Indicia vetustatis et nobilitatis familiae Martiae vulgo: Mernavichiae Nissensis*. 5) *S. Felix Ep. et Mart. Spalat.* 6) *Sacra Columba*. 7) *Vita B. Augustini Gazotti Ep. Zagr.* 8) *Vita Magdalenaè Modruss.* 9) *Oratio in laudem Fausti Verantii Ep. Chanad.* 10) *Vinea Domini*. 11) *Acta Marcelli Papae*. 12) *Dialogi de Illyrico, de rebus Dalm.* Druga vnòga vu Rukopiszih szamo nabàdyajusze, iz kojéh Farlat vnòga vu szvoju knyigu je preneszel, kak szàm szvédochi.

Benko Vinkovich, léto 1625 kakti Prepust Ztolni Czirkve Zagr. od ztrané Kralyeztva nashega vu Zboru Velikom (Comitia) vu Shopronu kakti Poszlenik szebe glaszovitoga je vchinil, kada za branyenye Vére Katolichanzke obshanyen, ali po naredbi (Artic.) 61 vuchinyenoi za krépozti szvoje daruvànyè je obatriven: Léto 1631 Biskup Pechuhzki y 1637 Zagrebechki je poztavlyen: 1643 28 Apr. je preminul, glaszovit od velike vuchenozti, y znanya Pravicz Duhovnéh: vnoga je pìszal, koja véndar zarad velikeh poszlov, y kratkoga sivlenya dokonchati né je mogel: iz kojéh véndar vnogo pomogli sze jeszu kesznèshi Piszczì, kakti: Ritter, Kovachevich, Marcelevich, Kerchelich.

Fr. Rafaël Levakovich Horvát rodyen, med PP. Franciskani Lektor Jubiléran: za tak vuchenoga dersàn, da y on, kak Tomko, Duhovne Knyige Ilirichke je popravlyal, dojdùchi vù Pape Verbana VIII poszlu v-Zagreb po Vinkovichu Biskupu Ershegu Ostrogonzkomu y Pervo-Ztolniku (Primati) Pazmanu, y po ovém Ferdinandu Kràlyu preporùchen, y zàto od Ferdinanda z-plachum vszako-létnum y Chaztjum Biskupa Szamandrie nadelyen, od Vinkovicha pako Kanoniu Zagrebeckku y Jaspristiu Ztolnu je dobil: potlam od Pape iztoga Ersheg Ancziranzki vchinyen: piszal je vnoga, iz kojéh Farlat veliku pomoch je imal: Vu Zagrebu zmed nyegoveh Piszmotvorov vu Rukopiszih oztala jeszu (kòla vsza Juraj Reesh Kantor Boltisaru Kerchelichu je prikazal 1745.) szlédècha,,

1. *Copiae multorum Diplomatum Regiorum.* 2 *Basilicae Cathedr. E. Z. accurata Descriptio.* 3 *Summaria Proventuum cujusvis Diœcesani et Titularis in Hungaria expositio.* 4 *Examen Bonfinii de S. Stephano, et Emerico.* 5 *Catalogus Parochiarum, Abbatiarum, Monasteriorum olim in Diœcesi Zagr. existentium.* 6 *Conceptus Originales in rebus arcanioribus.* 7 *Shismatis destructio ad reducendos et uniendos cum Romano Pontifice Schismaticos.*

Bart. Kaszich zpiszal je 1640 *Ritual Rimzki*, vu kojega Predgovorū zpominya, da je czélo Sz. Piszmo Ztaroga y Nov. Zakona vu Jezik Ilirichki preztavil, y za potverdyenye Sz. Otczu Pápé Verbanu VIII predal; ali ov Piszmotvor nigde najtische nemore.

Postuv. Otcza Ivana Nàchin za dobro umriti. v Rimu 1657.

Pet. Zrinzki Grof, Adrianzkoga Morja Szirena: Obszedyenye Szigeta, y oz-tále Pészme 1660.

Lour. Churelich Racconto del Viaggio Solemne. Vien. 1661.

Barn. Karnarutich Vazetje Szigeta Gràda, ponovlyeno po Petru Fodrocziu 1661.

Laczkó Minczetich Trublya Szlovinzka na Pohvalu Grofa Petr. Zrinzki 1663.

Gabor Jurjevich Lizti Heroov t. j. Velikéh na glàszu lyudih, 1675.

Casp. Mallechich Samaritanus, seu: Severus et Benignus Judex, 1693 y vishe knigh.

Juraj Ratkay glaszovitoga Plémèna Horvát: Lektor Kapitoloma Zagrebechkoga, kajti po szmertí Martina Bogdana Biskupiu je proszil, Petra Petreticha tuliko proti szebi je zpoznàval, da za mìr imati zadnyich Chàzt je oztavil, y szamochno sivél: Piszal je glaszovitu knyigu, „*Memoria Regum et Banorum Regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae, ab origine suá usque* 1652.

Peter Petrechich iz Ivanich rodom, od Petra Domitrovicha Biskupa zeskolan, viteske pameti y napredka, navlaztito zarad znanya Pravich Kanonik Zagrebechki y potlam Prepust poztavshi, po szmerti Martina Bogdana Biskup i vi dan Szvéchna 1648 poszvetchen, zarad naztora proti Vuchenem lyudem na veke vu szerdczu dersanoga ime szvoje je pogerdil; vumerl 12 Liztopada 1667. Piszal je *Dogodyènye* kakszû sze Gerki vu Szlavoniu naszelili, y od jedinozti Sz. Czirkve oddrusili.

Ferencz Ladani Ztarinzkoga Plémèna Plemenitàsh Varmedyie Varasdinzke Zapisznik (Notarius) marlyiv, y Navuka lyubitel, vidèchi, da Juraj Ratkaj vekshu zkerb Léporéchnozti, kak izvédanya iztine je imal, hotel je iztinzkesha iz Piszmih Draskovichianzkéh pokazati, izpiszal je 6 Knyigh pod imenom *Francisci Ladani de Gestis Banorum Regni Slavoniae*, gde 50 Banov je izpiszal od Léta 1140. Ov Piszmotvor vu Knisarniczi Klenovnichki nahadyasze, nego ne czéli, ar léto 1750, od Bana Bochkaja pograblyen je. Piszal je takaj, „*Izhodek y kolena Draskovichev*, koi Piszmotvor Math. Purulich Jesuvita vu lépshi Diachki Jezik je preneszel 1754. Zakaj obo dva Piszmotvori na szvétlo nészû izishli, neznasze.

Pavel Ritter, ali: *Vitézovich*, vu pravdah, Vitiznantvu, y oztaléh navùkih szebe glaszovitoga je vchinil, nezatrudyen

Vu chtejenyu y píšzanyu, jedno vréme Dvorni pravdih opravitel (Agens) vu Bechu je bíl. Vu Velikém Zboru Vugerzkém 1687 pri korunyenyu Josefa I. Zlati Konyanik je poztal: 1691 Like y Kerbave Supan (Vice-Comes) zatém Tolnachnik Kralyevzki y Baron vchinyen, po zapovádi Leopolda Obchinzke y oszebne Knyisarnicze je pregledal, marlyivo vnoga vån izpíšzajuchi: kadabi Leopold 5 Rosnyaka 1705 preminul, vu tulike neprilike je dozpel, da y vu Zagrebu vu nyegoveh hisah, y na nyegovom Imanyu Schitarjevu vsze pohistvo je pograblyeno, y on vu Bech odishel, gde 17ti Grudna 1713 je predi sivrènye, kak szvoje pravde dokonchal. Píšzal je: 1) *Kroniku, ili: Zpomenek vszega szvéta vékov* szlosena, y na szvétlo dána po Paulu Vitézovichu Zlatomu Vitézu, y prvomu Horvatzkoga Országa Stamparu. 2) *Lado, ili: Sibila Horvatzka.* 3) *Natales D. Ladislao restituti.* 4) *De Bosnia.* 5) *Plorantis Croatiae saec. duo.* 6) *Versus latini varii diversis Occasionibus editi: uti et anagrammata.* Píszmotvori nyegovi josche vu Rukopiszih zmed drugéh nahádyajusze: 1) *Servia illustrata.* 2) *Examen Hist. de Jure Hungariae in Croatiam.* 3) *Joannis Lucii Offuciae.* 4) *Banologia.* 5) *Extractus lectorum ex scriptoribus maxime Byzantinis.* 6) *Variorum Diplomatum sincera copiatio.* 7) *Extractus Diplomatum diversorum Archiviorum.* 8) *Lexicon Sla-*

vonicum. 9) *Grammatica Croatica.* 10) *Privilegia et notitiae Episcopatus Quinque Eccles. cum serie Epp.* 11) *Catalogus Epp. Zagr. item: Bosnensium: Segnensium.* 12) *Fragmenta varia ad illustrandam Hist.* 13) *Epist. ad amicos, et amicorum ad Ritterum.* 14) *Illustratio Rascianorum in ritu Græco viventium.* 15) *Miscellanea varia, maxime Astronomica.* 16) *Genealogia variorum.* 17) *Vitæ Sanctor. Illyr. Morebiti y vishe toga nezatrudyeni ov Piszecz je izpiszal, koja kadé zkrivena lesiju.*

Ignacz Shandor L. B. Mikulich Biskup Zagr. koi 10 Rosnyaka 1694 je preminul, piszal je od pobosnozi proti Sz. Kipom vu Szlavonié.

Juraj Patachich, koi kakti Biskup Boshnie léto 1716 je vumerl, kakti Kanonik Zagreb. piszal je knyigu, „*Gloria Collegii Hungarico - Illyrici Bononiae* 1699.

Mihaly Shimunich Kanonik Zagr. koi 1. 1699 je preminul, dal je na szvétlo szvoja *Prodechtva.*

Kristof Kupinich Kanonik Zagr. naztojal je Piszmotvor Benka Vinkovicha: *Sivot Kanonikov Zagr.*

Juraj Habelich Tovarust. Jes. viteski Horvat zpisal je 1) *Dictionarium vocabulorum Croaticorum,* 1670 v-Graczu 2) *Kerschanzki Navuk z-dogadyaji Sz. Piszma* 3) *Pervi Otcza nashega greh* 1674.

Ferencz Jambrekovich S. J. zpiszal je,,
Philosophiu.

Juraj Gyurichich Pl. v-Vidovczu ,, *Of-
ficium S. Georg.* vu Horvatzkem.

Juraj Funtek Pleb. Ivanich. y potlam
Kan. Zag. y Prepust Zachesz. koi l. 1708
je vumerl, piszal je,, *Instructio pro dedu-
cendis condemnatis ad mortem: y: Ri-
tus in Introductione Parochorum servari
solitus.*

Mart. Brajkovich iz Szenskoga Biskup
Zagreb, 1704 poztal, piszal je Dogadyaje
Biskupie Kerbavzke y Modruske.

Piszcziz Ztòlétja XVIII. Y: XIX.

Ova Ztòlétja, kaktigoder z-dogadyaji
obilna y glaszovita jeszu bila, tak y Zpiszcziz
vszakojachkemi zevszema plodna rachuna-
jusze: Zmed vnogéh nekoje léztor imenu-
vati, szùdim, zadozti bude, po redu szlòvh.

Agyich Stef. Kan. Pechuhzk. Pészmik
Diachki.

P. Bachich Ant. Piszmotvor iz Latin-
zkoga na Ilirichki Jezik preneszel 1773.

Barich Adalbert Navuchitel Praviczh
v-Zagr. gore zpomenùte Piszcziz je zebrał:
1774.

Barichevich Adam Vitiznantva v-Zag.
Nav. y Pleb. Kapt. y Berd. glaszoviti Liztov
Piszecz, y Pészmik.

Barjaktari Orbinus de Illyrio versus,
et illustratus.

Bedekovich Kasim. Kan. Zagr. *Blagoréchnik*: Igrokazov Piszecz.

P. Bedekovich Jos. Paulin: *Natale solum S. Hyeronimi* 1752.

P. Belloztenecz Ivan *Gazophilacium*: Réchnik Diachko Horvatzki, y Horvatzko Diachky Léto 1740.

Benkovich Benedikt. *Scoticae Subtilitatis Epidicticon*.

Berke Petr. Kapel. Biztr. *Kinch oszebujni Orszaga Horv.* 1765.

Birling Iv. *Szokachka Kniga* 1813.

Blaskovich And. *Historia Universalis Illyrici*.

Bogdanich Daniel: Dogadyaji Szvieta.

Boskovich Roger, Glaszoviti Mudroznanez, Pészmik, Chinovpiszecz, y Zvezdoznanez.

Brányugh Jur. Bisk. Zagr. *Rituale Diæcesanum*.

Brezovachky Tit. Pészmik Diachki, Horv. y Szlav. Szlositel Igrokazov.

Bruna Fer. Zvezdoznanez *Mathesis sublimior*.

Busàn Al. Prisednik Ztola Banzk. y Toln. Kr. Blagoréchnik (orator) Diachki.

Chanyi Jan. Pleb. Verb. Pészmik Diachki, y Blagoréchnik Horv.

Chiolich Maksz. Kan. Zagr. Glaszoviti Blagoréchnik Diachki y Horv.

Chikulini Fer. Grof. Ztenyevcza Ladavecz, koi 16 Klaszna 1746 je vumerl, pizalje,, *Carmina Epica et Eleg. Heroum Patriæ*.

Chikulini Iv. *Idea Magnanimitatis Illyr. et Pannon.*

Chùchich Szim: *Mudroznanztva v-Zag. Navuch. Logica et Metaph. y Pészme Diachke y Horv.*

Chunchich Iv. *Pleb. Domb. Pészmik: Lacrymae Musarum super obitu Fr. Sebastianovich 1799.*

Dianich Fer. *Navuch. v-Zagr. Pészmik Diachki, y pìszal je „ Détcze Priatel MM. SS.*

Domìn Jos. *Kan. Zagr. Mudroznanez, de sono Campanar. Electricitate.*

Domin Imb. *Navuchitel Praviczh v-Zag. Pravicze Laztovite Vugerzke.*

Doshen Vid. *Pleb. Dubich. Pészmik Szlav. Axdata szedmoglava 1768.*

Farkash Konst. *Praviczh Navuch. v-Zag. Jus Publicum Regni Hung.*

Ferrich Jur. *Navuch. izszlúseni (emeritus) Pészmik Diachki.*

P. Foki *Krisost. vu Merochinztvu y Mathes. oszebujno vesch y vuchen.*

Fuchek Stef. *Pleb. Krap. Historie od Poszlédnyéh 4. Léto 1735.*

Gallyuff Jos. *Bisk. Zagr. Instr. de Indulg. Encyclicae complures ad Cler. Sermones Sacri.*

Gallyuff Iv. *Poëmata, et Flos Latinitatis in Croat. versus.*

Gargich *Inocz. Nauk Kerschanzki.*

Gasparotti *Pészmik — Czvet Szvétéh.*

Georgich Ign. Pészmik Szlavonzki.

*Gerdenich Jos. Knez Vel. Turopolyzki,
Blagoréchnik (Orator) Diachki.*

Gerlichich Iv. Pùt Nebezki.

Gregor Kapuczín: Pészmik Horvatzki.

Gundulich Pészmik Szlav.

*Horvath Jos. Prodechtva iz Nemsk. na
Horv. prenesena.*

*Horvátovich Mark. izszluseni Pleb.
Oltarista Sz. Marka, Pészmik Diachki y Szlav.
píszal je,, Náchin laglyi velikéh ladjah uz-
y niz vodu putoványa.*

*P. Jambreshich Fer. Réchnik Diachko-
Horvatzko - Vugerzko - Nemski 1742 kojega
pochel je Habelich, szlágál P. Fer. Szu-
shnik, y Jambreshich dovershil 1742.*

*Jellachich Shim. Kan. Zagr. Horvat-
zke Vittie dobro selènye 1781.*

*Jvanoshich Ant. Pleb. Stef. Viteski Pé-
szmik Szlavonzki.*

*Kalafatich Vincz. Nav. Praviczh v-Zagr.
y Pleb. Pokup. Blagoréchnik.*

*Kanislich Ant. Posesan Pészmik, od
szvoje Roxalie glaszovit: y kamen szmu-
tnye.*

*P. Kachich And. Pészmik, y Chinov-
píszecz píszalje vnòga, med kojemi,,
Razgovor ugodni Nàroda Szlovinzko-
ga.*

*Kachich Ant. Theologia Moralis vu
Horvatzkém Jeziku.*

Kardosh Iv. Pészmik Diachki.

Chikulini Iv. *Idea Magnanimitatis Illyr. et Pannon.*

Chùchich Szim: *Mudroznanztva v-Zag. Navuch. Logica et Metaph. y Pészme Diachke y Horv.*

Chunchich Iv. *Pleb. Domb. Pészmik: Lacrymae Musarum super obitu Fr. Sebastianovich 1799.*

Dianich Fer. *Navuch. v-Zagr. Pészmik Diachki, y pìszal je „ Détcze Priatel MM. SS.*

Domìn Jos. *Kan. Zagr. Mudroznanez, de sono Campanar. Electricitate.*

Domin Imb. *Navuchitel Praviczh v-Zag. Pravicze Laztovite Vugerzke.*

Doshen Vid. *Pleb. Dubich. Pészmik Szlav. Axdata szedmoglava 1768.*

Farkash Konst. *Praviczh Navuch. v-Zag. Jus Publicum Regni Hung.*

Ferrich Jur. *Navuch. izszlúseni (emeritus) Pészmik Diachki.*

P. Foki Krisost. *vu Merochinztvu y Mathes. oszebujno vesch y vuchen.*

Fuchek Stef. *Pleb. Krap. Historie od Poszlédnyéh 4. Léto 1735.*

Gallyuff Jos. *Bisk. Zagr. Instr. de Indulg. Encyclicae complures ad Cler. Sermones Sacri.*

Gallyuff Iv. *Poëmata, et Flos Latinitatis in Croat. versus.*

Gargich Inocz. *Nauk Kerschanzki.*

Gasparotti Pészmik — *Czvet Szvétéh.*

Georgich Ign. Pészmik Szlavonzki.

*Gerdenich Jos. Knez Vel. Turopolyzki,
Blagoréchnik (Orator) Diachki.*

Gerlichich Iv. Pút Nebezki.

Gregor Kapuczín: Pészmik Horvatzki.

Gundulich Pészmik Szlav.

*Horvath Jos. Prodechtva iz Nemsk. na
Horv. preneslena.*

*Horvátovich Mark. izszluseni Pleb.
Oltarista Sz. Marka, Pészmik Diachki y Szlav.
píszal je,, Nàchin laglyi velikéh ladjah uz-y
niz vodu putovànya.*

*P. Jambreshich Fer. Réchnik Diachko-
Horvatzko - Vugerzko - Nemski 1742 kojega
pochel je Habelich, szlàgal P. Fer. Szu-
shnik, y Jambreshich dovershil 1742.*

*Jellachich Shim. Kan. Zagr. Horvat-
zke Vittie dobro selènye 1781.*

*Jvanoshich Ant. Pleb. Stef. Viteski Pé-
szmik Szlavonzki.*

*Kalafatich Vincz. Nav. Praviczh v-Zagr.
y Pleb. Pokup. Blagoréchnik.*

*Kanislich Ant. Posesan Pészmik, od
szvoje Roxalie glaszovit: y kamen szmu-
tnye.*

*P. Kachich And. Pészmik, y Chinov-
píszecz píszalje vnòga, med kojemi,,
Razgovor ugodni Nàroda Szlovinzko-
ga.*

*Kachich Ant. Theologia Moralis vu
Horvatzkém Jeziku.*

Kardosh Iv. Pészmik Diachki.

Kattanchich Pet. Vitiznantva v-Zagr. Nav. Pészmik Diachki, y Szlav. y Zemlyo-piszecz (*Geographus*).

Kerchelich Bolt. Kan. Zagr. rodyen na Berdovczu l. 1715. 1778 preminul: glaszoviti Piszecz Dogadyajev: vnoga josche vu Rukopiszu jeszu: Ov zpomenka je vréden, kajti pervi za obchinzku haszen vsze Knyige szvoje Narodu Horvátzkomu je prikázal, y vu Vekshe Skole (*Academia*) Zagrebeecké polositi naredil, zahojem chinom peldu szvojem Domorodczem je oztavil, kaj y oni za Domovine szvoje haszen chiniti dušni jeszu.

Kempotich Jos. Pészmik Szlav.

Klohamer Fer. Mudroznantva v-Zagr. Navučitel y Skólh Podravnitel (*Pro-Director*) vnòge Pészme Diachké, y od Merochinztva Knyigu, kak takaj Blagoréchné Piszmotvore (*Orationes*) vu Jeziku Diachkem vån na szvétlo je däl.

Koczianchich Bolt. Kan. Zagr. *Philotheu* Fer. Szalez. vu Horv. Jezik je preneszel.

Kornig Jos. Narodnéh Skólh v-Zagr. Nav. *Croatische Sprachlehre*.

Korolia Stef. Kan. Zagr. Vnòga Prodechtva je napravil, y vnogo vu narodni nash Jezik preneszel, koja josh vu Rukopiszu (*MM. SS.*) jeszu.

Kovachevich, *Kukulyevich*, y *Marczellovich* Kanoniki Zagr. vnògo od Kralye

lyeztva, y Czirkve Ztolne Zagr. izpiszali jeszu, nego josh vu Rukopiszu.

Kovachich Fer. Thomash od Kempisz vu Horv. Jezik preneshen.

Krajachich Mark. Horvat in Gline *De incertitudine scient.* 1759.

Kunich y *Zamagna* Veliki Diachki Pészmiki: ov Odiszeu Homera Gerchkoga Vitiznancza, on pako Iliadem y Theokrita vu Diachke Pészme glaszovito preneszli jeszu.

Kushevich Jos. Kralyetzva Mester (Protonotar) Blagoréchnik.

Lanoshevich Szlovnice y Réchnika Piszecz.

Leakovich y *Pullay* Kanoniki Zagr. Glaszoviti Blagoréchniki (Oratores.)

Lentulay Imb. Varm. Zagr. Podsupan (V-Comes) Blagoréchnik Diachki.

Lukavzky Donat. Varm. Zagr. y Kris. Veliki Supan Blagoréchnik Diachki.

Magyar Shand. Varm. Varasd. Zapisznik (Notarius) Blagoréchnik.

Mahanovich Mark. Kan. Zagr. vnòga je zpiszal: *Casus Conscientiae resoluti* ab anno 1808 vszako léto.

Mattakovich Bolt. Kan. Zach. Sz. Marie v-Kapt. Pleb. Piszal je, „*Kerschanzki Nàvuk*, y Prodechtva *Campadellia* iz Latinzkoga na Horv. obernul.

Mattievich Ern. izszlus. Pleb. Garesh. vu Nàrodn. Skol. Zagr. Kersch. Nav. Na-

vuchitel, y pri Sz. Marku v-Zag. Oltarista zpiszal je Némsku Szlovníczu 1777. y vnoga Prodechtva iz Nemskoga na Horvatzki Jezik preobernul.

Mihalovich Jos. Czirk. Illirich. v-Pestu Pleb. Blagoréchnik Diachki.

*Miklóushich Thomàsh Vitiznantva vu Diachkéh Skolah Zagr. 10 léth Navuch. od léta 1805 Pleb. Zteny. Léto 1796 mali Réchnik (Syllab. Vocab.) za potrebochu szvo-jeh Diakov, y potlam vishe Pészmih vu Diachkem y Horvätz. Jeziku je van dal: *Ztòlétni Dnevnik*, y vnoga, vszako zkoro léto, na Gozpodarstvo zpadajùcha izpiszal: Sz. Evangelium y Nàvuk Kersch. vu bolshi Horvätzki Jezik obernul, y dalye Nàrodni Jezik povnosati, y oszvétlati naztoja, dabi Domorodczi nyegovi terszenya nyegova zdersati hoteli.*

*Mikoczy Jos. S. J. Vitiznantva vu Diachk. Zagr. Skolah Navuchitel: Pészmik Diachki, izpiszal je Dogadyaje Domorodne, pod imenom, *Otiorum Croatiae.**

Milchich Ant. Kan. Zach. Chazt. Pleb. Bosjak. Pészmik Diachki.

Mulih Jur. S. J. Duhovne Knyige vno-ge vu Horv. Jeziku je izpiszal.

Mulih Ivan S. J. Prodechtva.

Nabiach Jur. Peszmik Diachki.

Nagy Ant. iz Szlav. Pészmik Szlavon-zki, y vnogoverztnéh vu Jeziku ovém Knyigh Piszecz.

P. Orlich Benven. *Blagoréchnik* Horvatzki vnóga Prodechtva vu Rukopiszih ima, seleti bibìlo, dabi na szvétlo vàn izishla!

Osegovich S. J. *Blagoréchnik*.

Grof *Orshich* Kan. Zagr. Knyigu od Pticzh vu Horv. Jeziku je vàn dàl.

Groficza *Orshich Eleon*. Vrachtvenu knyigu za marhu je vàn dàla.

Paskvich *Mathesis et Astronomia*.

Pattachich Adam Ersheg Kolochki, Pészmik, y *Blagoréchnik*.

Pavich Imb. *Ogledalo Temelya Vére Katol. y: Ramus Olivae*.

Pavichich Jos. *Saecula Seraphica*.

Pavichich Mik. *Cheztitnicza* za dàn God. Gdn. Bisk. Zagr. Maksz. Verhovacz 1789.

P. Pavishevich Jos. *Panegyres 5. S. Josepho* 1776.

Paxy Iv. Bisk. Zagr. *Blagoréchnik*.

Pejachevich Fer. Dogodyajev *Piszecz* y vishe knyìgh od Bogoszlovztva je izpìszal.

Pejachevich Jak. S. J. *Zemlye Piszecz* 1714.

Pejchich Kristof: *Mahumetanus in Lege Christi instructus*: vu Jeziku Szlav.

Petrovich Mat. *Phisiologia*.

Petrovich Jos. *Introductio in Jus Publicum*.

Pongracz Ant. *Versus Congratul.* 1788.

Prevendar Iv. Vitiznanecz Diachki vi-
she Peszmih je vàn dâl.

Ràcz Stef. Vugerzk. Jezika vu Zagr. Nav.
Prized. Varm. Vérov. Vitiznànecz Diàchki
y Némški.

Radochay Iv. Dissert. Jurid. de Matr.
Senum.

RAFFAY Imb. Bisk. Diak. *Blagoréchnik*.

Relkovich Mat. Ant. Szlovníczu Szlav.
y: *Szatira* vu Pészmah je vàn dâl.

Rosich Ant. Skòlh Diach. vu Varasd.
Nav. *Ztòlétni Kalèndàr*.

Sebastianovich Fer. Kan. Zagr. Gla-
szoviti Vitiznanecz, y Paztir Arkad. pod
imenom: *Corinaeus Lapicius*.

Shilobod Mih. Pleb. Okich. Pészmik,
Vitiznanecz, y Mudriàsh.

Shimanovich Fer. Evang. Jesu Chr.
Syntatomenon.

Shimunich Iv. Pleb. y *Verntle* Ant.
Notitia Schismatis Graeci.

Grof *Sermage* Pet. Pészmik, y Blago-
réchnik.

Grof *Sermage* Jos. Kan. Zagr. y Veliki
Skòlh Ravnitel: Blagoréchnik.

Skerlec Mik. Varm. Zagr. Veliki Su-
pan. *Historia Hungariae sub Dynastia*
Austriaca MM. SS.

Skerlec Pet. y Mik. Brati: *Processus*
Juridici et Dissert. in MM. SS.

P. *Stefan* Kapuczin *Prodechtva*: V.
Ztranih.

Stefanecz Shim. Pleb. Verh. Peszmik Diachki 1779.

Stivalich Mih. Praviczh Nav. v - Zagr. Nàchin obdelavanya Terszja: Rukopisz. Svabely Prodechtva.

Svagel, Pészmik Diachki.

Stojkovich Atanas. Fizika proztim Jezikom izpizana.

Staindl Kan. Zagr. Mathesis.

P. Stulli Réchnik Szlovenzki.

Szabolovich Mart. Vitiznanecz: Exercitationes Geodeticae.

Szentmartoni Vitiznanecz: y: Szloveniczu Horvatzku za Némcze 1783. vu Varasd.

Terputecz Jos. Vitiznanecz Diachki.

Turkovich Ant. v - Oszeku, Pleb. Pozdravlenye pri ulazenyu v - Pechuh Bratje od Miloszerd. 1796.

Tuztich J. Pészmoznanecz Horvatzki.

Vajkovich Imb. De Censura Librorum &c.

P. Velikanovich Ivan, Uputchenya Katolichanzka: y: Sz. Terezia Divicza iz Talianzk. na Ilirichk. privedena 1803.

Preizvisheui Gdn. VERHOVACZ Maksz. od Rakit. Biskup Zagr. od negda glaszoviti Blagoréchnik (Orator) Diachki: Vitiznanecz Horv. vishe Piszmotvorov je izpiszal, z-med kojeh vnogi vu Rukopiszih nahadyajusze: Kerschanzki Navuk z-molitvami: Rituale Diœcesanum cum Instructionibus: Constitutiones Diœc. cum no-

ris: jeszu vàn na szvétlo izishla. — Bog bi dàl moguchnomu ovomu y velikomu Domovine Lyubitelu nakanyenye na czily y konecz dopelyati!

Verneda Fer. Vitiznanecz y Blagoréchnik Diachki.

Vertarich Venant, Epitome in — et opportuna contra Acath.

Vitkovich Iv. S. I. Vitiznanecz Diachki.

Volhgemuth Fil. Kan. Zagr. y Lektor, Glaszoviti Blagoréchnik Diachki.

Vragovich de arte militari.

Vranich Ant. Pleb. Ship. vnòga na Horvatzki jezik je preneszel, z-med kojéh na szvetlo izishel je,, Robinzon.

Vuchetich Mat. Diss. de culpâ à Mandatar. præstand. et: de orig. Civit.

ZTANICH Konst. Bisk. Krisev. Vitiznanecz: Blagoréchnik, y od znànya velikoga Nàvukov glaszovit.

Zvun zpomenùtéh y drùgoga Nàroda vucheni lyúdi vu nashém Jeziku nekoja popisali jeszu: kakti:

Payer Leop. Vrach. Varasd. od krépozti Topliczh Varasd. y Krap.

De la Bella: Valtigi: Appendini: Mikalia y oztàli izpisali jeszu: Szlovnice, y Réchnike Dalmatinzke.

La Langue Iv. Vrach. Varasd. Tractat, de aquis medicatis 1779. Pupkorézna knyiga: y: Vrachtva domàcha.

Romani Ant. Kratek Nàvuk od béléh Murvih. 1774.

Szolenghi, Potverdyeni Nàchini za pomochi lyude vu vode vtoplyene 1780. Y oztàli... Nùt! kuliki, ter kak vrédni Lyùdi lépe nam példe pokàzali jeszu, selèchi, da y drùgi Domorodczì z-ter-szenyem szvojem szebi diku, y Domo-vini haszen doprineszeju!

§. 3. *Od Knisarniczh (Bibliothecae)* Velika knyìgh zkupzpravlanya jeszu kakti jedna szramba Pameti, y Razuma chlovechanskoga. Nagnyenyè Knisarnicze podignuti pri vszèh Nàrodih, bolye chlovechnèh, od negda bìlo je. Perva Knisarnicza obchinzka bìla je vu Egiptumu, y to vu Czirkvè, z-nadpizkom „ *Razuma HRANA* „

Ovakove Velike Knisarnicze, koje vszem na haszen odperte ztojà, vu vszèh glaszo-vitésheh méztah nahadyajusze; kakti: vu Bechu, Parizu, Londinu, Berlinu, Monakiumu, Drezdè: y t. d.

Czeszarzka Knisarnicza vu Bechu ima 360,000 pritizkanèh Knyìgh: 12000 Rukopiszov: vleznenye vu nyu je preszenetlyivo: odichena palacha je 40 szesnyev (klafr.) duga, y 9 shiroka, viszoka, kakti Czirква, povszuda z-zlatom, mramorom, y malariami nakinchena: vu nyoj nahadyajusze vsze zkoro knyige, koje od pochetka Szlovarniczh ili: léta 1436. na szvétlo izishle jeszu, vu broju 6000 y vnoga oszebujna nutré vidijusze: imala je z-pochetka za szvoj dohodek 6000 Ranychkov, z'-kojemi

nove knihy kupitiše mogle jeszu: po izvalyenéh pénezih dobivala je 15000; szada ima 12000 fl. W. W.

2. Vu *Parizu* Knisarnicza pod Bonapartum léto 1810 brojila je vech kak 300000 Knigh y 90000 Rukopiszov. 85000 pénezov, 1500000 riszanén kípov: ovo on blago z-vekshe ztráné iz Vatikana Rimzkoga tolvajzkem nàchinom je bìl szim zapratil, koja vsza vu zmosnéh 19 palachah prebivaju.

3. Drùga vu *Parizu* Knisarnicza, *Pantheon* zvàna ima 80000 Stampaneh, y 2000 píszanéh Kných.

4. Kralyevzka Knisarnicza v-*Mona-kiumu* vu *Bavariè* imala je léto 1810 Kných 350000. Szamoga kazitela je velikéh 47. Kných.

5. *Mudrozkupchine Götingzke* rachunasze 200000 Kných, poleg nekojeh 300000 koje vu 150, na czélém arkushu, kazitelih vidijusze:

6. Vu *Anglie* poglavitém *Varashu Londinu* Knisarnicza nadhadya vsze Knisarnicze vu vnogéh dugovànyih; akoprem ima velike dohodke, véndar josh y nekoliko jezèrh od Parlamenta pridajesze vszako léto, dasze nove knihy prezkerbiju.

7. Vu *Spanyolzki zemlyi Madritu* je Knisarnicza od 200000 Kných.

8. Vu *Portugalzki Lizaboni* vu 11 palachah je na 80000 Kných.

9. Vu poglavitém Dànie Várashu, Kopenhagu, Knisarnicza Kralyevzka na 260000 knyígh broji, szaméh ztarinzke pochetne stampe do 20000: y zverhu toga 30000 Rúkopiesov (MM. SS.)

Vu Anglié ne szamo vu prestimanéshéh Várashih velike Knisarnicze naredyene jeszu, nego y vszàki zkoro Váraschan doma ima od nekoliko ztotinh knyígh knisarniczu: zatosze nì chuditi, da, kada vu Anglié kakova knyiga vàn izhàdya, ne na 300, ali 500 (kak pri nasz) nego na deszet, dvadeszet y vech jezèrh od izte knyige pritisznesze; ar, ako y kaj povolyneshega izide, vszàki taki za szvoju domáchu knyisarniczu kúpi.

Med glaszovitemi Knyisarniczami vu Krályeztvu Vugerzkém jedína zkoro Mudrozkupchine (Universitatis) Pestanzke imenuvatisze more, koja y z-knyigami od vszéh zatertéh Klostrov, y daruvànyem Grofa Fer. Széchenyia vre do szada tak je obzkerblyena, da malo kojoj Némski Knyisarniczi y vu broju, y vu izboru Knyígh mézto puztiti bi móraia.

Vu Domoviné nashoj, hvala Bogu! akopriém ztoprav pochelasze je, po vrédnéh véndar Preczénitelih, y Lyubitelih návukov na vishe vre jezèrh oszebujni ov Domovine nashe kinch podignulsze je, y úfanye je, da z-vrémenom y dalye povekshasze; ar néli bolye szvojéh nekoliko Knyisiczh, navlaztito po szmertí, za Domovine

naprédek y dïku alduvati, y vu obchinzku Knyisarniczu zpraviti, nego puztiti, da vnoga lépa knyiga szim tam pohitavasze, ali gdé na vuhkém méztu gnyíje, ter morebiti y jednòch vu Staczunu, za duhàn zavìjati, dràplyesze? pokéhdóbh y tak, kada koja kòmu knyiga je potrebna, vszìgdar vu izti knyisarniczé, koja do szada zarad pomenykanya ztroskov szamo po Torkéh y Chetertkéh ztanovite vure vszém Domorodczem na szlusbu odperta ztoji, imatisze more.

Ako tulike nashega vrémèna knyisarnicze premiszlimo, zaizto chudnovito velike nam vidijusze: ali ove, gledèch na negdashnye knyisarnicze, male véndar jeszu; Vu Alekszandrié Ptolomeush Filadelfush Kràly Egipta (około léta od poztanka szvéta 3700 pred Kristusha Nàrodyènyem léth 284) naredil je bìl Knyisarniczu od 700000 knyìgh, koja takaj potlam z-200000 Knyìgh Attala Kràlya od Pergama povekshana je bila: — ali — czéla ova — ò salozi! ò kvàr vékivechni! nikakovemi szùzami nigdar zadozta neoplakani, vsza, rekoù, ova na pepel obernyena je: kadabi najmre Harapov Herczeg *Omar* po szvojem Vojvodé *Amru* Alekszandriu bìl predobil, dàlje, ò túpa y bedazta szmèt czéloga szvéta! z-ovém nepreczeneném kìnchem czéloga pol léta vsze vu Alekszandrié Toplicze, kojéh 4000 bìlo je, kúriti, doklam tuliko znanye, tuliki zkrovni nàvuki vu pepel obernulisze

jeszu. — *Konstantin Veliki* zpravil je zkupa 120000 Codices, ili: Velikéh Piszmo-tvorov, koje takaj ogeny je poserl. — *Theodoziush* izebrał je 33000 Knyígh, med kojemi, bìl je, kaksze povéda, *Homèrush*, pervi *Gerchki Vitiznanecz* na kosé, iz chrévih jedne kache, 120 czepelishev dugoj, vesh z-zlatemi szlovami izpiszan: ali y ovo vsze ogeny je zaterl. — —

§ 4. *Od Nadelènya nekojéh Piszmo-tvorov.* Chuli jeshmo od Szlovàrniczh, Piszczev, y Knyisàrniczh, josh jednu réch od rédke szréche vuchenéh lyudih, y nadelènya prestimanoga nyihovéh Piszmo-tvorov.

1. *P. Virgiliush Màro* naj poglavitéshi *Diachki Vitiznanecz* za vsàkoga zmed 28 Redov (Versus) Pészme vu 6 knyigé, od *Eneasha Trojanzkoga Viteza* izpiszani, dobil je od *Czeszaricze Oktavie* deszet *Shestercziev*, kaj na vnogo jezèrh rachunasze.

2. *Actiush Szinczerush Szanazariush* za 6 szvoje Pészme Redov, koje na dïku *Mletchanov*, od nyihovoga chudnovitoga, vu morju zezidanoga, *Vàrasha* je bìl naredil, dobil je za vsakoga 1000 czekinov.

3. Kadabi *Ludvik XIV.* Kràly *Franczuzki* glaszovite vu *Parìzu* podignul *Palache*, nekoj *Peszmik* iz prilizanya napravil je nadpiszek,,

„*Par Urbi Domus haec, Urbs Orbi,*
neutra Triumphis

Et Belli et Pacis par, Lodoice! Tuis.

Y dobil je na prikaz 1000 czekinov: nego drugi iz jala je nyega obshanil, y podpìszal,,

Par versus Vati; quia bis mentitur utrumque;

Nam minor Urbs Orbe est, et minor Urbe domus.

4. *Koczebue* Piszecz (kojega vu Manheimu Szandl Diak léto 1818 prevzetno je vmoril) za malu knyisiczu,, *Das merkwürdigste Jahr meines Lebens*,, dobil je 2000 Talerov.

5. *Ferron* za knyige,, *Lettres sur quelques écrits modernes*,, vszaki Arkush od knyigara *Duchesne* dobil je 10 Luidorov: à za knyige,, *Lettres sur quelques écrits de ce tems*,, vszaki arkush od knyigara *Lamberta* 15 Luidorov.

6. *Voltaire* Franczúz izpìszal je 70 Knyigh, y z-nyimi prezkerbelszi je Imànye, y blàgo na 100000 Talèrov.

7. *Gibbon* Anglianecz za 6 Knyigh, vu kojéh izpìszal je dogodyaje Rimzke, dobil je 8000 Funtov Sterling ili: na 76000 nashéh szrebra Ranychkov.

8. *Robertszon* za Izpìszanye Chìnov Karola V. dobilje 4500 funt Sterling.

9. *Haukeszvort* za izpìszanye putuvànya okol Szvéta dobil je 5000 funt Sterling
Pri nasz, salozt! ova szrécha nenahàdyasze.

D É L III.

*Od Gozpodàrztva, y domàchéh Pro-
timbih.*

Nàchin doma czinyati. Nekoji Kotlári z-czinyanyem vkanyùjù, kada mézto dobroga koszitra olovo potrebuju: ali — ovo je léhko poznati; Olovnàti Cziny na modro vléche: akosze vu takovi poszudé zkúha vodè, y oczta, *anna* (*jednàke mére*) po olovu dishì, y ovo olovo z-kipúchem ocztom odtàlisze, navlaztito, akosze szòl pridà, ter skodé zdravju. — Pràvi cziny je bél, y szvétel, kakti kovàno szrébro: akosze zkuha nutré voda z-ocztom, y dene-sze nuter chavel obraspanì, ov nikaj farbe nezmenì, níma teka po kotloviné, ter akosze izléje octena voda, niti szvetlozti, niti farbe izménya. — Zato bolye je doma dati czinyati, kaj jedna razumna senzka szama lehko vchiniti more, ovak,,

1. Mòrasze vzeti dober angliazki *Ko-
sziter* (*Bloekjinn*) 2. *Szalmiak* ili: *Szaliter*
(szmola, kalafundia, ali druga kakova máz

nevalya) 3. Ztaro poszudjè kufreno, sele-
zno, ali medèno, ili: meszingazto neszmé-
sze prevech zvrúchati, drugachsze presge,
y pohabi; kak kotlari délaju, kada za per-
veshi cziny dolé obaliti, presisû poszudu,
y vu vodu omàcheju, ter onda ona otvèrdi,
y pùcza: vekshe vruchìne néje potrébno,
kak dasze Szalmiak raztaliti more. 4. Vu
tom je naj vech poztavlyeno, da poszuda,
kojasze czinya, chizta od vszàke mazti, y
sznasno obríbana priredisze: k-tomu dro-
bni pészek vu vodé od zemlye chizto zpe-
resze, poszushì, y chez droteno szito pre-
széje: ovoga pészka finoga deni malo vu
poszudu, prilej vodè, y z-drévom okolo
riblyi, doklam vsza zamazanozt prejde: za
okruglo poszudjè tréba je vzeti dva, ali
poltretji czepelish dugó, jednu czolu de-
belo drévo, na zpodobu valera, ter z-nyim
zpametno ríbatì, dasze poszùda nepredere.
5. Fini Kosziter (Blastinn) na falatcze po-
széczi, raztali (shmelcza) y zlej na dùge
stansicze. 6. Szalmiak ztuchesze na prah,
y na szito preszéje: y kajti móra chizto
szùh biti, zato, ako je kuliko vuhkek (faih-
ten) mórasze preszushiti; ar naj mensha
mokròcha czinyanye prepréchúje. Naredi-
sze ada iz dobroga vuglènya ogeny na ko-
menu, gdéje v-szrédiné jama: poszuda za
czinyanye vrúchasze, odpertochu dolè obra-
chajuch, pri debshéh ztrànah, kakti: pri
ruchkah, vekshe zvrùchanye potrébujesze:
kada je poszuda tak zvrùchana, dasze vu

nyoj cziny taliti more, obernesze jednako, hitisze berzo nuter prah od Szalmiaka, y nekuliko koszitra, ali pak z-stansiczum, goré réchenum, po dnu riblyesze: Szaliter razvrùchen koszitra taki raztali: onda z-mehkum kudelyum berzo okolo poszude kosziter lichisze: akosze nerado prijémlye, kudelya vu poleg poztavlyen Szaliter omochisze, y ovak okolo vsze berzo masesze: ztáro czinyanye tesko prijémlye czinya, ali ti masi nepreztanczè, doklamsze prime: od Szalitra najsze nigdo neboji zpechi: predibisze z-szmolum zpekeli: kadsze je cziny povszuda prijel, josh jedenput z-kudelyum vsze okolo prejdi: y oztali kosziter van zléj: doklamsze goder czinya, poszuda nad serjarkum ztati mòra, y obrachatisze: mala poszuda lehkosze obràcha, nego veksha poztàvisze na rastér, ali trojnog (trimfusz) on cziny, koi vechput je van zléjan, zanesznasisze od kotlovine, y drugéh ztvarih, ter je jako presgan, zato nenapràvidozta szvétlo czinyanye: ondagà je mòrati med drùgi dobri cziny poméshati: ali moresze y na dnu potroshiti, y z-kudelyum dobro sznasiti.

Ovak chinèch berzo, y z-malém ztroskom czinyati je mochi: ni potrzebno Kotlàru dràgo plachati, koi y tak z-olovom koszitra mésha, y z-szmolum czinya. — Vsze ztojì vu berzòchi obràchanya y mazanya, tak da dobro veliku poszudu dvé minùte z-gotoviti je mochi, szamo dasze predi do-

bro razvrùcha. — Ovém iztém nàchinom moresh selezninu y meszing czinyati.

Nàchin drévo veliko preszádyati. Okolo Ivanya drévo na poi réfa na dalkom tak gluboko obgrabasze, kak ztoji Korénye: dalneshe korénye priszéchesze: onda nazàd zagernesze zemlyum, tak ztoji do zmerznicze: medtém toga zkopasze y jama, kamsze preszaditi kàni, vu nyu nametche-sze dervoczépine, shlaim iz mlàkh, y ztara zperhnyena ilovacha: kadasze preztàvlya, mòrasze jednako vszaka ztràn dréva, kak je predi ztála, naravnati: preneszesze z-zemlyum, y zemlya z-batmi jako nabije.

Navadno preszadyanya vréme terpi od Jeszeni do koncza Szushcza, ada czélu zimu: akobisze mòralo koje drévo v-létu, kada je v-vlagi, preszádyati, napràvisze jama, kam dojtì mòra: nahitasze perhke zemlyè, y z-vodùm zméshasze: zatém na dalkom obgrabasze drévo, tak da czélo oztàne korénye, ter z-zemlyum preztàvisze, potlam z-jakém proztchem nakolyisze, pokrivesze z-dezkami proti szunczu: ovesesze okol czéloga ztèbla do szversja meheny, koi vszaki dàn polévasze z-kantum, à korénye vszaki drugi dan.

Saklye poztelyne délati. Perushinu kokoruznu mehkeshu drobno zchéshi, dobro poszúshi, y namechi v-sakely poztelyni (*Strohsack*) ovo je bolshe od szlame, vu kojajsze ztenicze kotiju: poleg vétranya

vsza-

vszakolétnoga vech léth terpi, nitisze zlése, kak szlama, ali prashi, kadasze premeshava.

Tlak za pechi mazati. Ni nikaj bolshega, nego pepel preszéjan z-szoljum y oztom zmeshan: z-ovém je dobro navlaztito okrugle pechi naztavlyati, y puketine zmazivati.

Trop potrebuвати za olye, ogeny, potashen. Kadasze trop zprèsha, zdrobisze, preszéje na resheto, pechkesze na zrachnom méztu szushiju, potlam ztucheju, tersze iz nyih olye verlo presha: mehunye zabertvijusze v-poszudu, ali z-tlakom zamaseju, y iz nyih rakijasze pàli: izpàlyene zeszipliyúsze na kup, napravijusze bale, ondasze za ogeny ali potashen potrebujû.

Lehke czéne farba na zidu. Vitriola proztoga zelenoga z-kropom raztali, méshaj, doklamsze razíde, vlej gore vapnene vodè menye ali vech, kak szvétleju farbu imati selish: to pako zvedyaj na zída falatu, ali nepoznasze prava farba, doklamsze neposzushi: ako je predi pobélyen zíd, szvétlesha farba dojde: ako selish temneshu imati, ztuczi y preszej vuglenya, y primeshaj. — Ovo ne szamo ztalnu farbu, navlaztito na novém zídu dersì, nego y zída y morta zdersàva: dobro pako y na drevu dersì.

Orangyeriu berzo razti uchiniti. Prelesane ilovache zméshaj z-zemlyum cher-

num perhkum od mizpeta, y pilyevinum: pridaj obrezkov cheshlyarzkéh, zkoszanéh terszoveh rozgvicz, ali tropine: to vsze zkupa pùzti gnyiti: onda vu bednyìchek odzdol nametchi tréscha hraztovoga, ali tropình: nametchi onoga gnyìloga gnoja, zaszàdi lemonu, pomerandyu, ali zpodobno drugo drévo: vu vruchiné vszaki tretji dãn zalévaj z-vodum desdya, ali sznéga, ali iz mlake (nekoji vczerknyene czuczke y machke vu takovu vodu mecheju: ali to je gnyuszno, y szmerdi) za zemlyu dugshe vuhku zdersati, dobro je takaj lozni gnoj ometati, kaj za vsze czvetje y loncze oszebujno haszné. — Chudilsze budesh, kak pri ovém baratanyu vsze berzo raszlo bude, y jako plodno poztane.

Rosnu vodu prez ognya doma napraviti. Poztavi v-lonecz friske vodè, czvéta cherlènéh Shipkov vertnéh (gatrosch) pridaj 3, ali 4 kaplye Vitriolgaist: puzti chez uòch ztàti na zraku, nego pokrito: drugi dan chez czanyek vodu preczédi: chuvaj pakko z-vitriolom ruke, ali opràve obsgati.

Szai Fengaizt Szakszonzki. Zrési na tenko szopuna Veneczianzkoga 9 lotov, pridaj *Vainstainszolcz* (Berszeszoli) 1 lot: pivarzkéh péniczh 2 slicze: vsze deni vu sbiroko zteklo: nalej jake sganicze iz drosdyih pol policha: poztavi za 24 vure na toplu pèch, ali v-topel pészek, doklamsze vsze raztali — potlam ztrujaj (destileraaj)

chez difluvàk. — Ztém haszné ztuchena mézta y bolèche kotrige na toplom natréti. *Frankfurter Schvarcz délati.* Drosdye iz kotla vre zesgane na prezterto platno zléj, dasze chizto zchedìju, tverde drosdye zkupzpravlyene szushijusze na szunczu, poztavijusze vu jeden, ali vishe lonczev: pokrijusze z-riglyum, y omàsesze tak riglya, kak lonecz z-ilovàchum: y kadasze màz poszushì, denesze vu loncharzku pèch, (morebiti dobro y krushnu) da czéli on sàr podnesze: zvadijusze lonczy, y farba ova cherna ztém bolsha bude, z-kém menyeye koi lonecz je zpuczal. Z-ovém chernilom délasze farba za pritizkanye Knyìgh, drévo farbati, y kosu, ali obuchu (shuhviksz) oszvétlati.

Podplate na obuchi vterditi, da duggo terpiju. Vzemi Lénonoga olya 1 funt: szreberne rude (szilberglet) 2 lote: béloga Vitriola 2 kvint. pridaj koru kruha, y vu lonczu pri krotki serjavki kuhaj, doklam ona koricza kruha tverda y kerhka poztàne: z-tém olyem masi podplate tak duggo, dok olye zgora oztàje: po tom taksze luknicze od podplata zapreju, da nikakova mokròcha nuter nepojde, y podplati za dvoje druge terpeti mogu.

Nàchin széme na negnojni zemlyé plodno vchiniti. Poztavi ono széme, koje széjati kànish vu guztu gnojniczu dan y nòch: széj na negnojeni zemlyi: y tak do-

bro zrazte, kak dabi bila zemlya gno-
jena.

Olye oszebujno za orusje od herdye obchuvati. Dajszî napraviti skatulu pri drakszleru iz Lipovoga diéva tenku kakti papér da chez nyu proti szunczu vidéti sze more: napuni nyu z - olyem Olike, obészi na szuncze, y podverzi kakovu poszudu, vu koju olye chez onu skatulu czédilosze bude: z - kojém akosze namàse puska, ali drugo orusje, na izti godini od herdye szegurno bìva.

Proti szuhomu betegu, y kashlyu z - kervi hitanyem. 1. Trave szlédèche: Volovzki Jezik, beli szléz, babicza (drugach: rukerl) pluchnyak, jeternyak (drugach: betonika) divja czikoria, divja kiszelicza, vszaka poszeb zrésejusze: y kuliko z - trémi perztmi prijetisze more, kuhajusze na mléku kravjem (josh bolye kozjem) y to vu pokritom lonczu, doksze po 2 perzte pokuhaju, tak da 2 shalicze kavzke izideju: ovo chez 14 dánh kuhasze, y na tesche pìje, (szamo vu pészjéh dnevih ne) morasze pako na serjavki, ne pri plavnu kuhati: akobisze y potlam pri troshe nyu ovém kerv med hrachki kàzala, ztùczi koprivh, osmekni, y nekuliko kaplyiczh med téh pùzti, ter pì, dok kerv preztàne.

2. Hrena na tenke shniticze naresi, vu shiroko zteklo, kam z - rukumsze more, poztavi, naléj z - finém (Provancz) olyem: ztrujaj na szunczu, ali topli pechi za dva

mészecze: ovéh Shniticzh 4 pút na dan po szedem pojech: y 2 mészecze tak chíni.

Proti Grisi. Kad hebed y bezg dozréli, da je jagodje cherno, vzemi v-Jeszen obo-dvojega, zdreczkaj, y osmekni chez chiztu czandru, tak da szémena vu osmek nikaj nedójde, ztém osmekom y z-melyum her-sènum, na paitl fino zmlétum y preszéja-num omeszi tenke kolachecze, y po kruhu v-pèch demi, dasze kakti kòzt tverdo zpe-cheju: ovak dásze léta chuvati: ovoga ko-làcha ztúczi za oréh, y daj grisavomu na sganiczé, ali cherném vínu popiti jedno za drugem po 2, ali 3 puté: gdagda za per-vém pútom ztáne grisa, à vechput za dru-gém: détetu menshi falatecz ztúchesze: à toletu vu poszéjah: grisu véndar taki z-po-chetka vztaviti ni dobro, doklamsze malo nezesznàsi.

Proti vulogom v-nogah (Podagra) ali v-rukah (Chiragra) Protimba oszebujna Sz. Elizabete Kralyicze Vugerzke (kak Ivan Pravorius Raviaczonzki glaszoviti Vrachitel vu knyigé zkrovni vszéh protimbih izpiszu-je z-ovemi réchmi, Quum mihi certo con-stet, multorum casibus vis admiranda subscripti remedii, qua fortuna in illud inciderim, dicam: — Anno 1606 vidi inter libros Francisci Bodagasteri, ex nobilissimá familiá Cypriá, cum quo mihi summa erat familiaritas, pervetu-stum Breviarium, eximiae apud eum ve-nerationis; eoquod à S. Elisabetha Re-

gina Hungariae Majoribus suis datum adsereret in mutuae benevolentiae symbolum: in cujus libri vestigio remedium contra podagram, Reginae ipsius manuscriptum, mihi oblatum fuit perlegendum, quod his verbis formalibus expressum est, Ego Elisabeth Hungariae Regina anno aetatis 54 multum infirma et podagrosa, usa sum per unum annum isto Recipe, quod mihi dedit quidam Eremita senex, quem ego nunquam prius, nec post videram, et fui cito sanata, atque omnibus apparens ultra modum pulchra, ita ut Rex Poloniae me petierit in matrimonium, quum ego et ille vidui essemus: renui tamen id agere amore Domini mei Jesu Christi, à cujus Angelo credo me accepisse hanc medicinam: R. Aquae Vitae quater destillatae partes 3. summitatum Rorismarini cum flore partes 2. pone in vasculo bene clauso, stent in loco calido per 50 horas, destillentur in alembico, et mane in cibo vel potu sumatur drachm. 1 singulis septimanis semel, et omni mane lavetur facies cum ea, et membrum podagricum. — Renovat vires, acuit ingenium, mundificat medullam, et nervos, visumque restaurat. Hæc ex allegato S. Elisabethae Breviario.

Kehlyu pregnati. Spongiu na falatcze zrezanu deni na chrepecz pun serjavke: povezni z-lonczem prevertanem, dersi

Kehlyu, y vuzta odperta nad dimom, y vuszegâ posiraj. Mòra pako muska glava vzeti spongiu cherneshu, ili szamcza: à senzka beleshu y mehkshu (ili Szamiczu) doklamsze ztém vràchish, neszmesh drugi kruh nego jachmenov jéztí.

Proti Vodenomu betegu. 1. Korènye Borovicze, y Velestike, vszakoga bolye, kak perzt dugo ztúczi, kakti baklyu: deni kuhat v-lonecz pinteni, z-vodùm naléjàn, doksze pokipì na 2 perzte: y ovo mézto drugoga pila potrebuje: ako tē nesznàsi, vishe korènya deni: z-tém pretirash vode- ni beteg.

2. Na Protulétje obrézkov terszovéh na práh zesgi: ov pepel za sliczu na go- vedzki jùhi kuhaj, y preczedyeno pì: pro- batum.

Kad je chlovek trom y tesek sivot. Czindòle v-Majushu sznasno operi, zrési drobno, y poszùshi na szénczi: ovo kakti tēh kuhaj y pì po jutrah za 1 Mészecz, za jednu ali 2 shalicze kavinzke, kuliko z-dve- mi perztmi prijeti moresh: z-vodùm vsza tromozt iz télasze potegne.

Glave bol pretirati. 1. Jajcze prepe- cheno razkolyi, vszaku ztràn z-oreskom naztruganem ali naribanem poszipli, y na ztràn szlépoga oka privesi.

2. Lanye golubov domàchéh, y jader- ke brezkvine ztúczi, priredi flaster, y na szlépa oka metchi.

3. Gnyilu Jabuku nalichi na czanyek, y na chelo vesi 2 ali 3 put.

4. Kord. Benediktu na vodé kuhanu na glavu vesi 2, ali 3 put: ali y ovu travu vu vinu mochenu pi: ali: na shalatu pri-redyenu jéch.

5. Belanyek jajcza 1, ali 2 zméshaj z-olyem rosnem, y vodùm rosnem: pridaj malo Shafrana, zmeshaj vsze, namochi czanyu, y na chelo vèsi, y chez szlépa oka.

6. Majorana, rugane meticze, babje dushicze ztùczi zkupa vu musàru, flaster na czanyu nalíchi, zatém razbéli novi czigel, vgàszí z-jakém ocztom, na ovom szumporu flaster natòpi, y na bolèchu glave ztràn privèsi.

Proti széczu v-glavé. Szécz je, kada ober ochih nekaj bode, kak dabimû ochi van zkochiti hotele: proti tomu: 1. Cherenlencza liztje na ocztu zkuhaj, y vèsi.

2. Kàdi glavu, y strihaj z-tarakszakom y Flùszrauhom.

3. Kureche lanye na szvoji vodé razmochi, y na zatilyek vesi.

4. Tri put 9 zern perpra z-devetemi chehulami cheshnyàka ztùczi, pridaj belànyek jajcza, meshaj, vu poveszmo zavì, y na teme vèsi.

5. Borovicze, 9 jaderkéh brezkvenéh, széme béloga maka, majorana y perpriske, kalinovoga zernya, y belànyek jajcza z-ro-snum vodùm méshaj, y oka szlépa vèsi.

6. Szùhe ruticze ztùczi na prah, pridaj rosnoga ali vùzkoga oczta, osmekni chez czanyek, omochi nutré czanyu, y glàvu vesì: vechput ponovi.

Proti glàvoboli od seludcza. 1. Shalate ztùczi, osmekni, pridaj oczta, omochenu czanyu vesì: kaksze poszushi, drugo premeni, y t. d.

2. Ztùczi jaderkéh brezkvenéh, zméshaj olya y oczta, napravi flaster, y vesì glàvu.

Proti omilyaviczi v-glavé. 1. Zmochi glàvu z-vodùm Lavendule (Spikinarde).

2. Svechi vu vuztih vechput kimlin, koriander, dugo v-zubih dersèch.

3. Meczely szuheh chréshenyh y pol meczlya kumina ztùczi, y jemlyi za nosnu spiczu v-jutro, ob poldan, y vecher.

4. Bosje drevcze, ali: divji zipper (abrotanum) vu vodè kuhaj, y glàvu obla-si, je proti gingavòche, y glavoboli.

Proti vertoglavozi. 1. Vu pilo y jélo méshaj Kordu benedict.

2. Noszi na glàvé kapiczu z-kertovemi kosiczami podztavlyenu.

3. Széme koriandra 2 dni v-ocztu mochì, poszushi, y vechput dvechi v-zubih: ali ztuchenoga na kruhu z-vinom polejaném poszipanoga na zpodobu terhéta jéch, jachi glàvu y seludecz.

4. Od beloga tersza, ili Beline vodu na protulétje, kadasze rése, vu pilo zmeshaj: ali iztoga tersza rozgve z-vinom po-

skroplyene ztùczi, chez czanyek osmekni: ali: vu czanyu zavi, vu vinu mochi y vechputi pi.

5. Salfie czvét z-czukrom dobro ztùczi, na szunczu trujaj: ali: pri ognyu kuhaj, pridavshi chiztoga meda, y ovoga vszaki dàn za sliczu pojéch.

Proti gluhoté. 1. Sùch ovna (za musku glàvu: ali: ovcze, za senzku) z-mlékom senz kém zméshaj, y vùho zalévaj, dabisze gluh rodil, prechùje.

2. Z-zczalinum (od sivoga Zajcza) vùho zalévaj.

3. Machkine zczaline 3, 4 kaplye vu vùho napùzti.

4. Zelènoga zelya ztùczi, osmekni, prilej toploga vùna, y kad idesh zpàt, z-to-plem zalévaj.

5. Z-kiszelicze osmekom zalévaj.

6. Namochi v-sganiczu, ali: jaki oczét, bezgov czvét, omochi pamuka, y vu vùho mechi.

7. Sùch Jazvecza, osmek netrezka, y mléko dojèche déhecza zmeshaj, y napuztchaj.

8. Cherlencza osmek z-senz kém mlékom zmeshan napuztchaj.

9. Deni vu lonecz oczta, pokri z-korum kruha, omasi z-téztom: vu szrédi né kòre luknyu narèdi, y nuter trahtùra màloga naszadi, y odzgor luknyu zatekni: pùzti na serjavki kìpeti: odmekni, trah-tura luknyu odpri, naztavi vùho, z-gla-

vum okolo zakritum: y pùzti on szumpor
vu vùho.

Proti szlabomu chujenyu. 1. Boro-
vichno olye na pamuku omochi, y vu vùho
mechi: ali: 3, 4 kaplye napùzti.

2. Pelina na vodé ali vïnu kuhaj, y
vu poszudi kakovi vuho banyaj.

Kómu czurì iz vùha. 1. Salfie ztù-
czi, osmek vu vùho zalévaj.

2. Szok od lèche vu vuho napùzti.

Kad vu vùhu shumi, ali zvoni: 1.
Osmek od povertnicze vu vùho zaléj.

2. Osmek od cziklye napuztyaj.

3. Z-olyem mandalzkem zalévaj po
kaplyu.

4. Pelina zkuhaj na vïnu, ali vodé, y
v-kakvì poszudi banyaj vùho.

Akoszú chervi vu vùhu. 1. Komina
ztúczi, chez czanyu osmekni y napuztchaj,
poczerkaju.

2. Pelina z-brezkvenemi jaderkami
ztúczi, preczédi, y napuztchaj.

Proti ochiboli. 1. Jajchev bélànyek
z-malo czukora zmèshaj, pridaj 3 kaplye
olya, namochi czanyu, y kad zpàt idesh,
privesi na bolèche oko do tretjega.

2. Jajcze vtverd zpeczi, razrési, szré-
dïnu z-sganiczum poskròpi, y med czanye
privesi.

3. Ztúczi pelina, zmeshaj z-belany-
kom jajcza, y privì chez nòch.

4. Litztje tunye kùhaj na vodé, y zpi-
raj ochi v-jutro y vecher.

5. Trave szladkoga Jànusha, Salfie, ruticze, chelidonie (czindole) vertnéh cherleneh ròsh ($\bar{a}a$) na cherleném vînu ztrùjaj na tri pùt: pervi pùt bude farbe szreberne: drugi pùt zlàte: tretji béle: ovoga vîna v-jutro y vecher po 5, 6, kaplyiczh v-ochi napùzti, pohaszné na pol szlépomu.

6. Litztje ruticze, opiha, y szladkoga Jànusha ztùczi, osmekni chez czanyek, y vu ochi napùztchaj po 2, 3, kaplye.

7. Prepelicze màzt trujaj na szunczu vu zteklu, y malo v-ochi napuztchaj, szlépi vida zadobiti hoche; vechput z-kushano, *proti mreni* navlaztito, ako y menkovéh jeterh, na szunczu ztrújanéh, zkupa primeshash, y na naj jakshem szunczu 3 mesecze trùjash, potlam v-drugo zteklo prechedish, ter vu mrenazto oko na gumbashniczi v-kùt oka od nosza vsàki dan napuztish, szegurno mréna prejde.

8. Jajcze, kak od kokoshi odpàde, deni v-jaki oczet, chez 24 vure jajcze zvadi, ter ovoga oczta na gumbashniczé vu oko napuztchaj, kak gore, dok mréna prejde.

Kadszú ochi kervàve. 1. Jajcze cherne kokoshi mochi v-jakém ocztu na szunczu, dok lupina omehksha, prederi kosiczu z-iglum, y z-onum vodùm, van czurèchum, masi.

2. Naribaj szredìnu béloga kruha za 5, 6 slich, naléj z-kozjem, ali kravjem

mlékom, da nebude gùzto, niti preredko, pridaj Shafrana $\frac{1}{2}$ kvintl: kuhaj, doksze kasha nachinì: zatém 2 czéla jajcza nuter ztrùplyi, ter kaj naj vrucheshe terpeti moresh, med dve czanye nalicheno privijaj. *prbt.*

3. Bélanyek jajcza z-rosnum vodùm zméshaj, zavi vu predivo, y chez nòch na ochi privijaj.

4. Na kosziterni ali czinyazti zdeliczi belanyek jajcza z-malo Shafrana y grudiczum jaluna tak dugo méshaj, doksze kasha naredi, y kad zpàt idesh, na ochi vèsi. *pb.*

5. Kúhaj na vodé cherlene rose, ostro osmekni, y toplo goré mechi, kervavòchu vàn potegne, y bol preztane: zatém jajcza bélanyek z-rosnum vodùm y jachmena melyum (na guzto szito preszejanum) zméshaj, y zasmèch na ochi vèsi.

6. Lizte hraztove 2, 3, vu vodé namochi, y ober ochih na chelo privèsi, y vechput premèni: hoche pohasznéti, akszû od vruchìne zapechene ochi.

Za ochi czurèche: 1. Liztje zeleno jagnyeda v-ocztu kuhaj, y na chelo vèsi.

2. Korene, vrasji griz zvàne 3, 4 zkup zvèzane na golom vràtu obeshene noszi.

3. Cherne kokoshi 3 jajcza zméshaj, posziplyi z-jalunom zesganém, chez chizti czanyek osmekni, y ochi zpiraj.

4. Ruticze ztùczi, z-medom y ocztom zkúhaj, y flaster, kad zpat idesh, na ochi vèsi *pb.*

5. Z-melye pshenichne, y vode rosne, ali druge chizte flaster nachini, y med 2 czanye tenke na ochi privijaj.

Za temen vid, y pogibel szlépote.

1. Povertniczu zgora odrési, zdúbi, deni nuter malo szoli, na nyu meda, pak malo szoli, na nyu meda, doksze shuplina izpurni, nazad odrézanu ztran priklopi, y z-prejum obvési, zakopaj vu ilovàchu: tretji dàn zvadi: vodu nuternyu v-zteklo zpravi, y vszaki dàn po nekoliko kaplyiczh v-ochi napuztchaj. — Pazi, da szoli nebude prevech.

2. Ztúczi ruticze vu musaru, pridaj tuliko ztuchenoga czukora, zméshaj, y vechput chez dàn, za lesnyak vu vuzta metchi.

3. Roszu juternu iz ruticze vu zdeliczu ztepi, y nekoliko kaplyiczh napùzti, y z-nyum zpiraj.

4. Ztúczi liztje czentaurie (*Szvedercz*, ali: *Zlaticz* nekoji zoveju) osmekni chez chizti czanyek, y po 2, 3 kaplye v-ochi napùztchaj.

Proti mrèni na oku. Iz friskéh dobro zréleh orehov nuternyu od jaderkih koscizu olùpi, poszushi, y na prah zteri, pridaj ztuchenoga czukora aa (t. j. *jednaku méru*) chez guzto szitcze preszėj, y ztém zapuhavaj chez pero: to vechput chinèch mrénu raztepesh. — Ako je zbog ztarozti, ali drugoga zroka debsha mréna, mòra biti yech kosiczh orehovéh.

Kada ochi szerbé, szok y lizt opiha z-dobré^m vinom zméshaj, naj ztoji vu zte-
klu, ali loncheku jeden dâⁿ, y ztém peri ochi.

Akoje jezik ranyen, operigâ z-ocztom, szâ^{ma} jajcza jé^{ch}, zatém liztje ruticze gu-
zto svachi, ozdravé, ako je na pol ranyen.

Proti zubnoj boli. 1. Korena sparge
dan 7 Malomeshnyaka zkopaj, poszúshi,
na prah ztúczi, y na bolèchi zùb deni,
hoche izpazti. — Pazi, da na zdravoga
nedenesh, drugach on izpade.

2. Lavendule na jakom ocztu zkuhaj,
y oczet vechput v-zubih dersi, kak toplo
terpeti moresh.

3. V-lonecz czinyazti narési gyumbè-
ra, pridaj malo jaluna, nalej z-bélém vi-
nom, kuhaj pokrito pod riglyum y dersi
po 1 ali 2 shlicze na bolèchem zúbu, kak
toplo terpeti moresh: kadsze razhladi, zplyu-
ni, y drugo vzemi.

4. Deni na sliczu sganicze y ztuche-
noga gyumbera, ter chez pero, na obo-
dva kraja prirézano na onu noszniczu k-sze-
bi vlèczi, na kojoj ztranije bolèchi zùb,
drùgu ztràn nosza zatiszni. *pbt.*

5. Verbov koren na ocztu kuhaj, y
zube zpiraj.

6. Salfiu na jakom vînu mochi, ztù-
czi, osmekni, zpiraj meszo okolo zùbih.

7. Pòl glavicze cheshnyaka ztúczi vu
musàru, pridaj Shafrana ztuchenoga za
nosnu spiczu, flaster deni na pulzusho
ruke one, na koje ztrani zùb boli.

8. Z-gumiom, ili: szmolum od boro-
vicze zùbe kádi.

9. Voschine od szetja pchelh osmikane
kuhaj na vodé, razbeli sivecz kamen, ovu
vodu po nyem vlévaj, y szumpora vu vu-
zta prejimlyi.

10. Pepel preszejan na ranglyeku zvrù-
chaj méshajuch, y med czanyami pride-
belemi na bolèchu ztràn prememczé de-
vaj: zùb chuhne, lícze málo oteche.

*Proti zubnoj boli od vuhkòche zro-
kuvàni.* 1. Sganicze, navlaztito, ako more
biti, od Melisze, naléj sliczu szrebernu, pri-
daj ztuchenoga gyumbé a, nad serjavkum
pùzti zakipeti: zatém jeden globushecz iz
pamuka omochi, y vrùche na zùb mechi,
premenyaj, kadasze ohladì. *pbt.*

2. Ztùczi Cheshnyaka, zkuhaj na ocztu,
omochi globushecz pamuchni, y na zùb
toplo mechi: moresh takaj ovoga oczta za
sliczu vu vuztah dersati, y vechput zplyu-
nuti. — Ovo je naj bolshe vrachtvo, kad
bòl od zime dojde.

Proti zubnoj boli od shupléh zubih.
1. Percze, ali ono, zchémsze zubi betka-
ju vu Burbaum olye omochi, y 2, 3, ka-
plyicze vu shupli zùb zpuzti.

2. Chernoga Vraticha korènye kuhaj
na vodé, y onu vodu, kak terpeti moresh,
toplu vu vuztah na bolèchi ztrani dersì.

3. Olya iz papéra napravlyenoga na-
puzti vu shuplinu zuba, ali pamuk omo-
chen

chen nuter deni. — Olye iz papéra déla-
sze ovak,, pol arkusha papera zvini povdus,
kakti paliczu, malo debshe od palcza mus-
koga, prìmi pri kraju z-viliczami, na dru-
gi kraj, koi debshi biti mora, paper vusgi,
kraj, kojega z-viliczami dersish, naj nad
tenyer viszi, dim ondé prehadyal bude, y
olye od papera na tenyer kapalo : koje
z-pamukom poberi, y na zub deni.

Cherva vu zùbu zkonchati. 1. Kùhaj
korenye Tarkùna (*radices Pyrethri*) za 1
kvintl vu dobrom bélom ocztu y vruche,
kak moresh terpeti, vu vuztah dersi, vech-
put premenyaj, y cherv van zpade.

2. Ztúczi pelina y plyuchnyaka, osme-
kni y napuzti vu zùb.

3. Venecz cheshnyàka narési, kakti
duhàn, y pushi: cherv vczerkne: *pbt.*

4. Drach drobne toricze (*Agrimonia*)
na ocztu kuhaj, doksze pòl pokùha, y to-
plo dersi na oné ztrané, gdé je shupli zub:
cherv vparne, ali van izide.

Ako meszo okol zubih boli. 1. Gali-
cza za grahovo zerno raztali vu cherlenoga
vina dvéh kupiczah, y zpiraj.

2. Z-modrem kamencheczem (*kakvó-
ga Latini prodávaju*) meszo riblyi: ovo
y za prische na jeziku haszné: ar, akosze
2, 3 pùt nariblyu, takiñh nezàne. *pbt.*

Proti gnyilòché okolo zùbih, y boli.
1. Schukinéh zubih nekuliko, jaluna, y
puseveh hisiczh $\bar{a}a$ zesgi na krovném, chré-

pu: ztuczi na práh, y gúzto riblyi zube z-perztom, ali skerlatnum kerpiczum: chudnovito pomore.

2. Z-meticzum vu ocztu kùhanum zpiraj gnyilo meszo.

3. Z-presgànum berszum meszo riblyi.

4. Z-friskum sulfium meszo gnyilo okol zùbih riblyi.

5. Z-pilyevinum Jeszenovoga drèva riblyi gnyilochu do kervi.

Akosze zùbi treszeju. 1. Hrena ztuczi, deni v-zteklo, naléj z-ztárém vinom, za fertaly naj ztojì dobro pokrito: ztém guzto zpiraj, y v-zubih dersì.

2. Litztje kupinh vu vínu kùhaj, zpiraj vuzta, zube jachi, sznasi od gnyiloche.

Ako oteche licze od zubne boli. 1. Kuhaj sulfiu, fige, y czukor na friském mléku, toplo vechput gerglaj: ovo y proti nuternyem prischem haszue. *pbt.*

2. Kàdi licze z-dalka z szmolum *storax* zvanum, y fluszrauhom.

Chuvati zube od vszàke boli. Kada goder preztànesh jéztì, zùbe zperi z-vinom, ali vodum, v-jutro z-ocztom y mlachnum vodum: y zchiztem tenkem czanykom zbrishi:

Da zùbi cherni pobélijù. 1. Bersze presgàne ztuczi, y nye riblyi.

2. Z-serniczami rakov ztuchenemi riblyi: dobro je pridati y béloga gyumbéra.

3. Plovnoga kamena, ili: tofa (*pumex*) roga Jelenzkoga, ribje kozti, y

cherlènéh koralov, \bar{aa} ztùczi na pràh: y zùbe vechput riblyi.

Kadaszú vuztnicze izpùczane. 1. Szladkéh mandàlh, malo sutoga vojzka, y maztiksza ztùczi, màzt napravi, y vuztnicze masi.

2. Z-guzkinum maztjum vuztnicze masi.

Szuprot Fluszom y zubnoj boli. Chesnyaka 3, 4 chehule z-lusdyinum, salfie, perpra 3 zerna, borovicze 10 zernh ztùczi, na ocztu prasi, y za sliczu toplo, kak moresh terpet, v-zubéh dersi, ribaj vechpút.

Proti kervi hitanyu. Litztja Lipovoga z-szversjem y czvétom na Ivanye blagoszlovi, poszushi, ztùczi na pràh, z-jachmenom vu vodé kùhaj, y pì.

Kerv iz nosza czurèchu ztavitì. Suhku kozt iz zatilyka Krapa deni na zatilyek.

Kada je glàva od hunyavicze shumazta. Trotinye széna na vodé zakipi 4, 5 pùti, ter zverhu one tople poszude vesz pokrit z-vruchem szumporom nakadisze, dasze zpotish.

Grinte iz glàve pregnati. Vodù chernoga konya v-lonecz prejmi, y z-nyum krazte do kervi riblyi vechput. *pbt.*

Za lehki porod. Chreva angvile, t. j. plùcha y jetra z-tiha poszushi, ztùczi na prah, y za smehchinu jednoga grosha daj rodèchi popiti na vodé. *pbt.*

Od zimlyicze. Korde Benedikt. Centaureæ, Spichaztoga Terputcza, y Koko-shinyaka, koi po pùtéh, y dvorischah ràz-te, \overline{aa} za jednu shaku namochi vu ztaro vino: pred zimlyiczum deni kuhat, kadasze po 2 perzta pokuha, osmekni jako, y za kave shaliczu pred zimlyiczum toplo popi: détetu na vodé zkuhaj, y to vszigdar pokrito: do tretjega szegurno oztàvi.

Proti szuhomu Betegu (Hektiki) 1. Mléka polich, kaksze podoji, deni kuhat, nepreztanczè meshaj 8 ali 10 vùrh, dok guzta kasha, kakti tezto poztàne: onda zva-di, y na szunczu poszushi, ter na práh ztuczi, ovoga praha po 4, 5 pùti chez dàn jemlyi, y kada v-nochi kashely prìme.

2. Vu Novinah Poszunzkéh Diachkéh léto 1819. 2. Febr. píshesze: *Divojka 13 lét*h ztara bila je tak szuhobetesyiva, da Vrachitel Friz je nyoj szmert odszudil: doshla je nekoja baba, koja iz ovoga doszùdyenya szmejùchasze, nyu je prijela vrachiti: *Vze-la je polich herdyave pìve vu novom lon-czu z-drachem plyuchnakom* (pulmonaria Officinalis koi vu Travnu y Rosnyaku po gori, y lozi beresze) pridajùcha béloga meda za 1 grosh y 1 shaku poszeih pshe-nichnéh, loncza jako dobro pokrivsha, tak dugo je kuhala, doksze je pol pokuhalo: kadasze je ohladélo, je chez chizti czanyek preczedila, y v-zteklo zpravila: y ovo betesniczi za navadno pilo dàvala, y nyu zevszema zvràchila: koje Divoj-

ke mati potlam z-tém pilom y vnoge druge je Hektike oszlobodila.

Za veliki beteg, y Frasz. Iz ztàréh velikéh Lezkih naberi lepka (najdesze, kakti na hraztu) liztje y szversje poszushi, zkoshi, y kakti tēh kuhaj, ter po 2 shalicze vechputi pì.

Proti Kukczu. 1. Z-Jajchevém bēlanykom ono mézto dobro namasi, y nyega goré privesi, doklamsze naduhne: zatém pepela od rozgvih sesganéh deni v-jednu kupiczu, z-vodùm nalej, y on kotrig nutré dersi, doklamsze mehur predere (ak je vekshi kotrig, to v-zdéli biva).

2. Z-lanyem chlovechjem toplem vesi.

3. Hrena naribaj, z-ocztom zméshaj, y goré vesi.

4. Z-sabjemi jajczi (mréztom) iz mlàkh na protulétje vzètemi privijaj.

Proti kurjemu oku na ruké. 1. Kada mészecz dolé ide, natergaj hel-dovoga liztja: kurje oko z-iglum raztergaj, y z-liztjem dolé zmir ribaj, dok do sivoga dojde. *pbt.*

2. Kosiczu Szlaninzku goré vèsi, dok omehksha y prejde.

3. Cherlencza na falatcze zrési, oszoli, y na olyu frigaj, moresh y duhanovoga korena pridati, da kakti most poztáne, zatém szlamu od kolencza na kurjem oku zesgi, y on cherlencz goré vèsi.

4. Szlamum od kolencza zesgi kurje oko, ztuczi hréna y mustarde, y kakje veliko kurje oko, goré vèsi.

5. Czikoriu divju z-szemenom zkupa na povni prasi, oszoli, pridaj szalitra y hrena, y goré toplo mechi.

6. Netrezka, kakje lízt shirok, na dvoje razkolyi, y na kurje oko nekuliko dan devaj, hochegâ z-korenom zvléchi, y onda moresze zrézati. *pbt.*

7. Pechenoga pischeta vrúche oko goré mechi. *pbt.*

Proti lishajem. 1. Z-onum penum, koja iz dréva gorúchega pischi, masi.

2. Masi z-oném oztankom bélanyka, koi oztàne, kadasze iz jajcza zvàdi sutanyek y bélanyek.

3. Masi z-oném mozgom, koisze iz vùha zvadi; ali; teschum szlinum.

4. Szvinyzko lanye na pepel zesgi, z-tvojum vodùm zmeshaj, y masi.

5. Jajcza tverd pechena razkolyi, deni v-povnu nad serjavku, nagni, dasze more màzt czéditi, y z-nyum masi.

6. Plahticzu Majke Bosje ztúczi, y z-nyum masi.

7. Z-tintum masi: ali; *Schavjaka* dracha y korena ztúczi, osmekni, masi.

Proti szerbeschiczi. 1. Ztúczi Klincheczov, Shafrana, szoli, zméshaj z-belanykom, y flaster goré mechi.

2. Prasi jajcza na ocztu, y goré mechi.

3. Jaluna ztuczi, vu vodé raztali, y peri, ali: omochi czanyek, y riblyi.

4. Korènye kiszelicze na vodé kuhaj, y ribaj, gde szerbi.

5. Z. teschum szlínium dobro je na-
tréti.

Szuprot Szràbu. 1. Ztùczi svepla z-zta-
rém szalom, y szoljum, pridaj razszola,
y putra, y z-tém masi.

2. Cheshnyaka, porcza, y cherlencza,
borovicze y szala ztùczi, kuhaj, y hladnem
masi.

3. Szala ztaroga preczvri, prisziplyi
ztuchenoga svepla, vléj ovo v-jeden lonecz
tekùche vodè, y ostro méshaj, kadasze
ztàne, màzt poberi, y masisze.

4. Putra friskoga neszlanoga y terpen-
tina na sganiczi zkuhaj, 3, 4 dni naj po-
ztoji, y z-tém masi. *pbt.*

5. Z-olyem oréhovém guzto masi, po-
szushisze, y prejde. *pbt.*

6. Chemerike liztje y koren ztuczi, vu
vodè kuhaj, y guztosze peri.

7. Czvét svepla z-ztarem szalom, y si-
vém szrebrom méshaj, dok na kashu vu-
dri, pridaj velikoga korena zkuhanoga y
jako ztuchenoga, zméshaj, y po pregibi-
czah masisze do tretjega, y za vszakém
mazilom okuplyisze vu hladni ali topli vodi.

8. Velikoga korena v-ocztu zkuhaj,
ztùczi z-szalom ztarem, y sveplom, y
z-tém masi.

9. Neprani puter v-jedni zdéli v-troji,
ali chetveri sganiczi jaki dobro preperi,
vszaki put oczedyajuch, da ni kaplye neo-
ztàne, zatém pridaj malo terpentina, y
szalitra, drobno ztuchenoga, y vu olyu

olike raztalyenoga: vsza preméshaj, napravi mázt, y pri topli pechi szráb masi vechput, y za vszakem mazilom okuplyisze.

Kozicze iz obraza pretirati. Noge tetetche v-lonczu chizto razkuhaj, kadsze ohladi, mázt, koja zplava, odnemi: oztaľu vodu josh jeden pút prekuhaj, chez czanyek precédi, obrasz guzto peri, y izrovki zravnajusze.

Szuprot bradavkam, y kurjemu oku.

1. Verbov koren na ocztu kuhaj, y bradavke peri, predi z-toplum vodum omekshane.

2. Czitrone szòk z-szoljum méshaj, y peri, doksze poszushê.

3. Z-kervjum Mishjum friskum masi: ali: sivoga misha razdrápi y goré toplo mechi, hochesze zkoreniti.

4. Sivoga pùsa iz lupine znemi, poszplyi z-szoljum: z-onum pénum masi (koju v-zteklu chuvati moresh.)

5. Pavuchinh na bradavku deni, y vusgi, hoche do korena pregorêti ali: pavuchine zkupzpravlyene vusgi, y z-maztjum, koja iz nyih pojde, masi: ovo y iz lícza bradavke pretira.

6. Trávu *Vuchjak* zvànu raztergni, y z-onem szokom vechput masi.

7. Hrena, y mustarde v-musàru ztuczí, pridaj meda, y flaster na bradavku mechi. *pbt.*

8. Sívoga vápna z-szvojum vodum zméshaj, y na debelom goré mechi 4 nochi, v-jutro vszigdâr zperi, prejdû prez vszâke boli.

9. Bekovicze lîztje y czvét, y friskoga szversjà koru na prâh zesgi, na szito preszêj, nalêj oczta, ztrujaj dugo na szunczu, ali topli pechi: z-têm pepelom zaszipavaj bradavke.

10. Verbovu koru na pepel zesgi, z-jakém ocztom zmeshaj, y goré mechi.

11. Trâve *Tuszchak* zvâne ztûczi, osmekni, y ztêm ribaj.

12. *Chemerike* széme na prah ztûczi, y na bradavku mechi.

13. *Kurje oko* z-toplum vodum zmehchaj, zrèsi, kak dalyé moresh, y em-plastr. saponat. iz vrachnicze nalichi y goré mechi, kada szam odpade, ponòvi, chez 8 dân prejde.

Proti grîsi. 1. Vu cherlenom vinu ternyule y lîztje braztovo kúhaj y pî toplo.

2. Mezdre od jaderkêh orehovêh poszûshi, na prâh ztûczi, y v-jajczu vmâk kuhanem dobro toplo jêch: to izto haszne divji cherleni mak, koi po polyu razte, akosze poszushi, na prah ztere, y v-jajczu jê.

3. Dva jajcza z-medom, y zesganem jalunom na maszlu oprasi, y na tesche jêch.

4. Ilovache zesgi v-krusni pechi, kuhaj na vodé, dok omehksha, kada zemlya poszede, vodu odczédi, y pî.

5. Rakov na jakém Ocztu zkuhaj, lupine poszùshi, na prah ztùczi y po kvinticzu v-jutro y vecher na vînu pî.

6. V-cherleno vîno oreska naztrusi, y pî: vodèsze chuvaj.

7. Drenka szuhoga, ali ternyule kuhaj, y pî.

8. Cherlenéh shipkov zkuhaj na bélom vînu, preczedi, y pî.

9. Zajcheve kervi poszùshi, y na cherlèném vînu pî.

10. Seluda poszushi, na práh ztùczi: napravi z-vînom cherleném kakti teztò, y szùshi, da bude kakti szirov czigel, ztrusi y vu cherlenom vînu pî.

11. Sùti vodeni lilium zkopaj, poszushi, na práh ztùczi, y za nosnu spiczu barem 1 put na dån vu cherlèném vînu pî: ovo tira zlocheztu materiu, y vutrobu zapira.

12. Hraztovo liztje ztùczi, osmeknî, y pî.

13. *Sabjaka* zkuhaj, vléj v-drévèni musár, goré na golom szédi, doksze razhladi.

14. Lánye laztovicze na cherleném vînu piti haszné.

15. Rhebarbare koren czéli za 2 lote vu ztaroga vina polpolichu 24 vure trujaj: y pî: haszné y tropiczu toplu na terbuh metati y pomalom piti.

Vu grisé chujajsze vodè, kizeléh jeztvîn, y kajgoder seludecz prehladyùje:

naj bolye je cherleno vîno piti: — Po gri-si, da zevszema ozdravésh, y nazad vu nyu nevpadesh, deni v-vecher 3 lote *Man-ne* v-kupiczu, v-jutro v-topli vodé ztòpi, y mlachno pì.

Proti grîzu v-terbuhu. 1. Iz melye hersene omeszi pogachu 4 perzte debelu, zpeczi vu perhavki, po shirini razkolyi, ztuczi komîna, y posziplyi, nazâd ztiszni, y v-perhavki peczi: kadsze komîn dobro zvrûcha, zvadi, y predi gornyu, potlam dolnyu na terbuh deni, kak toplo terpeti moresh.

2. Sganicze, kuliko je zpodobno, z-olyem, y trémi kaplyami oczta zméshaj, y pì.

3. Babje dushicze (*Serpillum*) zkuhaj, y toplu na terbuh vèsi.

4. Lopùha (ali: *lanye golubov*) na bélom vínu kuhaj, y med dvémi czandra-mi na terbuh privijaj.

5. Prasi komîna, y v-saklinczu na ter-buh mechi.

6. Hebdovéh verhunczev za 2 vure na terbuh privèsi.

7. Salfie ztuczi, osmekni, y pì neku-liko puti.

Proti grîzu vu seludczu. 1. Jednu ali dve Narandye ogulyi, belu koru poleg sùte vanyzke zrési, szushi, ztùczi, y vu vínu pì.

2. Szùhéh béléh koriczh Narangye, y rakoveh serniczh, \overline{aa} ztùczi na prah: ztùczi jabuku, osmekni, zméshaj y popì.

3. Meticze rugane, y cherne vu vinu zkuhaj y pi: ali: ako rajshi hochesh, zrési, z-jajczi oprasi, y jéch.

4. Oreska zesgi na voscheni szvéchi, ztuczi, y pi na júhi.

Za hman selúdecz zesznasiti. 1. Manne 3 lote v-vecher v-kupiczu v-bélo víno namochi, y vu jutro popi.

2. Hebda zréloga zdruczkaj, koztchichke poszúshi, ztúczi, y za 1 czekìn smehchine popi.

3. Czukora 8 lotov, szladkoga korena 1 lot, gyumbera 4 lote, vsze ztúczi, na kruh poszipli, z-vínom polej, y pojéch.

Kadsze selúdecz zmekne, da ni mochí jéztí. 1. Pelina na bélom vinu zkuhaj, y v-saklinczu toplo, kak terpeti moresh, na selúdecz metchi.

2. Namasi jeden lonchich z-nutra z-maszlom, vusgi na terbúhu kudelyu, podvezni berzo goré lonchich, y tak dersi.

3. Shnitu kruha opechenoga z-korum toplu z-vinom polej, poszipli ztuchenem oreskom, ali klinheczi, y pojéch, vino popi.

4. Kokosji selúdecz osznási, poszushi, na prah zesgi, y vu vinu popi.

5. Polajcza, ali meticze poszúshi, na práh ztúczi, y na jajczu vmak pojéch.

Proti seludcza boli. 1. Czentauiu menshu, ali: pelin Rímzki na vinu pi.

2. Ruticze ztúczi, na bélom vinu zkuhaj, y pi.

3. Friskoga pelina za 2, 3 shake na povni z-vinom poskròpi, prasi na serjavki, y na selùdecz na czandré vèsi.

4. Cherne meticze, y pelina zkoshi, zméshaj 2 jajcza, hersenoga kruha hleb iz pechi zvadyenoga po szredini razkolyi, drache z-jajczy nuter deni, z-vinom 2 pút poskròpi, ztiszni nazàd kruh, y v-pech deni, potlam zvadi, y ztranke po redu, kak 'toplo terpeti moresh, na selùdecz metc'ai, da bude goré nóch, y dán.

5. Pelina na kozjém mléku kuhaj, y na tesche za 1 shaliczu pì, vszu hudobu hmàn seludcza odgànya.

Szuprot vulogom, koji nészú vkorenyeni. 1. Volovzkoga lanyà vu privelekem czinyaztém lonczu z-sganiczum zméshaj, narési cherlencza, putra, ali friskoga maszla, kuhaj, y z-tém flastrom vèsi, nebude ih vech.

2. Selvi nogu odrési takovu, kakova tebe bantuje, y z-kervjum masi.

3. Znemi kósu iz Jaztreba nogè takove, kakova tebe boli, y na tvoju privèsã, ako obodvé boliju, tak obodve ogulyi, y vszaku na szvoj kraj privijaj.

4. Dajszî po Vrachitelu z-lanczétum kotríg bolèchi gluboko vbozti, y kerv van ztizkati: ali: akoje mal, chizto odrézati.

Szuprot Vulogom zakorenyeném. 1. Belanyek na maszlu prasi, doksze zguztne, zatém verzi goré sutànyek iztoga jajczas:

zmeshaj, y prasi na jakem ocztu, y toplo metchi, kadé boli.

2. Olya y vina, \bar{aa} . ztópi, vzemi od ovcze friske vune, omochi, y toplo privijaj.

3. Iz hersene melye y sganicze flaster toplo goré metchi.

4. Metlikovine pushlec z na olyu kuhaj, dasze tretji dél pokuha, y masi, gdé boli: ali: grizi metlikovinu.

5. Czandre z-belém temnyanom kàdi, strihaj, y tople goré metchi.

6. Verbovo y béloga tersza liztje na bélém vînu zkuhaj, y peri v-jutro y vecher.

7. Sporisha (*Verbena*) korenya ztúczy ztarém szalom y szoljum, y gore metchi.

8. Schira (*atriplex*) ztúczy, priméshaj szalitra, meda, y Ocztu, y flaster goré mechi.

9. Hebdovoga korena mlada raztúcha ztebèlcza (*Ebuli calculi*) ztúczy z-kozjem lánym y toplo masi.

10. Trave, *teletcha noga* zvàne ztúczy z-lanyem volovzkém, zmeshaj, nalichi na czandru y privijaj toplo.

11. Deni na bolechi kotrig friskoga kravjega lanya.

12. Vodú, vu kojoj czvét y liztje Lipe dugosze je mochilo, vu kotlichku presgi, y pi: y zesznasiti télo vechpút potrebno je.

13. Divjéh pusekov sivéh, pizanáeh y herdyaveh z-lupinami vu músaru ztúczy, na czandru nalichi, y obvijaj.

14. *Oleo Cerae* podagram unge. pbt.

Proti neduhom. Plyucha Liszicze (navlaztito vu Szushczu vubite) szúshi na práh ztúczy, y za pol lupine orehove vu vínu pòpi.

2. Koprivh korènye na ztarém vínu kúhaj, y po jutrah pì.

3. Toriczh friskéh liztje v-nóvom lonczu zesgi, na práh ztúczy, y na júbi pí.

4. Jèsa v-lonczu zesgi, y on práh v-júhi, ali vínu jemlyi.

5. Guzkino lânye poszúshi, ztuczi, y na dobrom vínu pì: ovo pretira takaj suti beteg: (*Icterum*)

6. Isopa na bélom vínu kuhaj, y na tesche pì.

7. Fige na vodé kuhaj, ali: drobno grozdiche (*passulas*) Salfiu, Isop, Szladki Jànush (*anisum*) y hladno v-jutro, y vecher pì.

8. V-Rosnyaku naberi Betonike, Veronike, ognyenhecza (*hedera terrestris*) szamojela (*scabiosae*) terputcza, male toricze (*agrimoniu*) hraztovoga ztaroga melnya aa za 1 ali pol shake kuhaj na vode, y v-jutro y vecher pì.

Proti vruchini. 1. Liztja hrenovoga na opak oberni, silke zresi, da bude jednàko, y zadnyu ztràn namasi z-putrom friskem, y po 5, 6 dánh na terbut mechi. *pbt.*

2. Preszadyene verbe zesgi, sìvo vuglenye vgàzi vu vodé: y pì.

3. Ztúczy zelène borovicze, y zméshaj z-belanykom jajcza, nalìchi, dasze szerd-

cze, y slichicza pokrìje, ter v-jedni vuri tri pút premeni.

4. Vgàszì v-zdenchi vodé 2 ali 3 síve vuglene, hiti nye vàn, deni 1 ali 2 belanyke, prelévaj iz pehara v-pehar, y tu vodu pì. *pbt.*

5. Chernoga konya lanyo frisko osmekni, zaczukri, y na vodé popì *pbt.*

6. Repnoga szémèna, y koschiczh dinyh ztúczi, y napravi med czandrum osmikavajuch, y namakajuch, kakti *mandal-zko mléko*, y pì.

7. Ilovachu sùtu z-vodum omeszi, nali-chi na czandru, deni na podplatcze, sile od rùkh, y pregibicze pod kolenom. *pbt.*

8. Koschicze dinyh, bùchh, y mandalh ztuczi, smichi vu vodu omakajuch, y pì.

9. Bobovnyaka (ak je zìma, malo pri pèchi ztòpi) z-bélém vìnóm poskropi, med rukami dobro zteri, na podplate y sile rùkh privijaj.

10. Lèche za 1 shaku, jachmena pol shake, malo szladkoga korenyicha y neku-liko szúbèh szlivh kuhaj na vodé, y pì, preztàne vruchína, kakovagoder bude.

11. Iz czerove gayile kore osmekni vodu, y pì.

12. Rogoza korènye ztúczi, z-belanykom zmèshaj, y na persza, podplate y sile rùkh mechi.

13. Brezovo drévo, ali josh bolye lep-
kovo na brezi drévo kuhaj, y pì.

14. Sivéh rakov ztuczi, y na zatilyek
privesi, doksze kakti zvonyaju, onda pre-
meni.

15. Jaluna ztúczi, pridaj malo szopu-
na, belanyek jajcza, y osmek od zribane
povertnicze, y na zdenchi vodi zmeshano
pì: y Ruticzu na szlépa oka y pulzushe
privijaj.

Proti Shiatiki, ali: Ledovju. 1. Ztú-
czi cheshnyaka, zméshaj sganicze, y kri-
secza vechput teri.

2. *Boragu* na vodi kuhaj, y toplu pì,
y hladnu.

3. Szalom kache masi krisecza.

4. Czipely konyzku zteri, zkuhaj, mazt
poberi, y z-nyum krisecza masi: za senzku
bolye je od kobile.

5. Szopuna, lenenoga olya, y szala
Jelenzkoga na sganiczi zprasi, y krisecza
masi: josh bolye je, ako ov flaster podka-
disze z-skabiozum, y privijesze.

Kerv chiztiti. 1. Brezovo drévo, na
protuletje, kadje vu mezgi, prevertaj, iz
pera czév natekni, y prejmi czurèchu vo-
du, koju 6 pùt jedno za drugem pì: czé-
loga z-nutra chloveka ponávlya.

2. Kiszeliczu, ali Meliszu z-*Boràgum*
na vodé kuhaj, y po jutrah za shaliczu na
tesche pì.

Proti Verbanczu, pervich doblyenomu. 1. Zajcza v-Szushczu z-nosem zakolyi, vu kervi rubecz omochi, poszùshi, y z-nyim Verbancza zavijaj.

2. Szvojum vodùm czandre omochi, y obvijaj, kadsze poszushi, ponovi.

3. Z-Temnyanom bëlém kàdi, nego ogeny zdalka dersi, y czandru nakadi, y goré privesi.

4. Falat novoga czigla, koi josh ni bìl zmochen, ztuczi, na szito guzto preszej y ztém zaszipavaj, z-czandrum obvijaj, y na toplom dersi.

5. Nekoji z-melyum hersènum toplo zaszipavaju, y z-modrem papérom obvijaju.

6. Z-Rosmarinom ztuchenem zaszipavaj.

7. Zteri béle fine krajde, y zmeshaj z-olyem, pridaj malo kafre, napravi màzt, na modri papér nalichi, y obvijaj.

8. Zkùhaj sporisha, y nad szumporom pokrito dersi.

9. Melinzkoga práha precz preszèj, z-bezgovum szrédnyum korum na povni prasi, y z-toplem vesi.

10. Kerv chernoga praszczà od szerdcza preczèdi, poszùshi, na práh ztùczi: na jeden paper, kak je podplat noge, velik meda nalichi, ztém prahom posziplyi, y na podplat one noge, gdeje Verbanecz, poztavi, chez 24 vure ogeny ván zvléche.

11. Olya olike, y orehovoga z-bélanykom zméshaj, y masi.

12. Verbancza z-medom namasi, y z-prahom verbovoga liztja zaszipavaj.

Szuprot Otoku Verbancza. 1. Hebdovo korenje, kuliko béloga je, operi, ztúczi, osmekni chez czanyek, osmek vu lonchichku pri serjavki kuhaj, doksze zgúztne, y z-tém otok masi.

2. Basulya béloga na práh ztúczi, namasi otok z-olyem olike, y z-tém prahom zaszipavaj.

3. Kafre 2 lote ztúczi, y 2 shake zrélé borovicze, namochi v-polich sganicze, y na zpodobu vanykushcza goré metchi.

Proti otoku noge, ali ruke. 1. Golubov lanye ztúczi, z-melyum Jachmena zméshaj, pridaj oczta, y flaster ov toplo chez nòch na otok vèsi.

2. Bivolovo y kravje lanye na ztarom vènu kuhaj, doksze zguztne kakti kasha: y toplo na otok mechi: aksze preztàni, y tam mechi.

3. Ztaro szalo czvri, z-tvojum vodum zmeshaj, czanyu omochi, y tak 3 dni obvijaj: zatém iz Vrachnicze z-belum maztjum masi.

4. Z-liztjem hebdozem iz verhunczev vèsi.

5. *Jelenzki jezik* travu na vènu bélom kuhaj, y obvijaj.

6. Pshenichne melye preszėj, pridaj olya y malo vodè, zkuhaj, masi czandru, y toplo privijaj.

7. Kerfulicze y netrezka, $\bar{a}a$ ztùczi, osmekni, pridaj tuliko oczta, zkuhaj, y oblàsi.

8. Ztùczi borovicze, y goré privijaj; ali: Lipe liztje ztùczi, poskropi, y na otok poztavi.

9. Kravjega y ovchjega lanya poszùshi, na prah ztùczi, zatém lobode ztùczi, osmekni, ztém prahom mèshaj y goré mechi: dobro je y szira Kozjega goré metati.

Ako gdo opade y pobijesze. Naj ztùche raka sivoga, osmekne, y popije.

Proti slezdi, ili: koritniczi. 1. Korenye béloga szléza na vodé kuhaj, voðu odczèdi, y na mléku drugòch kúhaj, kadje mehko, nalichi, y czanyek goré deni.

2. Korenye Rogoza z-szalom ztùczi, na czandri goré vèsi.

3. Korènye peszjega luka, y lopùha korènye ztùczi, y goré devaj.

Szuprot szlezeni. 1. Jeszenove kore szrédnye, malo Shafrana y szladkèh koriczh kuhaj v-czinyàku na bélém vïnu: chez nóch pokrito z-korum kruha deni vu perhavku: y ovoga za kupiczu vszaki dán jeden ali 2 tjedna na tesche popi.

2. Z-maztium szléza béloga ali chernoga szlezenu masi.

3. Travu, *Volouzki Jezik* (Buglossum) kuhaj, ali barem za 3 vure na vo-

dě mochi, ter v-jutro y vecher pì do 7 danh.

4. Széme leneno na bélom vïnu kuhaj, deni v-saklinecz, y vesì na szlezenu.

5. Zobene melye z-bélém vinom zméshaj, nalìchi na czanyek, y 5, 6 pùti v-jutro y vecher goré mechi.

6. Jelenzkoga roga naztrùsi, na belém vïnu zkuhaj, doksze tretja ztrán pokuba, y vechput pì: ali v-juhi vzemi vechput 2, 3 kaplye suchi Jelena.

7. Lìztje jalshevo jako teri, y z-nyim oblàsisze: y tak oblosen hodi, haszné ne szamo proti szlezeni, nego y proti otoku.

8. *Màzt za szlézenu*: Béloga y chernoga szléza korènye, y lìztje vszako poszeb ztùczi: zemelyzkéh tikvih, y Sporisha korènye y lìztje vszako poszeb ztùczi: ztòpì v-ranglyeku na serjavki putra y szala aa: t. j. jednako; deni nuter ztuchene drache, méshaj, dasze neprigoriju: kada vu sze màzt potègneju, vsze chez czandru dobro osmekni, drache odhiti: na ovu màzt frìsko drùgo goré rechèno ztucheno korènye deni (lìztja ni tréba) y prasi, kada màzt vusze potègne, y pak jako osmekni, zpravi vu zteklo, y ztém szlézenu masi.

Proti mozolom. 1. Iz hersène melye, meda, y malo terjáka flaster na platno nalìchi y goré mechi.

2. Z-Teletchum suchjum mozole masi, berzosze zavràché.

3. Olya tri fertalya funta, vojzka 4 lotte na ognyu raztòpi, pridaj $\frac{1}{4}$ funta rubr. minium: mészaj nad serjavkum, dok herdavo poztàne kak kava sgaua, odmekni od ognya, y meshaj, doksze ohladi, da véndar mlàchno bude: priszipliyì $\frac{1}{4}$ funta pshenichne stérke ztùchene, nazàd priztavi y meshaj za fertaly vure, zatèm odmekni, y pridaj Veneczianzkoga Terpentina 6 lotov, y ovak zmir mészaj, dok mlachno poztàne, onda vléj vu chizti musàr, 3 slicze olya olike, y $\frac{1}{4}$ lota kafre, ter jáko zribaj, y vléj na flaster: mészaj jáko, dasze kafre krépozt povszud razide: y zpravi.

Ov Flaster je oszebujni za rane tak ztare, kak friske, za razbite kotrìge, ztùchke, vszakò opechènnye: y jeden arcanum. pbt.

Proti materniczi, y madronu. I. Velestike friske, àli szùhe deni pod pazduhe, y na púpek, y korènye grìzi.

2. Olya, oczta, y sganicze z-meshaj z-oreskom naztruganem, y pì.

3. Vraticha szémèna ztúczi, y za pol slicze na sganiczé popì.

4. Brezovu nuternyu koru poszùshi, ztúczi, y z-oreskom na sganicze za I napershnyak pì.

5. Czvét gumbelie, spikinarde, y Hyczinta v-olye deni, na szunczu trujaj, y nekuliko kaplyiczh, kad tê prime, pogutni.

6. Muskaplèta na vînu v-lonchichku, z-korum kruha pokritom, zakipi, y kak to-plo moresh, pì.

7. Lanye guzkino kèlo v-szenczi po-szùshi, ztùczi na pràh, y za nosnu spiczu na bèlom vînu popi.

8. Osvenka v-sganiczzi dersì, y kadatè prime, pì.

9. Putra opranoga neszlanoga za 1 funt vu mészeczu Rosnyaku deni v-ranglek; pri-daj Melisze, meticze rugane, y cherne, polajcza, babje dushicze, liztja Vraticha, czentaureæ, ruticze, malo pelina, mach-kinoga zelya shirokoga, bosjega drévcza, Isopa, y spikinarde, aa: vszakoga za 1 sha-ku: naj vishe pako vzemi onéh sùtéh ver-tnéh ròsh: vsza ova zkoshi drobno, y po-szeb, zméshaj z-oném putrom, naj ztojè zkupa, doksze sùtéh ròsh dozta nabere (da-bisze nyih dozta imati moglo, tri dni dozta je ztati puztiti) zatém vzemi gyumbéra, oréska, muskapleta, kolmusza, kimlina, lorberovoga zernya, szladkoga Jànusha, y Bibergaal iz Vrachnicze (za 3 groshe, ali vech) vsza ova drobno ztùczi, y z-putrom rechèném zméshaj, drùgi dàn zatém pri krotki serjavki prasi méshajuch, dasze ne-prigorîju: potlam mlachno chez czanyek preczédi, y vu czinyazti lonchich, ali okru-glo zteklo zpravi. — *Ovo je oszebujno vrachtvo za materniczu, madron, y vsze nuternye zpodobne napazti: akosze za-preju vetri, y pochme kaj grizti, ove*

*mazti za kave slichiczu vu topli jùhi popi: on trop preczédyem dobro je na ter-
buh metati.*

*Koi je koliki podversen, mézto popluna najsze z lischijem kerznom pokriva: v-tjednu jeden dán vp. Petek, naj jé szamo povertniczu z-kruhom y putrom, ak je szlab, naj pridà 2 jajca v-màk. Ovak nekoj Vrachitel szebe od kolike y kamencza je zvrà-
chil, y dugo sìvel.*

Proti kamenczu. 1. Vu Vínu, ali Ocztu dersi boroviczu, naj menye dán, y nòch, y po jutrah 5, 6 zern na tesche vu zubih svàchi, y pojéch, pbt. glej ztolétni Kalendàr Th. Mikl. v-lizt. 135. ali: Boroviczu na vínu kuhaj: y vino pì, nyu jéch.

2. Leshnyakov lupine ztùczi z-jaderkami, na bèlom vínu kuhaj, y hladno pì: to izto y chreshnyeve koztchicze haszniju ztuchene, y na bèlom vínu kuhane.

3. Terputcza korenye szùshi, ztùczi, y pì: kameneczsze zdrobi.

4. Vode béléh liliumov ztrujane za 1 napershnyak popì.

5. Povertniczu odzgor odresi, zdùbi, nuter szoli deni, nazad zapri, chez nòch deni na zrak, v-jutro vodu iz nye na tesche izpì: to vechput chinech, kamenczasze mentújesh.

6. Linovu kerv prejmi, poszùshi, ztùczi na práh y vu vínu pì.

*7. Koschicze tikvene, y travu detelyi-
nu na vínu kuhaj, y pì.*

8. Povertniczu zribanu osmekni, y z-prahom terpentina pì.

9. Szmolu iz chréshenyh, brészèkh, szlivh (*machkin mèd*, ali: *gummi zovesze*) na bélom vînu raztali, y pì.

10. Murvé na bélom vînu, ali vodé kuhaj, y pì.

11. Korènye Sz. Pétra (*schiriczu zovej*, *saxifragia* diach.) jaderkih chréshnevéh y brézkovéh, rakovéh serniczh, borovicze, kervi kozlove poszúshene, vsza ztúczi na práh, y vu osmeku povertnicze tri dni v-jutro y vecher pì.

Koi kamenczu je podversen, prepréchigâ, ako: 1. Vodú iz Jagodh distillera-
nu vechpút pije.

2. Naj ztúche hrena, zavije v-czandru, omakne v-sganiczu, osmekne, y kad zpat ide, 1, 2 slicze gdagda v-tjednu pije.

3. Naj kuhanoga herdyavoga Chichka juhu szerche.

4. Naj ztúche borovicze, opiha, y pershina, y z-kruhom vechput jé.

5. Zajcheve koztchicze ober nõgh, *zkok* zvâne, naj ztúche, y vu vînu pije.

Koi vodú tesko púscha. 1. Rakove sernicze y brezkove jaderke naj ztúche, vu vînu kúha, y pije: ali: Litztje Pershina kúhano.

Szuprot gliztam. 1. Ruticze ztúczi, zméshaj meda, nalichi na czanyu, namasi z-olyem, dasze kose nepríme, y na pupek deni.

2. Széme zelyno ztúczi, y daj na vodé détetu popiti, glizte poczerkaju.

3. Daj détetu olya pelinovoga, podushì vsze glizte.

4. Cheshnyáka na mléku zakipi, y daj piti.

5. Pomerandych koricze ztúczi, y v-shaliczu ztoplyenoga vina deni, y zkup pí.

6. Terputcza széme ztúczi, z-medom zmeshaj, y détetu daj.

7. Kordu benedikta vu vînu kuhaj, pí, y nyu jéch.

8. Cherlencza zrèsi, vu vodé namochi chez nôch, y pí.

9. Shnit kruha opeczi, na vruchu poszipli oreska zribanoga, polej sganiczum, y jéch.

Szuprot zimliczé màle détczè. Oréshék jeden deni na chizt vrúch kamen, ogerni okolo serjavke, tak vendar, da oréshék nebude gorél, obràchajgâ guzto, dasze dobro zvrúchi: ondagâ ztúczi, y deni v-zdélú kosziternu: vlej goré i sliczu oczta, i sliczu béloga vina, pokrì za dobru vuru: to v-vecher daj détetu popiti: potlam najnejé, nit nepije, nego dobrogâ pokrì, dasze ztopì: ako nebi hasznelo, ponovi do tretjega.

Proti zimlyiczé vszakojachki. 1. Szvinchetu zaklànómu szerdcze razresi, onu kerv prejmi, poszushi, na práh ztúczi, y za nosnu spiczu daj na vodé popiti, kada zimlicza dohádyá.

2. Ròsh szunchenéh 7 zernh ztúczy na práh, y na bélom vínu daj zimichavomu nekuliko dánh piti, pak gâ jako pokri, dasze zpoti.

3. Hréna zriblyi, v-czanyi zavitoga v-sganiczu omochi, taki zvadi, osmekni, y daj popiti, kad zpat ide.

4. *Agrimoniu* ili: male toricze v-jakom vínu mochi za 1. dán, y popí.

5. Pelína, navlaztito Rimzkoga (*absynthium nobile, Romanum*) za jakoga chloveka tesinu 1 czekina ztuczi, 2, 3 vure vu vínu mochi, y kad zimlicza ide, popí za kupiczu.

6. Jaluna presganoga jakomu chloveku za smehchínu čekína daj popiti.

7. Jabuku zdúbi, z-perprom naszipliyi, zpeczi, y daj zimlyichavomu pojézti.

8. Sivu vúsh daj v-jajczu zimlyichavomu pojézti, oztávigâ. pbt.

9. Glizth 9 vu sganiczu deni, dasze podushê, y daj zimlyichavomu, kad zimlyicza dohádyá, tak da on nebû znal, popiti. pbt.

10. Bezgovoga korena szrédnyu koru v-bélo víno dán y nóch namochi, chez czanyek presmekni, y, kad zimlyicza ide, daj popiti.

11. Rake 3 v-zteklo vu vino naglavcze deni, dasze vtopê, onu mochvar od rakov zméshaj, y, kad zimlyicza prijemlye, popi.

12. Pelína y perpra ztuczi, mochi v-sganiczi, y pi, kadtê grábi.

13. Zkuhaj zobi, odczédi, deni vrú-
chu, kak terpeti moresh, na seludecz.

14. Korde Benedikt: zkuhaj v-bélom
vínu pod korum kruha, y kaj naj tople-
she moresh, pí: zatém lezi, pokrisze jako,
dasze zpotish, y zimlyicza prejde pbt.

Species pro theé contra Febres: R̄.
Cardui benedict. collect. inter 21 Jun, et
15 Aug. *Trifol. febril.* colligend. à 21 Jun,
usq. 15 Jul. *Centaur. minor.* cum floribus
Lalli et Scabios. colligend. à 21 Jun usq.
21 Aug. Ex his omnibus aa sumptis, con-
cisis et commixtis fit theé, quod more so-
lito coquitur, sacharo conditur: et ad mi-
nus 3 horis ante prandium et cœnam su-
mitur: antidotum speciale contra febres;
abstinendum à cibis nocivis, uti: bubulâ.

D É L IV.

§. 1. *Priréčhja Horvatzka.*

Ako Medved ima meda, imagâ y kam deti.
Aksze pervich nezgodì, mortsze drugòch
zhodi.

Bedàki niti znaju govoriti, niti muchati.

Berzomu konyu néje tréba oztruge.

Bog szvéti! dabi josh kruha imel.

Bolye je deszet krívéh odvezati, kak jedno-
ga pravichnoga obszuditi.

Bolye je malo, pak dobro, kak zlo, pak
vnogo.

Bolye je popitati, kak faleti.

Bolye je rechi: *Na!* nego: *Bogtî naj po-
more!*

Bolye je tebi, kadszû tî lyúdi jalni, nego
kada tê milujû.

Bolye je zto nadelyiti, nego jednoga po-
prosziti.

Bolshi je odpert nepriatel, neg zkazlivi
priatel.

Bràda kàse Jarcza, ne pako Mudroznancza.

Chez jedno vúho nuter, chez drugo vàn.

Chesza né na pìru, négâ nit po pìru.

Chesza ni, nitgâ Czar netrêbuje.

Chetveraszû vszigdâr obilnesha, nego mi-
szlimo: *Nasha léta*, nashi dúgi, na-
shi nepriateli, y nashe falinge.

Chiji je berzeshi kony, toga je y divojka.

Chijisze kruh jé, nyegova y peszem zpé-
vatsze mòra.

Chizt kakti flinka.

Czúczeek nezna, nego lajati.

Czuczec nezna za pogibel, dokmûsze vúha
nezalévaju.

Dabi mladeneecz znal, ztarecz mogel, le-
nyak hotel, nikaj dobra nebi bilo za-
puztcheno.

Daszî zaszel, kadszî szedlal, bìlbi dobro
doshel.

Détcza povédaju, kaj chiniju: ztâri, kaj-
szû vchinili: bedâki, kajbi ychiniti mò-
rali: szerdcheni, kajbi vchiniti radi:
pametni, kaj je chiniti.

Dober kokot redko je tùzt.

Dober szuszed pòl sivlenya.

Dobrobigâ po szmert poszlati.

Dobromu je dalko glâsz, zlocheztomu josh
dalye.

Domâcha vùsh negrîze tak, kak ztranyzka.

Drévo za mlada ravnatisze mòra.

Dúgi lâszi, kratka pamet.

Gdéje vnogo bàbh, déte je kilavo.

Gdéie vnogo réchih, malo haszné.

Gdé je szerda, je y miloscha.

Gdé je szrécha, né je pameti.

Glad vuchì délati.

Haritibigâ, pakmûsze nedati plakati.
Herdyaveczech je ali chizto zlochezt, ali jako
dober.

Hodi kakti na drotu.

Hodi kakti po jajczih.

Hodimû po volyé, kak vutlomu jajczu.

Hodi kakti pàv, nezna, na kojubi nogu
zta.

Ide z-kokoshmi zpàt.

Jedna kapa na dvéh glàvah nemore ztati.

Ishel je na zajcza, pak je vùka zegnal.

Izishel je iz konya na oszla.

Y dobroj mæchki znà mish vujti.

Y mæchek Biskupa gledì.

Kadé ni iztinzke lyubavi, ni nit pràve vér-
nozti.

Kadégâ ni vidéti, nigâ nit kaj vzeti.

Kadje gozpodaricza léna, nit drusina ne-
valya.

Kadje gòzt naj dragshi, onda naj odide.

Kad nima v-glavé, mòra v-petah imeti.

Kad nevalya kosa y kerzno, neizide niti
perèm dober.

Kad pochmeju v-gerlu gùczi igrati, za vrà-
tom je szmert.

Kad szlépecz szlépcza vodi, v-jamu obodva
opádû.

Kadsze prez razloga piije, pamet je z-Bo-
gom.

Kadsze jako oblachì, lehko y desdyì.

Kadsze szlanina nachme, guztosze rése.

Kad bùsh doma, onda gozpodúj!

Kaj na szerdczu, to na jeziku.

Kaj je Bog zpravil, chlovek naj nerazdrusi.
Kaj je komû szudyeno, biti hoche zpunyeno.
Kaj na véshala szúdi, nechese vtopiti.
Kaj je prevech, ni nit z-kruhom dobro.
Kajsze od machke rodi, vsze po mîshih
gledi.

Kaj je izkal, to je dobil.

Kajsze poszúdi, to ni prikázano.

Kajsze szíromáku dà, ni nigdár zgublyeno.

Kaj veliki zakrivéju, máli platiti móraju.

Kaj tri znáju, ztoih lehkó zezna.

Kakszi je prezterl, tak bude zpál.

Kakov chlovek, takvé réchi.

Kak doshlo, tak preshlo.

Kakovo sivrénje, takova szmert.

Kaksze igra, taksze pléshe.

Kaksze poszúdi, taksze vràcha.

Kaksze píta, taksze odgovárja.

Kakszû penezi, tak tergovina, y kráma.

Kak véter púshe, taksze ogerni.

Kashely szuhi szmert nazvéztcha.

Kaksze moresh odeti, taksze pretegni.

Kîsze szám hváli, mala mú czéna.

Kî píta, dalko zajde.

Kîje jachji, ta kobachi.

Kîtê opomina, za priatelagâ dersi.

Kîsze szerdi, szamsze bude zezuval.

Kîbi rad dvém gozponom szlústiti, nijedno-
mu nemre vgoditi.

Kîszî nedà dopovédati, nimû mochi po-
mochi.

Koi pri pútu zídye, vnogo ima mestrov.

Koi-

- Koisze na ludzku zdélu zanasha, vechput-
sze naztráda.
- Koi drugoga nagánya, zatrúdisze kak y
on, kôga nagánya.
- Koi hoche imet jajcze, kokodanye móra
terpét.
- Koi ima vérnoga szlúgu, ima blágo pri hisi.
- Koi pita, nerad dà.
- Koi rad pleshe, lehkómúsze igra.
- Koi na dvéh ztolczéh szédi, léhko med nye
opade.
- Koi zmir putúje, nigde neztopì mézta.
- Koi prevech izbira, redko kaj dobra dobi.
- Koi neche délati, naj nejé.
- Koi nerad dà, lehko zprichanye najde.
- Koisze na vrúche opeche, na merzlo rad
pushe.
- Koi nikaj néma, nikaj nemre dati.
- Koi naredbe van dàje, valya, daím on per-
vi naztáje.
- Koi szvôga czuczka obesziti hoche, lehko
vusìnecz najde.
- Koi duge zplacha, pobolshava szvoj imetek.
- Koi szam bésì, lehkogâ je tirati.
- Koisze med poszéje mésha, szvinyegâ po-
jedù.
- Koi ober szebe széche, trésche mù vu ochi
leti: ili: Kaj Dètely klyùje, na per-
sza mù pàda.
- Koi vnogo ima, vnogo y mòre dati.
- Koisze v-délo szilum ponudi, prez plache
szlúsi.

Koi more priterpeti, vszemû dobro hoche iziti.

Koi malo pita, néma vnogo odgovora.

Koi po lehkshe ide, dalye zajde.

Koi za vszéh zdravje pije, szam szvoje zapije.

Koisze szili neszuprotztavi, pravdu zgubíva.

Koi kani pticzu vloviti, neszme z-bichem puczati, nego povolyno pizkati.

Koisze po szebi nepozna, poznasze po pajdashu.

Koi je naj blise czirkve, k-Meshi zadnyi dojde.

Koi je szebi zlochezt, komû bude dober?

Koi kûchi, nyemusze odpre.

Koi za kechku dersi, plyuszne, gde hoche.

Koi z-czuczki lese, z-buhami rad ztàje.

Koi bolye mase, bolye vozi.

Kojega nî pri délu, najgâ nebû nit pri jélu.

Koisze iz jéla zgizdava, vechput y kruha ztrada.

Kòmu spot, tomu haszen.

Koi je prevech zpameten, za bedàkasze dersì.

Koi makar zto nekrívéh vmori, za Vitezasze dersì, à koi jednoga, makar krivcza, vumori, kakti lyudomorecz obszudyjesze.

Krivichen pénez zto drùgéh iz sepa zpravi.

Krivichnomu blàgu tretji odvetek najsze neveszeli.

Komû Bog tomu Szvetczi.

Kovach ima klescha, da z-rukami v-ogeny
nejde.

Kuliko lyùdih, tuliko chudih.

Kupuj, dok szenyem terpi.

Krätko veszélye, dugo vechput chinì ter-
plénye.

Läs ako frostuklya, redko obédva, nigdar
zkoro nevecherja.

Lehkshe je ludzko délo kuditi, kak bolshe
napraviti.

Lesziczasze neda dva púti prevariti.

Lonchar loncharu nenavidé.

Manguványe vsze zloche pochetek.

Marlyiv gozpodar chinì berzu drusinu.

Martin v-Zagreb, Martin iz Zagreba.

Mèd ima vu vuztih, chemer vu szerdczu.

Mladozt od narave hlepì za lépemi Posele-
nyi: kakszû: Lyubav, Dika, Veszé-
lye: à Ztarozt za odurnemi, kakszû:
Zkúpoz, Fantchenye, Jal, Szumlyi-
vozt.

Mirnéh Ovèczh vnogo v-stalu ztáne.

Mirno pochiva, koi dùga nima.

Moratsze je po vrémenu ravnati.

Na glavi kinch, vu glavi nich.

Na lèdu grád zidyé.

Najti reche: *Lonecz!* szamogá naj v-glavu
nebiti.

Na jeziku ni sulya.

Namerila sze je kosza na brusz.

Naj pametnéji faleti more.

Na pognyeno drevo y koze lezeju.

Narava je z-malem zadovolyna.
Nepozvânomu goztu za vrâtih mézto.
Neszrécha berzo dojâshe, peshicze odhádyâ.
Nezpi vszaki, koi ochi zaperte dersì.
Nigdo ni prez kakvê takvê neprilike.
Niti lásza na nyem ni dobroga.
Ni mochi leteti, dok krelyuti nezrazteju.
Nit topel, nit merzel.
Ni vsze zlâto, kajsze szvétì.
Ni vszaki veszel, koi pleshe.
Obechati je gozpodzki, zpuniti je chlovechki.
Od chesza vszi govorê, redko je laslivo.
Od czuczka vparjenoga nisze vech bojati.
Okò gozpodara tuztì vola y konya.
Ovcza po Vùku ni nigdar szita.
Ovcze dati vùku pazti.
Pechnyâk rekel je lonczu: Jeh! Kak chern
jeszi!
Pogibel vuchì Boga moliti.
Pokorna glâva dvâ dúge obâlyâ, nepokor-
na nijednoga.
Po poldân kêszo je k-Meshi.
Pogâdyajusze, kak pesz, y mâchek.
Po szmerti kêszosze je saluvati.
Poszuditi chinì priatele, terjati nepriatele.
Po vetrusze obrâcha.
Poznasze Lészicza po repu.
Pravichen sítek, dug sítek.
Praznu szlamu ne haszné mlatiti.
Prevech nemogu nit kola voziti.
Priatelov vu szili 50 lehko ztâne na 1 lot.
Prilika chinì tâta.
Pri maztni kozti czuczkisze rado poszvâdê.

Pticzu je poznati iz popévke.
Rajshi denesz pische, nego k-létu kokosh.
Rajshi véruvati, nego iti pítat.
Redkosze izidú dobra szrécha, y pamet.
Redko jedna szamo neszrécha dojde.
Redko koja shála na dobro izide.
Riba od gláve szmerdi.
Ruka ruku vmíva, obrasz obodve.
Szamo trejt je Bog po szvétu hodil.
Senisze kaj naj blise, kúmisze kak naj dalye.
Szila kola tere.
Sziromak jé, kada ima, premoguchi, kada
hoche.
Szita machka dobra lovicza, gladna sznéha
verla taticza.
Szumlyivozt priatelztva chemer.
Szova Szeniozi zpoganya.
Szram za trám.
Szúdecz móra obodva vúha jednáka imeti.
Tát ni nigder bolshi, kak na véshalih.
Tàti veliki szlobodni hodê, menshisze obé-
shaju.
Tesko konyu, okol kogásze oszli ritcheju.
Troje làda szvéta: pero, tinta, y papér.
Vchinitje vechput iz potrebóche krépozt.
Vech je czuczkov kurtaztéh.
Vechpút moratje prestimati czuczka zarad
gozpodara.
Vech more jeden bedák tajiti, neg zto zpa-
metnéb dokàzati.
Velikasni imaju duge rúke, y velika vúha.
Vesz zrezani Otecz: ali: Mati.
Veliko drévo ima veliko korénye.

V - jednu tikvu pùshû,
Vrana Vrani nèche ochih zkopati.
V-koprivu nèche tresznuti.
Vlechesze kak meglà prez vétra.
Vszàki szvoje hìre ima,
Vszàki szvoje szréche kovàch.
Vszaki szvòga krísa ima.
Vszakoga gozta tri dni dozta.
Vsze ima vréme szvoje.
Voda néma kechke, za kojubisze prijeti
mochi.
Za desdyem szùncze je jasznéje.
Za kajsze nezna, zatémsze nehlepì.
Za muchanye ni pitanye.
Za penèzi vesz szvét je obernyen.
Za szméhom velikem szlédi rado plach.
Zbog tebe nebude legel vol telichev.
Zdràviczh vnogéh pijenye beteg zrokùje.
Z-kém gdo vech ima, vech selì.
Z-kém gdo vech láda, ztém vech troshì.
Z-kém buha je tuztéssha, ztém czuczek szu-
heshi.
Z-kém vech pije, z-tem bolye sedya.
Zlochezt mish, koi szamo jednu luknyu ima.
Zlochezt bogecz, kíše jedne hise nemre
ognuti.
Z-obechanyem more vszaki bogat biti.
Z-med vishe zlih, menshe zebrati je.
Zpèche czuczke né tréba buditi.
Zpametnéji bedazteshemu vszigdàr prepuzt-
cha.
Zpodobensze zpodobnomu radúje.

Zpodobnogâszî naj vszâki izbere, drugach-
sze berzo znevérê.

Zpomenek od Vuka, Vuk z-germa lúka.

Ztârô drévo nedâsze vech privijati.

Ztarozt je postenya vrédna.

Ztruna prevech napeta pukne.

§. 2. *Múdrî zgovori (sententiae) γ:*
Popévke.

1. Kadtî szrécha verla szlúsi,
Vszaki tê rad v-priatelztvo prîme:
Medtémtoğa pazliv budi;
Vsze z-tyûm szréchum priatelztvo mîne.

2. Ako moresh chakat,
Josh za ztalno vréme dojde:
(Najsze nikaj kajat)

Datî vsze po volyé pojde.

3. Kaj gdo po praviczé láda,
Ak y zevszem malo ima,
Léztor tesko da neztrâda,
Z-vekshém Dúshe mîrom vsîva.

4. Kada vetri pushû hûdi,
Y neszrecha tebe hoche ztignút:
Vu ùfanyu ztâlen budi;
Dachê tî josh jaszno szûncze szihnut.

5. Batrív budi vu terplènyu:
Najsze prenezt v-dobré m dnèvu:
Szréchen budesh v-nakanyenyu.

6. Koigod za szréchum prevech hlepî,
Onagâ zvekshinum hudobno pregànya:

Zato nyu bahatno rajshi bési!
Naj ona za tobum zkoznyivo zdihàva;

Za shegavu neteriszî glàvu!
Koja vechpùti y nevrédne priglèda:
Kîchê dobit nevmertelnu szlàvu,
Trùda szî za nyum bash nikakvôga nedà.

Protulètna Vugodnozt.

Protulètno dràgo vréme! kònam dohodi:
Á turobua y saloztna zîma prehodi;
Den je dugshi, nòch je krajsha,
Vszaki denek szuncze sarko

Vishe izhodi. rep.

V-jutro ztanem, ter pogledam, bùli zkoro
dàn:

Mészecz zajde, zorja pukne, szuncze ide vàn:
Moja miszel szim tam blùdi
Po zrakusze zahman trùdi

Né nyoj ovdé ztàn. rep.

Sznég na gorah, lèd na vodah vre je poginul:
Szuncze gréje, Jug vojùje, Szever odvinul:
Tiho vréme vszému szlùsi,
Moja miszel véndar blùdi;

Mirjoj poginul. rep.

Zelenesze gore, loze, tràve v-travnikéh:
Videtije fiolicze vre vu czvétnyakéh:

Szadje czvéte po goriczah,
Zdenczi tekú po doliczah,

Rosza po jarkéh rep.

Veszelesze vsze ptichicze, lépo gyumboré;
Kukovachu rànu pticzu chut je iz gore:

Skerlec z létchuch z-neba poje,
Boga hvàli v-pészmah szvojech

Od ràne zorje. rep.

Pìszan Stiglecza, zelen Gringlecz, Paztiri-
chicza,

Zeba, Dètely, y Zternatka, y Szenichicza,

Vsze izpéva, Boga dichi,

Ter iz vszega glásza krichi

Vszàka ptichicza. *rep.*

Laztovicza pred oblokom rano chverguli,

Á Szlavichek rani ptichek szlosno drobuli,

V-jutro, vecher, vu dne, v-nochi

Poigrava iz vsze mochi,

Guztosze budì. *rep.*

Divji Golub tiho gúche, na gnyezdu szédi,

Á Gerlicza milo tusi, golubjû gledì:

Vsze vre pticze gnyezda gradê,

Da odhràne szvoje mlàde:

Vrêmeim vpeti. *rep.*

Orel klikche po puschini, vizoko letì,

Szokol szédi na pechini, ter biztro gledì,

Zigravasze Jaztreb v-zràku,

Szova létche vsze po mràku,

Dok dobi jezti. *rep.*

Kòsz vu jutro pofuchkava, Drozdi dendreju,

Sùna krichi, Shojka vreschi, Szrakesze szmè-

jû:

Vuge, Kavke, Plepelicze,

Vrabczi, Terchke, Jerebicze,

Vsze je v-veszèlyu. *rep.*

Racza kveka, Guzka gàga, z-guschichi hodi,

Pura pivka, kvochka kvoche, pischencze

vodi,

Kokot v-nochi kukuriche,

Z-Vszega gerla rano viche,

Pozpane budì. *rep.*

Jelen v-gori pozkakùje, k-zdenchini besi,
Szerna liztje ogrizuje, malo gda lesi,
Zajczi pleshu po psheniczé,
Nigdé vidét ni Leszicze

V-jamisze dersì. *rep.*

Po bregihsze Ovcze z-Janczi zkàchuch igraju,
Paztìr szvira, marha zkàche, koze sterptaju:
Kadsze giblye vsze korenye,
Veszelisze vsze ztvorjenye;

Ar zrok imaju. *rep.*

Kad to vidi szerdcze moje, k-Bogu zdihàva:
Nyegvé dàre, dìku, zmosnozt vu vszem zvi-
shàva:

Zato anda Dúsha moja

Tebe, Bose! prez pokoja

Vszigdàr zazàva. *rep.*

Nitmê pticze z-popévanyem mogu veszelit,
Niž zelene mene loze mogu okrèpit;

Zato krèpi Dúshu moju,

Nezkràti mì milozt tvoju;

Da budem nye szit. *rep.*

Tìszì moje Protulétje, moja dobrota,

Tìszì moje mìlo czvétje, moja dragota:

Tebe szlàvim, tebe díchim,

Ter iz vszega glàsza krichim:

Moje Veszelye! — *rep.*

Izlichnozt Priatelztva.

Pazi, Mladich moj lyublyeni!

Kajchûtì povédati:

Pocheliszû szada dnèvi

Takovi naztajati,
Da rédkomu véruvati,
Josche menye zaufati
Mochisze je szlobodno, *rep.*
Kîchê sivet mirovno.

Priatelztva szlavno ime
Chuti chêsh zvishavati:

Priatele vnoge z-nyime
Oholnosze znashati:

Ali lyubav chizto szlaba,
Nitje ztalnozt ovêh prava:
Kaj ti moresh zpoznati,
Akchêsh malo zvédati.

Doktî szrécha dobra teche,
Imet moresh vnogoga

Priatela, kîtê neche
Oztaviti szrechnoga

Ali szrécha naj premine,
Sziromastvo tebe ztigne,
Szam oztànesh v-salozti
Prez vszêh drágêh radozti.

Priateli takszû dugo

Dokszegod kaj úfaju:
Nit nevêse nye nish drúgo,
Nego kajti chàkaju

Dobro szerdcze tvê preménit,
Y v-szusanztvo tebe zprémit:
Ter tak potlam vsivati, *rep.*

Dobra tvòga selê vszi.
Szama anda czéna szréche

Je on nàgib jedíni,
Koi szerdcza szim tam krêche,
Y zkazlive nam chini,

Priateli dasze kàsû
Akprém v-szerdczu merzko lasû:
Pazi na to, Mladich ti! *rep.*
Aksze nechesh vkaniti.
Ako selish anda dobit
Priatela ztalnoga,
Mórash predi prizpodobit
Priatelztva nyegvòga
Czily, y nàchin govorenja
Otajnoga y chinyenja
Ar z-takovem vkaniti, *rep.*
Moretê y vraziti.
Koi selì, da prav láda
Priatela vé'noga,
Naj zkoznivo probu zlàta
Poztavi na takvòga;
Ar kak zlàto v-ognyu kàse,
Jeli zlàto, nit nelàse,
Kad zterpi prez izlike *rep.*
Vsze ognja neprilike.
Priatela y ti tvòga
Zpodobno zkushavati,
Ztalnozt, vernozt iztinzkoga
Dusenzî zpoznavati:
Dugo pako zkushnye vréme
Pokase tî, jeli bréme
Pripraven podnàshati, *rep.*
Dusnozt szvû zvershavati.
Al y onda vsza otajna
Nyemu naj zaúfati;
Vérnozt nyegvá ni tak ztalna,
Da gda nemrê preztati:

Ova pako kad preztàne,
Priatelztva konec ztàne:
 Za tē radozt velika! *rep.*
 Da zaùfal nészì vsza.
Josh tì jedno, Mladich! imam
 Ja napervo ztaviti,
Poleg chesza tebi, stimam,
 Mòratsze je ravnati:
Z-Vszàkém najmre vlyuden budi,
Niti kòga kadé kudi:
 Totē lyudem dràgoga, *rep.*
 Vuchinì y szréchnoga.

Batrivenye proti Izlichnoztì.

Kajgod vídish, kajgod chújesh,
 Púztì na ztràn, szerdcze mé!
Pazi, de neochitújesh,
 Kaj vu tebi zkrovno je.
Szvèt je chuden! vszi govorê,
 Za norczagà imaju:
Kúnuch nyega vszimû dvorê,
 Norczy norcze stimaju.
Pervo miszli, neg govorish,
 Nish nevéruj, hvàli vsza:
Szlépo gledaj, gdasze zlobish,
 Zpoznat hochesh vnogog' psza.
Priatelov ti sherege
 Mogel budesh dozt chuti:
Negchêsh zpoznat v-vszàkom ztréle,
 Kê sivilènye jemlyûtì.
Zato, kaksze morash ravnat,
 Moresh zevszem zpoznati:

Kî tê glâdi, on tê vtâplya:
Kî kushùje, vmarjatê.

Zvedlyivozt Izlichna.

Neszùdi, Priatel! moj chîn tak guzto ti!
Zeznati mû miszel je josh preranotî:

Nezkerbisze shegavo;

Mishlènnye je otajno:

Kaj pîtash, kaj zvédyash tak vsze prez pa-
meti?

Szamomu je znano Bogu chinyenye mê:

Kojemu otajno vsze mê sivilènnye né:

Szam on mòra previdit,

Kaj selim ja vuchinit;

Mâ dusnozt, mâ volya je vsza v-ruké nyegvê.

Kaj stimaju lyúdi, kaj tràpi szerdcze mê?

Naj nigdo neszùdi; ar znam, kaj zvédét je:

Mâ selya szad zaperta,

Josh jenpùt bù odperta,

Kad z-oblakov temnéh szúncze pokasesze.

Ter zato, Priatel! pùzti mê z-mírom ztát;

Zeznati mû miszel je josh prerano szad:

Kaj selim izkazati,

Nikomú nì szmét znati:

Ter zato vez poszel pùztcham ja v-szerd-
czu ztát.

§. 3. *Glaszovite Ztvàri.*

1. *Glaszovite Orgule.* a) Vu Holandíe vârashu Harlem v-Czirkvi poglaviti Orgule na 4 ztupih mramornatéh ztojeche imaju 8000 Pizkov, z-med kojéh naj vekshi dug 32 czepeliske, 16 czolov (palczev) je shirok, na 60 glâszov, y 12 méhov: kadsze Regiztri vszi odpreju, taksze chúju ztrashno, kak dabi naj jakshe germelo, y czéla ztarinzka jaka Czirkva ztéplyesze: vszâki Tork, y Petek ob poldân za Ztanovnikov razveszelènye jeden Orgunâsh vu nye igra.

b) Vu Moravié Olomuczu, Czirkvi Sz. Mauriczia, Orgule léto 1745 napravlyene imaju 46 premembih (Mutacziih) Pizkov 2382. povédasze, da zbog ztrashnoga glâsza nigdâr czéle neigraju.

c) V-Pragi vu Czirkvi Farni Orgule léto 1786 dogotovlyene imaju tri Klaviature, 50 Regiztrov, 53. glâsze, 3177 Pizkov (zmed kojéh nekoji 16 czépelishev vizoki jeszu) koji vszéh shipuskéh Musikh glasze imaju, med kojemi y Harmonika chújesze.

d) V-Bechu, Czirkvi Sz. Stefana Orgule léto 1791 popravlyene tak velike jeszu, da szamo pri velikéh szvétkih potrebu jusze.

e) V-Monakiumu, Bavarie Varashu, y Magdeburgu Praizkom, Orgule ne szamo velike, nego y vu zdélanyu, Czifrah, y glâszu glaszovite jeszu; vu nyih z-med

oztaléh chujesze kokot kukurikati, koje chudo, ztanovito vréme lyudih vnosina od vszéh krajev poszlushat dohádyá.

f) Vu *Straszburgu* jeszu Orgule na 2136 Pizkov: naj vekshi dersi 14 vederh, y nekuliko polichev.

g) Vu *Ulmu* Orgule imaju 3000 Pizkov.

h) Vu *Shvajczu*, vârashu *Luczerni* vu ztolné *Czirkvi* jeszu Orgule, kojeh szré-dnyi Pizk 40 czepelishév je dug, 3 czepelishé shirok, y 14 czentov vâse.

i) V-*Rimu* *Czirkvi* Sz. *Petra* jeszu morebit naj vekshe na szvétu Orgule, na zto glâszov, kada veschi mester na nye igrati pochme, vsza ova, ztrâshno velika, *czirkva* treszesze.

2. *Glaszoviti Zvoni*. Vu *Flan- Czent*. drié vârashu *Gent* na turnu *Belfort*, veliki zvôn ima

V-*Breszlav* *Czirkvi* ztolni 110

V-*Londonu* *Czirkvi* Sz. *Pavla* 113

V-*Brinu* *Czirkvi* Sz. *Jakopa* 115

V-*Dancziku* gornyi *Czirkvi* *Fârni*

zvôn, kojega svenk 14 czentov vâse, y z-kojém 12 lyùdih zvoniti môra, ima 130

V-*Olomuczu*, *Czirkvi* Sz. *Mauricza* 136

V-*Graczu* *Némském* 160

V-*Straszburgu* 204

V-*Breszlav* vu turnu *Elizabete* 224

V-*Bernu* *Czirkvi* poglaviti 240

V-*Shauf-*

V- <i>Shaufhauzen</i> vu Shvajczu	250
Vu <i>Erfurtu</i> Czirkvi Sz. Susane	275
Vu iztom <i>Erfurtu</i> noveshi zvòn	302
Vu <i>Amzterdamu</i> , kak y v- <i>Rìmu</i>	280
Vu <i>Magdeburgu</i> ztolni Czirkvi	293
Vu <i>Kompoztelu</i> Czirk. S. Jakopa	300
V- <i>Majlandu</i> ztolni Czirk.	306
V- <i>Parizu</i> ztolni Czirkvi zvon, koi 12 léth vu vrémenu Punte je muchal, y léto 1802 na Vuzem zvoniti pochel	320
V- <i>Berlinu</i> ztolni Czirkvi	320
V- <i>Ruen</i> Várashu Normandie	356
V- <i>Moskové</i> jeden zvon	360
V- <i>Bechu</i> Czirk. Sz. Stefana	412
V- <i>Tolozi</i>	506
V- <i>Pekingu</i>	2500

Vu *Moskove* drùgi Zvon, koi velike czéne biti je móral, pokéhdobh pri zlévanyu vszáki *Rusz* bogat y szirómák poleg szvoje premogùchnozti y pobosnozti szrebra y zláta vu zlévku je vnogo nahital, bìl je viszok 4 szesne (klaft.) tak shirok, da 25 Shostarov pod nyim prilichno délati je moglo, imal je

4140

Ali tak ov, kak y vnógi drùgi, kojéh vu 700 Várasha *Moskove* czirkvah na 1706 jesze brojilo, vu dvéh pogorih, léta najmre 1701 y 1812 razczverlisze jeszu.

3. *Glaszoviti Vinzki Szudi.* a) Vu *Austrié*, Klostru *Neuburg* ima Szud 999 véderh, pìlka jedno, zkupa véderh 1000.

b) V-Moravi grádu *Nikolszburg* v-pechinazti jedni pévniczi je Szud od 2000 véderh, léto 1643 napravlyen, ima 22 selezne obruche; vszàki 7 Czentov vàse.

c) V-Komaromzki Varm. pol vure od *Varashincza Tate* vu pévniczi Gozpodzki je Szud tak velik, da je mochi kóla z-she-tericzum nuter dopelyati: shirok 14, dug 24 czepelische, 1500 véderh: idesze nuter chez pilku po lotri, mezto tafúna vosicza od védra szlùsi.

d) Vu *Medyim. Mejnán* pri Konstan-
czié je pévnicza, v-kojoj nahadyasze 100 Szudov: vszàki dersì 5000 flàshh: à poszeb jeden 184320 flàshh.

e) V-Grádu *Tubinge* Szud léto 1548 napravlyen, 16 viszok, 24 dug je Czépelishev.

f) V-*Grüningé* pri Halberstatu je Szud 16 viszok, 24 dug czépelishev.

g) Vu *Heidelbergi* je Szud 21 viszok, 24 shirok, y 36 dug czépelishev: vu koje-ga naredne ztupalnicze vu malu pleszniczu (*Sauß Saal*) pelyaju: l. 1666 dogotovlyen dersì 2040 véderh: ali y vu iztoj pévniczé nahadyasze poszudicza od nekuliko kaplyih.

h) Vu *Kenigszstejnu* léto 1725 napravlyen Szud, Kraly vszéh Szudov, je 17 réfov dug, viszok 12, y shirok 11. ima 157 dùgh po 8 palczev (czolov) debeléh: dersì 3709 Szakszonzkéh véderh. — Víno nuter poztavlyeno po 20 xr. polich bi zneszlo

30000 Ranychkov. *Glej novine Pos. Nems. léta 1820. Unterhaltungsblatt N^{ro} 31.*

4. *Doba Szvéta.* Glaszoviti Zvezdoznaneč *Olbersz* je zrachunal, da chez 88000 léth jedna repacha zvézda tak blizu zemlye dójde, kak y *Mészecz* chez 4 milione léth, najmre 7700 mílh, ter onda, ako *Mészecz* *Privléchenye* (*Attractio*) jednáko z-zemlyum bude, vsze morzke vode na 13000 czepelishev vizzoko podignejusze: odkuda y pak potop obchinzki szlédéti bi móral: vu oztálo, veli *Olbersz*, da chez 220 milionov léth *Mészecz* z zemlyum zterknesze, ter onda morebit szvéta konecz bude.

5. *Glaszoviti Kotel Pivarzki.* Vu Anglié dva Pivari vu drustvu *Straton*, y *Shmit* poleg Londóna dáli jeszu kotla, za pivu kuhati, délati 6 szesnyev vizzokoga y 16 shirokoga, koi vu Londón z-18 konyi dopelyan kadabi na méztu ztál, zpomenúti Gozpodári 796 priatelov na gozti pozvali jeszu: poredili vu kotlu ztole, ztolcze, y klupi, ter pojéli 2 velike volovzke okrajke, vszakoga od 84 fl Jezike 22. Raczh 12 tuczetov, guszekh 5 tuczetov, oztále sivadi 11 tuczetov: y 12 vòsh popili.

6. *Nàchin szréchu vchiniti, y nyu zezvédédi.* Za szréchum zemelyzkum vesz Szvét hlepì: za ovu zadobiti vszi nàchini moguchni szlobodni, y neszlobodni izchejusze, tirajusze: med szlobodnémi je jeden takaj igra na Loteriu, gdé na nekoliko bro-

jev malo poztavisze, à vnogo pénèzh dobitisze more: zato neizbrojeni neizbrojene (vechput y bedazto) peneze tam dávaju, da léztor szréchu selnu ztigneju: ali — malo koi kada kaj, kak prazno ùfanye, jedino ono vszéh nevolyh obatrivenye, dobivaju: ter vechput y szami szebi krivi jeszu; ar kak god pri vszakém poszlu, tak y pri ovém razlog oszebujno potrebujesze: Ja selim vszakomu szréchu izhoditi, zato za ovéh Igrashev *Bolye* nekoja na kratkom.

1. Vu obchinzkom naj nigdàr nigdo préko szvoje premoguchnoztì nepoztávlya, da, kak példa jeszu, szebe na nikaj nepoztavi; *Szrécha* je, kaksze velì, *szvoje glàve*, *szilitisze nedà*; zato dogàdyasze, da, koji velê, „ *ali vnogo ali nikaj* „ zvekshinum nikaj nedobìju.

2. Na jeden szamo broj poztavlyati, velisze *Extract*: koi ako izide, 14 pút, kulikosze poztàvi, dobìsze: akosze on broj imenùje, da *pervi*, *drúgi*, *tretji*, *cheterti*, *ali pèti*, izide, tersze zgodì, 67 pút, kulikosze poztàvi, dobìsze. —

Na dva szàme, ili: *Ambo* igrajuch za vszaki krajczer dobìsze *Czekìn* (*Czekìn pri Loterié 4 fl. valya*) Na tri broje, ili: *Terno* metajuch za vszáki Krajczer 20 czekìnov dobìsze: koi selì poleg *terna* y *ambe* imati, móra vu tréh tuliko groshev poztaviti, na kuliko czekìnov *ambe* imati hoche; ar vu tréh brojih jeszu tri *Ambe*: y ovosze zove: *Ambo-Terno*: Ako pak nikakov

Ambo imati nèche, onda velisze: *Terno-szolo*. vp. $\frac{1}{2}$ ztojì 4 krajczare: za ove pak 4 krajczare *Terno-szolo* znesze 80 czekìnov. — Na chetiri v-redu, ili: *Kvaterno* za *Ambo* 6 xr. za *Terno* 4 xr. plàchasze; ar vu chetiréh brojih je 6 *Ambih*, y chetiri *Terni*. Ovak y na pèt v-redu za *Ambo* 10, za *Terno* takaj 10 xr. dàvasze; ar v-petéh brojih je 10 *Ambih*, y 10 *Ternih*.

3. Bolye je po tri, ali chetiri broje porediti, kak po 5, 6, 7 y vishe; ar z-men-shém ztroskom vekshi dobichek bìva. vp. Na 7 brojev v-jednem redu najmre: 4. 24. 18. 36. 8. 60. 68 na $\frac{1}{8}$ móral bi deti 3 fl. 16 xr. Ja pako nye porèdim ovak:

4. 24. 18. 36.

24. 18. 36. 8.

18. 36. 8. 60.

36. 8. 60. 68.

8. 60. 68. 4.

ako hochu dobiti $\frac{1}{8}$ na vszaki red 26 xr. poztavlyajuch izidû 2 fl. 10 xr. ada menye 1 fl. y 10 xr. koje ako pridati hochu, y na vishe redov broje poméshati, dobim 10 *Kvaternih* 12 *Ternih*, y *Ambih*: kaj vech donesze, nego dabi 7 brojev v-rèdu ztalo.

4. *Nàchin* broje zpametno zebrati. Koi *Extract*, ali: *Ambo* igra, more per-vesha vléchenya pregledati, y broje, koji gu-

zteshe drugach izhàdyaju, zdavna véndar izi-
shli nészû, zebrati: — *Od zpametno ze-
bràneh brojev odztupiti prez zroka néje
dobro.* — Nekoji pri zbiranyu brojev jem-
lyeju vsze broje jedne fèle: ovak nekoj szà-
me Oszmàke je poztavlyal: najmre: 8. 18.
28. 38. 48. 58. 68. 78. 80 81 y t. d. y v-che-
tiréh létah na nye je zmetal 1169 fl. y 32 xr.
dobil je pako 1770 fl. Nekoji perveshega je-
dnoga, ali dvojega vléchenya broje pridàvaju,
y *kutne* zkupa szlàseju: drùgi druge nàchi-
ne potrebuju, koje ja zbog kratkòche oztà-
vlyam, léztor jednu za hasznovito morebiti
zabàvlyanye *Kabalu*, ili: *Zkrouno chez bro-
je na pitanye odgovarjanye prilàsem.* —
K-tomu

Mòrasze ada napìszati pítanye prigodno
(koje akosze z-budúchem dogàdyanyem
szlosi, szrécha szegurno bude) Pítanye ovo
more imati 7, 8, ali vishe réchih, kojéh ré-
chih szlòvh broje, odhitàvajuch vszigdar 9
po redu od léva na deszno napìshi: zatém
dva y dva (odhitàvajuch 9) pridavaj: kada
vsze zpridàsh, zadnyéh pèt poszeb izpìshi,
y vszàkoga pri szvojoj Vili poleg broja one
fèle vu Tabliczi pervi ischi: ter iz nutré po-
ztavlyenéh brojev szlòve, iz kojeh réchi izi-
deju, izpìshi. vp. Pitalbi Vile,, *Pokaséte mî
na 17 Martiusha v-Graczu v-Lotarié vle-
chene Numere!* Réch: *Pokasete* ima 8
szlòvh; *mî* 2 szlove: *na* 2 szlove: 17 — *Mar-
tiusha* 9 szlòvh; *v-Graczu* 7 szlòvh: *v-Lo-*

terie 8 szlòv: *vlechene* 8 szlòv: *Nume-*
re 6 szlov: *anda ztoje ovak* 8221797886 za-
 tém ako pridash dva y dva, odhitavajuch 9:
izide ov Trojvugel: 8221797886

143877675

57265443

3982987

381286

29315

2346

571

38

2*

zadnyéh pèt, najmre: 2. 8. 3. 1. 5. *izpishi*:
vzemi pervoga, koi je 2. *pojdi k-Vili I y*
vu broju 2 najdesh: 4 1 13 11 5 90 9 70 9.
koji broji poleg Odpiràcha znamenújû: *Daj*
chetiri: *zatem vzemi drugoga, koi je* 8. *y*
vu Vili II pod 8 najdesh: 13 5 4 5 40 60
 100 90. *ili: jeden put*: *y tak drugéh josh*
tréh znamenuvanye vszakoga pod szvojum
Vilum ischi: potlam, ako nechesh novo
pítanye napraviti, z-ovemi iztemi réchi iz
VII. VIII. IX. X. vile izvadi: y najdesh:
Daj chetiri, jeden put, oszem tri, med
tremi, szedem dva, Da shezti, iz peto-
ga, dva put dva, chez szedem, zvadisze.
Koje szêm ja tolnàchil ovak: Daj chetiri, 4.
jeden put, Oszem, tri, 83: med tremi 38.
szedem dva, 72: Da shezti 6. iz petoga
dva, 52. dva chez szedem, 72: ili: 4. 83.
 38. 72. 6. 52. *nut pako zpomenùti 17 Mar-*

tiusha v-Graczu zvlecheni jeszu: 72. 30. 83. 52. 38. Kadé gdo nevídi, kak Vile chetiri, ali barem tri broje povedale jeszu?

Druga Tablicza szùsi za zezvédèti budùcha: ovde *Trojvugel* délasze, kak y gore, za pervi léztor broj poztavisze broj réchih pítanya: morasze pak znati: da Broji 1. 3. 7 jeszu *dobri*, y *szrechni*: 2. 4. 6. 8. jeszu *neszrechni*. 5 y 9. *dvojnbeni*. ako 5 izide iz 1 y 4. ali: iz 3 y 2 je, *neszrechen*: ako pak iz 4 y 1, ali: 2 y 3: ali iz odhitàvanya 9, je *dober*, y *szréchen*: ovak y 9 ako izide iz 3 y 6, ali iz 4 y 5, ali iz 7 y 2. ali iz 1 y 8, je *zlochezt*: ako pak iz 6 y 3 ali iz 5 y 4: ali iz 2 y 7: ali iz 8 y 1, ali iz odhitàvanya 9, je *dober*. Kadasze napravi *Trojvugel*: ako zadnyi broj je *nejednak*, tak y drùge chetiri na okolo *nejednàke* vzemi; ako pako je *jednak*, ali iz 5, ali 9 *zlocheztoga*, y *neszrechnoga*, onda y drùge chetiri vzemi *jednàke*: Zadnyich pazi, ako je pítanya réch *perva*, *jeli*, onda iz Vile I Vzemi broje reda 1, ako je, *budeli*, ali: *búli*, vzemi vu izti Vili red drùgi: ako je *Hocheli*: onda vzemi iz izte Vile I red 3. vp. *Búli Petrek Skurjanecz umoril zajcza?* Ovdé je pèt réchih, ada pervi broj je 5: *Búli* 4 szlove. *Petrek*, 6: *Skurjanecz* deszet szlòvh, odhitech 9, oztane 1: *umoril* 6. *zajcza* 6. ada: 5 4 6 1 6 6. ove pridaj kak je gore recheno, odhitavajuch 9, ter dobish ovakov *Trojvugel* „

*
546166 ovdé je, kak vidish zadnyi *neje-*
91773* *dnàk*, nego dvojnbeni 5, kajti
1851* pako je izishel iz 4 y 1, tak je *do-*
946 *ber*; zato na okolo y druge josh
41* chetiri *nejednàke* vzemi; koi jeszu:
5* 1, 1, 3, 1. ter onda z-ovemi petemi
pèt Vilh v-drugi Tabliczi poleg nyihovoga
broja izpitavaj, y odgovor dobish: *Bude;*
ar Bog nakanyenye otajno zpùni. Kaj
za odgovor vszakomu vszigdar dobiti selim.
Y nut, ovak ja moj,, *Izbor dugo-*
vànyh vszakoverztnéh, za *haszen y raz-*
veszelènye szlusèchéh, zvershil jeszem.
Ako zpoznam, daszém nekojém z-volyum
bil (*Vszém niti Jupiter vgoditi nemore*)
k-Létu, ako Bog dopuzti, *Horvatzke Igro-*
kaze, koje k-rukam dobiti budem mogel,
y koji tak nàvuk dobroga dersànya, kak
chiztòchu Jezika viteski zadersàvaju, za
haszen, y razveszelènye Domorodczem mo-
jem, Jezika Szlavnoga Lyubitelom, na
szvétlo dati selim. Ako koi gdé za kojega
znà, proszim, da takovoga za kratko vré-
me mene délnika vuchini.!

K O N E C Z.

Imena Szlàvnèh Domorodczew, koji pošel Knyige ove szvojém nagnyenyem, y podpiszom radovolyno padperli jeszu.

Iz Ztàlisha Duhovnoga.

Knyigh.

Preizvish. Gdin. Maksz. <i>VERHOVACZ</i> B. Z.	I
Gdin Stef. <i>Sostarecz</i> Kan. Zagr. Jaspr. Gor.	1
— Vencz. B. <i>Veczelini</i> Kan. Zagr. Jaspr. Turop	1
— Karol <i>Vukashovich</i> Kan. Zagr.	1
— Iv. <i>Dvojàk</i> — —	1
— Jos. <i>Verhovacz</i> — —	1
— Imb. <i>Osegovich</i> — —	1
— Fer. <i>Koritich</i> — —	2
— Mar. <i>Mahanovich</i> — —	1
Gpn. Karol <i>Zengevall</i> Duh. Ztola Prot. P.	1
— Gab. <i>Vallichich</i> vu Zag. Bogoszl. Nav. y S.V.R.	1
— Jos. <i>Haramuztek</i> — — —	1
— Jak. <i>Suppan</i> vu Ilirichko - Kràly, Skol. vu Lyublyani Bogoszl. Nav.	5
— Iv. <i>Sziarto</i> Ztol. Cz. Zag. Prev.	1
— And. <i>Jurishich</i> Ztol. Cz. Zag. Prev.	1
— Jur. <i>Pozojevich</i> — — — —	1
— Jur. <i>Asperger</i> — — — —	1
— Aloy. <i>Vibraly</i> — — — —	1
— Jos. <i>Brez</i> — — — —	1

Iz Kotàra Sziszechk. y Glinzk.

Iz Kotàra Bélechkoga.

— Jos. <i>Markulia</i> V-Jaspr. y Pl. vu Zajezd.	I
— Lacz. <i>Forko</i> Izszi. V-Jasp. y Pl. Zlatar.]	I
— Nacz. <i>Vajdoher</i> Pl. v-Mach.	1
— Jos. <i>Szacher</i> Pl. v-Oreh.	1
— Fer. <i>Czunich</i> Pl. v-Mihov.	1
— Iv. <i>Globlek</i> Pl. Bel.	1
— Mih. <i>Juren</i> Kap. v-Zajezd.	1

Iz Ztálissha Svétzkoga.

Knyigh.

Veliko - Chaztna G. Fran. NOVOSZEL	2
Preszvetl. Gdin Grof Ludv. <i>Sermage</i>	1
Prechazt. G. Iv. Nep. <i>Babochay V. Z. P-S.</i>	2
— — Pav. <i>Vakanovich</i> Maj. Izszi.	1
— — Gab. <i>Relkovich</i> Izszi. Kap.	1
— — Iv. Nep. <i>Derchich</i> Izszi. Lait.	1
— — Fer. <i>Gerliczy</i> Pogl. Vechn. Karl.	1
— — Iv. <i>Krets</i> Pol. Kom. v-Karl.	1
— — Ant. <i>Shuflyay</i> Mudrozn. Nav. v-Zagr.	1
— — Ant. <i>Bernardich</i> Prijemn. Kasz. v-Karl.	4
— — <i>Rattay</i> Szúd. Karl. Prot.	1
— — Pet. <i>Tomich</i> Opr. Prav.	1
— — Ben. <i>Lentulay</i> — —	1
— — Ant. <i>Czappan</i> — —	1
— — Shand. <i>Stivalich</i> — —	1
— — Imb. <i>Lopashich</i> Szud. Reg. v-Karl.	1
— — Ian. <i>Staudoher</i> — — —	1
— — <i>Kavich</i> — — —	1
— — <i>Frankovich</i> Protipisz. v-Karl.	1
— — <i>Skudeke</i> — — —	1
G. Karol <i>Klobucharich</i> Prisz. P. v-Karl.	1
— <i>Ztanich</i> Var. Karl. Prisz. P.	1
— <i>Rosich</i> Diurn. v-Karl.	1
— Nacz. <i>Pejchich</i> Varm. Pos. Szud.	1
— Nacz. <i>Kershnyavi</i> Jaztr. Prov.	2
— Iv. <i>Lukinich</i> Prov. Pokup.	1
— Iv. <i>Thalecz</i> Prov. v-Lobor.	1
— Stef. <i>Jakshich</i> Rachunis. v-Daruv.	1
— Greg. <i>Jambretsák</i> Kaszn. v-Pokup.	1
— Mih. <i>Lukinich</i> Kl. na Pokup.	1
— Iv. <i>Szládovich</i> Kom. v-Jazt.	1
— Ios. <i>Mihanovich</i> Iaztr. Op. Not.	1
— Ios. <i>Marshich</i> Zom. Op. Not.	1
— Ios. <i>Miklóushich</i> Izszi. y Ztar. Szud. Jazt.	1
— Mik. <i>Badlay</i> Op. Jazt. Szud.	1
— Ios. <i>Mark</i> Op. Jazt. Fiskush	1
— Jan. <i>Mattoshich</i>	1
— J. Fer. <i>Peterle</i>	1

G. <i>Valchich</i> Vrach. Karl.	I
— Jos. <i>Czerjak</i>	I
— Jos. <i>Koztich</i>	I
— <i>Malletich</i> Chuv. Temn. v-Karl.	I
— Jos. <i>Czvétkovich</i>	I
— Jan. <i>Kapushin</i>	I
— Jan. <i>Vuchàk</i> iz Szizk.	I
— Aloy. <i>Kraft</i>	I
— Jos. <i>Padavec</i>	I

Iz *Ztalisha Duhovnoga.*

Iz Kotàra *Bednyanzkoga.*

Gpn. Mat. <i>Jedvay</i> Pl. Vish.	I
— Iv. <i>Brezak</i> Pl. v-Kamen.	I

Iz Kotàra *Krapinzk.* y *Posechkoga.*

Iz Kotàra *Pakrachkoga.*

G. Jur. <i>Mikulich</i> v-Jasp. y Pl. v-Gaju	I
— Mih. <i>Klemen</i> Pl. v-Pakr.	I
— Jur. <i>Jerkovich</i> Adm. v-Daruv.	I
— Vincz. <i>Stefok</i> Kap. v-Gaju	I
— Ztan. <i>Babich</i> Kap. v-Pakr.	I

Iz Kotàra *Gradiskanzkoga.*

G. Mar. <i>Kernich</i> v-Jaspr. y Pl. v-Verb.	I
— Jur. <i>Sporer</i> Pl. vu Orub.	I
— Fer. <i>Mikich</i> Pl. v-Grad. Ztar.	I

Iz Kotàra *Kapelzkoga.*

Gdin Luk. <i>Klokochevich</i> Ztol. Cz. Z. Kan. Chaz. v-Jaspr. y Pl. vu Oriov.	I
Gpn. Iv. <i>Milyevich</i> Izszi. v-Jasp. y Pl. Kapel.	I
— Ant. <i>Vukashovich</i> Pl. v-Petr. Sz.	I
— Jos. <i>Ujvary</i> Pl. v-Duboch.	I
— Ad. <i>Ratashich</i> Pl. v-Buch.	I
— Imb. <i>Shafarich</i> Pl. na Stiv.	I

G. Stef. <i>Iliashevich</i> Pl. v-Bebr.	1
— Aloy. <i>Paleschak</i> Pl. v Szviny.	1
— Mat. <i>Martinashovich</i> Pl. v-Kobash.	1
— Tom. <i>Laszovich</i> Kap. v-Oriov,	1

Iz Kotàra Zagrebechkoga.

G. Ad. <i>Mravinecz</i> Pl. Novov.	1
— Stef. <i>Rogan</i> Pl. Vrab.	1
— Mat. <i>Shagina</i> Izszt. Pl.	1
— Kas. <i>Stivalich</i> Zversh. Bogoszl.	1

Iz Kotàra Vugrovechkoga.

G. Jos. <i>Mihalicz</i> v Jasp. y Pl. Kashin.	1
— Jur. <i>Orlik</i> Pl. vu Obor.	1
— Mat. <i>Vukovich</i> Pl. na Bosj.	1
— Mik. <i>Jellak</i> Pl. na Resz.	1
— Jos. <i>Peklarich</i> Pl. v-Murav.	1
— Jan. <i>Draganecz</i> Pl. v-Lupogl.	1
— Iv. <i>Czelinschak</i> Pl. v-Dubr.	1
— Jur. <i>Skerlec</i> Kap. v Kash.	1
— Jos. <i>Mramor</i> Kap. vu Obor.	1

Iz Kotàra Ztubichkoga.

Gdin Iv. <i>Krizmanich</i> Opat, Jasp. y Pl. Bizt.	2
— Ant. <i>Tuskàn</i> Pl. Ztubicz. dol.	1
— Nacz. <i>Szmetisko</i> Pl. Ztub. gor.	1
— Mih. <i>Mihich</i> Pl. Berd.	1
— Jur. <i>Greshich</i> Pl. Pusch.	1
— And. <i>Tkalecz</i> Pl. Kralyov.	1
— Jan. <i>Gensich</i> Kap. Biztran.	1
— Iv. <i>Zodyich</i> Kap. Gor.	1
— Iv. <i>Bennak</i> Kap. Ztub. gor.	1

Iz Kotàra Petrinzkoga.

G. Mik. <i>Masuran</i> Pl. v-Jeszen.	3
— Jos. <i>Bezuh</i> Pl. v Koztj.	1
— Ant. <i>Kleschich</i> Pl. v Chunt.	1
— Jos. <i>Mihokovich</i> Pl. v-Krap.	1
— Jur. <i>Jurchich</i> Pl. v-Dubiczé	1
— Iv. <i>Koren</i> Pl. v-Gozd.	1

G. Pet. <i>Tunkovich</i> Pl. v-Hrazt.	1
— Ztank. <i>Mikichich</i> Kap. Petrin.	2
— Tom. <i>Vorko</i> — —	1

Iz Kotàra *Virjenzkoga*.

G. Nacz. <i>Uzorinacz</i> v-Jasp. y Pl. Virj.	1
— Pet. <i>Marakovich</i> Pl. v Pitom.	2
— Mik. <i>Salecz</i> Kap. v-Pitom.	1

Iz Kotàra *Koprivnichkoga*.

G. Jos. <i>Vrachan</i> v Jasp. y Pl. v-Ludb.	1
— Greg. <i>Lugnyevich</i> Pl. Koprivn.	1
— Jur. <i>Korbàr</i> Pl. v-Kuzm.	1
— Ant. <i>Kuntarich</i> Pl. v-Mart.	1
— Fer. <i>Vizjak</i> Pl. v Buk. vel.	1
— Nacz. <i>Kerner</i> Pl Sz. jurzki v-Tern.	1
— Fer. <i>Gollubich</i> Pl. na Breg.	1
— Dan. <i>Dubravchich</i> Adm. v Gyelek.	1
— Pav. <i>Shipràk</i> Pl. v-Rasz.	1

Iz Kotàra *Karlovechkoga*.Iz Kotàra *Jaztrebarzkoga*.

G. Jos. <i>Mihalicz</i> v-Jasp. y Pl. jazt.	1
— Mar. <i>Krainovich</i> Prev. v-Jaztr.	1
— Jos. <i>Heràk</i> Bogoszl. Nav. y Pl. Petrov.	1
— Iv. <i>Klemenich</i> Pl. v-Krash.	1
— Jan. <i>Kràly</i> Pl. v-Szlav.	1
— Jan. <i>Boguth</i> Pl. v-Sumb.	1
— Pet. <i>Chùk</i> Adm. v-Prekr.	1
— Bolt. <i>Bacho</i> Kap. jazt.	1
— Ant. <i>Florian</i> Kap. Petr.	1
P. Dan. <i>Kutecz</i> iz klost. jazt.	1

Iz Kotàra *Lipntch. Krisev. Zelinzkoga*.Iz Kotàra *Belovarzkoga*.

G. Iv. <i>Pfeiffersperg</i> Pl. v-Nev.	1
— Mat. <i>Jandrich</i> Pl. v-Czir.	1
G. Stef. <i>Szemeray</i> Kap. v-Gyurgy.	1

Iz Kotàra *Nashichkoga*.

Knyigh.

- G. Jos. *Maurovich* Pl. v-Orah. 1
 — Pet. *Krajachich* Pl. v-Buk. nov. 1

Iz Kotàra *Vérovitich*: y *Ivanichkoga*. —

Iz Kotàra *Moszlavechkoga*.

- G. Stef. *Bellasz* v-Jaspr. y Pl. na Oszek. 1
 — Fer. *Ozimecz* Pl. v-Tomash. 1
 — Jur. *Spanich* Pl. na Lud. 1
 — Iv. *Spanich* — v-Gar. 1
 — And. *Shvegier* Pl. na Vol. 1
 — Pet. *Gerdenich* — v-Jel. 1
 — Iv. *Skilyan* — v-Hercz. 1
 — Iv. *Kelle* — v-Grub. 1
 — Iv. *Bengesz* Mudroz. Nav. Adm. v-Ladisz. 1
 — Vid. *Blaskovich* Pl. v-Plosch. 1
 — Demet. *Preradovich* Supnik 1

Vu Jaspr. Bekshin iz Kot. Poly. y Gorzk. —

Iz Kotàra *Varasdinzkoga*.

- G. Pav. *Mravinecz* v-Jasp. y Pl. Bisk. 1
 Gdin Jos. *Dominich* Kan. Zach. Pl. Var. Bogoszl.
 y Mudrozn. Nav. Szud. Zt. Prisz. V.V. 1
 C. Jos. *Ostercz* Pl. Bart. 6
 — And. *Gollubich* Pl. Topl. V.V. Zt. Sz. P. 1

Iz Kotàra *Vochanzkoga*.

- G. Mar. *Medvedecz* v-Jasp. y Pl. Voch. 1
 — Mat. *Bashich* Pl. v-Petr. 1
 — Aloy. *Bennàk* — v-Ivan. 1
 — Imb. *Vojzkecz* — Vinich. 1
 — Pet. *Zanich* — v-Marush. V. V. Zt. Sz. P. 1
 — Blas. *Kutnyak* — Sz. Barb. Kris. 1

Iz Kotàra *Taborzkoga*.

- G. Imb. *Pendelin* v-Jaspr. y Pl. Szel. 1
 — Ant. *Gerdenich* Pl. Jezer. 1
 — Ferd. *Lamoth* — v-Tab. Mal. 1
 — Fer. *Pintarich* — v-Poly. 1
 — Stef. *Pomper* — Tuh. 1
 — Jan. *Shépàk* — na Priszl. 1

G. Jur. *Rochich* Pl. na Rozg.
 — Mart. *Gregorich* pl. v-Kralyev
 P. Aug. *Czerjak* Far. Klany. Adm.

Iz Kotàra *Odranzkoga*.

Gpn Ant. *Steger* pl. resch.

Iz Kotàra *Shishinechkoga*.

G. Stef. *Folnegovich* v-Jasp. y Pl. v Shish.
 — Iv. *Krály* Pl. na Pokupzk.
 — Mik. *Rozgay* Pl. na Gol.
 — Ant. *Homotarich* pl. na Laszine
 — Jur. *Gerdasz* pl. v Shishly.
 — Jos. *Fabek* Pl. Kupch.
 — Jos. *Baszar* Pl. na jamn.
 — Stef. *Szukalich* Kap. na Krav.

Iz Kotàra *Okichkoga*.

G. Mih. *Shutey* v-Jasp. Pl. Zom. V. Z. Zt. Sz. P.
 — And. *Krály* Pl. pod Ok. B. D. M.
 — Pav. *Szmendrovich* pl. pod Ok. Sz. Mart.
 — Jos. *Lehpamer* pl. pod Ok. pri Sz. Ned.
 — Iv. N. *Baumgarten* pl. Brezov.
 — Aloy. *Zorchich* pl. Ztup.
 — Jos. *Lovrenchich* pl. Kupi.
 — Stef. *Pitanecz* pl. na Rud.
 — Luk. *Bertich* Adm. Norsh. Sz.
 P. Iv. *Pajnich* Adm. vu Kottar.

1. 2. 3.
a, b, c,

Vila I. Iz Kleka.

1	200 400 5 30 9 90 70 9
2	4 1 13 11 5 90 9 70 9
3	200 5 70 400 9 50 15 5 30
4	60 9 14 9 14 5 400 90
5	8 9 90 9 15 5 4 5 30
6	60 50 20 50 80 9 4 200 1
7	4 5 40 9 4 5 200 5 90
8	40 1 13 2 100 13 5 4 5 40
9	40 1 70 5 4 9 60 5 90

Vila VI Maczelzka.

1	4 1 15 5 4 30 9
2	4 1 14 5 400 90 9
3	4 1 4 70 100 7 9
4	4 1 11 5 90 5 70 90 9
5	4 1 90 70 5 90 13 9
6	4 1 50 15 30 9
7	4 1 60 5 70 200 9
8	4 1 60 5 90 9
9	4 1 4 5 200 5 90 9

1.
a,

V i l a I.

1 2

1		13	5	2	100	4	5	8	5
2		40	9	40	5	2	100	40	
3		13	5	2	100	4	5	8	5
4		40	9	40	5	2	100	40	
5		13	5	2	100	4	5	8	5
5	iz 2—3	13	5	2	100	4	5	8	5
5	iz 3—2	40	9	40	5	2	100	40	
5	iz 1—4	40	9	40	5	2	100	40	
5	iz 4—1	13	5	2	100	4	5	8	5
6		40	9	40	5	2	100	40	
7		13	5	2	100	4	5	8	5
8		40	9	40	5	2	100	40	
9		13	5	2	100	4	5	8	5
9	iz 6—3	13	5	2	100	4	5	8	5
9	iz 3—6	40	9	40	5	2	100	40	
9	iz 5—4	40	9	40	5	2	100	40	
9	iz 4—5	13	5	2	100	4	5	8	5
9	iz 8—1	13	5	2	100	4	5	8	5
9	iz 1—8	40	9	40	5	2	100	40	
9	iz 2—7	13	5	2	100	4	5	8	5
9	iz 7—2	40	9	40	5	2	100	40	

11

11

11

11

e

